

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

AYLA KUTLU’NUN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUK
EDEBİYATI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

ZÜHTÜ YANIK

DANIŞMAN
DOÇ. DR. MESUT TEKŞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2019

ÖĞRENCİ BEYAN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak savunduğum “Ayla KUTLU’ nun Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi ” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmadan yazdığımı ve yararlandığım kaynakların “Kaynakça” bölümünde gösterilenlerden farklı olmadığını, belirtilen kaynaklara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

02/08/2019
Zühtü YANIK

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Zühtü YANIK'ın hazırladığı "Ayla Kutlu'nun Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı tez 02 /08 / 2019 tarihinde aşağıda imzaları olan jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	Üniversite	İmza
Başkan :	Doç. Dr. Mesut TEKŞAN	Ordu Üniversitesi	
Jüri Üyeleri :	Doç. Dr. Keziban TEKŞAN	Ordu Üniversitesi	
Üye :	Dr. Öğr. Üyesi M. Akif KORKMAZ	Giresun Üniversitesi	

ONAY

02/09/2019

Dr. Öğr. Üyesi Seçkin EVCİM
Enstitü Müdür V.

ÖN SÖZ

Kitap okumak, kişinin ruh ve fikir dünyasını zenginleştiren ve kendisinin iyi şekilde ifade etmesini sağlayan önemli bir eylemdir. Bu eylemin kişide alışkanlık olarak yer almasının, kişinin küçük yaşlardan itibaren karşısına çıkan nitelikli kitapları okuyarak kazanacağı uzmanlar tarafından belirtilmektedir.

Çocuk edebiyatı ise; hedef kitlesi olan çocukların okuma sevgisi, okumaya ilgi, kütüphane oluşturma, duygu ve hayallerini ifade etme ve kendini gerçekleştirmelerini esas alan bir edebiyat dalıdır. Çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak ve olaylara çocukların penceresinden bakılarak meydana getirilen eserler, bu alanın temel kaynaklarını oluşturmaktadır. Bu tezde çocuk edebiyatı alanında eserler veren Ayla Kutlu'nun çocuk kitaplarının incelenip değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Ayla Kutlu'nun çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelemesi amacıyla hazırlanmış olan tez dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde konu ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmış; birinci bölümde çocuk edebiyatı nedir? Çocuk ve edebiyat ve çocuk edebiyatın temel öğeleri üzerinde durulmuş; ikinci bölümde, Ayla Kutlu'nun hayatı, edebi kişiliği ve eserleri incelenmiş; üçüncü bölümde yazarın çocuk kitapları çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmiş, sonuç ve öneriler kısmıyla tez bitirilmiştir.

Çalışmamız sırasında kitaplar dikkatle incelenmiş, bulgular titizlikle ele alınmaya çalışılmıştır. Ardından da tespit edilen bulgular yorumlanmıştır. Uzun ve yorucu bir sürecin sonunda meydana gelen bu çalışmanın çocuk edebiyatı alanında çalışacak araştırmacılara kaynaklık etmesi ve yazarın çocuk okuyucular tarafından daha fazla tanınması hedeflenmiştir.

Tezin yazma sürecinde, konunun belirlenmesinden, tamamlanmasına kadar geçen her aşamada düşünceleriyle bana yol gösteren, benden yardımını, desteğini en önemlisi sabrını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Mesut TEKŞAN' a yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca maddi ve manevi olarak her zaman yanımda olan, aileme, öğretmen arkadaşlarım Selçuk UZUN, İzzet BAT ve Yeliz GEMRİK' e sonsuz teşekkürler...

Zühtü YANIK

ORDU 2019

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
KISALTMALAR DİZİNİ	vi
GÖRSELLER DİZİNİ	vii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	3
ÇOCUK EDEBİYATI NEDİR? ÇOCUK VE EDEBİYAT KAVRAMI, ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL ÖĞELERİ	3
1.1 ÇOCUK EDEBİYATI NEDİR?	3
1.2 ÇOCUK VE EDEBİYAT	6
1.3 ÇOCUK YAYINLARINDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER	9
1.3.1 Çocuk Kitaplarının Dış Yapı (Biçim) Özellikleri	9
1.3.1.1 Boyut:	10
1.3.1.2 Kâğıt:	10
1.3.1.3 Kapak (Cilt):	11
1.3.1.4 Sayfa Düzeni:	11
1.3.1.5 Harfler:	12
1.3.1.6 Resim:	12
1.3.2 Çocuk Kitaplarının İçerik Özellikleri	13
1.3.2.1 Konu:	13
1.3.2.2 İleti (Ana Fikir):	17
1.3.2.3 Tema (İzlek):	19
1.3.2.4 Kahraman(Karakter):	20
1.3.2.5 Plan:	23
1.3.2.6 Dil ve Anlatım:	24
2. BÖLÜM	27
AYLA KUTLU'NUN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ	27
2.1 AYLA KUTLU'NUN HAYATI:	27
2.2 EDEBİ KİŞİLİĞİ:	30
2.3 ESERLERİ:	34

2.3.1	Romanları	34
2.3.2	Hikayeleri	34
2.3.2.1	Ayla KUTLU' nun Sinemaya Uyarlanan Yapıtları:	36
2.3.2.2	Anı Kitabı:	37
2.3.3	Çocuk Kitapları:	37
3.	BÖLÜM	39
	AYLA KUTLU' NUN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUK EDEBİYATI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	39
3.1	BECERİKSİZLER SİRKİ	39
3.2	HUVAVA İLK ÇEVRE KORUYUCU.....	49
3.3	ZAVALLI MİDELER	55
3.4	YILDIZ YAVRUSU.....	61
3.5	MAVİ SAÇLAR PEMBE GÖZLER.....	69
3.6	MELEK VE DOSTLARI.....	78
3.7	ARTIK ÇOK OLDUNUZ	85
3.8	İKİZLERİN SIRRI	90
3.9	KÜÇÜK MAVİ TREN	96
3.10	BAŞI KUŞLU ÇOCUK	101
3.11	ÇİÇEK ELLİ ROBOT.....	108
3.12	GEZGİN KERTENKELE İLE KUTUP AYISI.....	114
3.13	EYVAH KARDEŞİMİ SEVMEME BAŞLADIM.....	120
3.14	KENDİNİ KÖPEK SANAN AYAKKABI.....	125
3.15	MİNİK SULTAN' IN SERÜVENLERİ 1, 2, 3.....	130
3.16	MERHABA SEVGİ.....	135
	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	140
	KAYNAKÇA	143
	ÖZGEÇMİŞ.....	146

ÖZET

AYLA KUTLU' NUN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUK EDEBİYATI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Edebiyatın diğer alanlarında oldukça tanınmış ve bu alandaki eserleri üzerine bilimsel çalışmalar yapılmış edebiyatımızın usta kalemlerinden olan Ayla KUTLU' nun çocuk edebiyatı alanındaki eserleri ile ilgili çalışma yapılmadığı tespit edilmiş hem bu alandaki eksikliği gidermek hem de yazarın çocuk edebiyatı alanındaki tanınırlığını artırmak amacıyla bu araştırma konusu seçilmiştir.

Araştırmada çocuk edebiyatı ve temel öğeleri ile ilgili bilgilendirme yapılmış, yazarın hayatı, edebi kişiliği ve eserleri tanıtılmış, Ayla KUTLU' nun çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı açısından biçim ve içerik yönüyle incelenerek, bu kitapların çocuk edebiyatının temel kriterlerine göre analizi yapıp çocuk edebiyatı açısından değerlendirilmiştir.

Çalışma materyallerini Ayla Kutlu'nun çocuk kitapları oluşturmuştur. Araştırmanın verileri literatür taraması, doküman analizi ve nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılarak tespit edilmiştir. Araştırma başında, literatür taraması yapılmış, çocuk edebiyatı ile ilgili alan taramadan geçirilmiştir.

Sonuç yazarın çocuk kitaplarının yaş seviyesindeki çocuklara uygun olduğu, bu alanda önemli eserlere imza attığı; ancak edebiyatın diğer alanlarındaki başarısı yanında bu alanın gölgede kaldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ayla KUTLU, çocuk edebiyatı, katkı, kriter

ABSTRACT

EVALUATING AYLAKUTLU'S CHILDREN BOOKS IN TERMS OF CHILDREN LITERATURE

Ayla KUTLU, one of the master items of our literature, which is well known in other fields of literature and whose scientific studies have been made on her works in this field, has not been found to be related to the works of children's literature.

In this research, information about children's literature and its basic elements were given, the author's life, literary personality and works were introduced, the children's books of Ayla KUTLU were examined in terms of form and content in terms of children's literature, these books were analyzed according to the basic criteria of children's literature and the books were evaluated in terms of children's literature.

Ayla Kutlu's children's books were the study materials. The data of the study were determined by using literature search, document analysis and qualitative research methods. At the beginning of the research, literature was searched and the field related to children's literature was searched.

The conclusion is that the author's children's books are suitable for children at the age level, and that he has signed important works in this field; however, it was found that this area was overshadowed by the success of other fields of literature.

Key Words: Ayla KUTLU, childrens literature, contribution, criterion

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.	: Aktaran
bkz.	:Bakınız
C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
ed.	: Editör
haz.	: Hazırlayan
md.	: Madde
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
vb.	: Ve benzeri

GÖRSELLER DİZİNİ

Resim 1. Beceriksizler Sirki ön kapak	41
Resim 2. Beceriksizler Sirki arka kapak	41
Resim 3. Beceriksizler Sirki sayfa 21	42
Resim 4. Beceriksizler Sirki sayfa 57	42
Resim 5. HUVAVA İlk Çevre Koruyucu ön kapak.....	51
Resim 6. HUVAVA İlk Çevre Koruyucu arka kapak.....	51
Resim 7. HUVAVA İlk Çevre Koruyucusu sayfa 15	51
Resim 8. HUVAVA İlk Çevre Koruyucusu sayfa 37	51
Resim 9. Zavallı Mideler ön kapak	57
Resim 10. Zavallı Mideler arka kapak	57
Resim 11. Zavallı Mideler sayfa 65	57
Resim 12. Zavallı Mideler sayfa 25	57
Resim 13. Yıldız Yavrusu ön kapak	63
Resim 14. Yıldız Yavrusu arka kapak.....	63
Resim 15. Yıldız Yavrusu sayfa 12-13	64
Resim 16. Yıldız Yavrusu sayfa 55.....	64
Resim 17. Yıldız Yavrusu sayfa 41.....	64
Resim 18. Mavi Saçlar Pembe Gözler ön kapak.....	71
Resim 19. Mavi Saçlar Pembe Gözler arka kapak.....	71
Resim 20. Mavi Saçlar Pembe Gözler sayfa 14-15.....	71
Resim 21. Mavi Saçlar Pembe Gözler sayfa 30.....	72
Resim 22. Mavi Saçlar Pembe Gözler sayfa 27	72
Resim 23. Melek ve Dostları ön kapak	80
Resim 24. Melek ve Dostları arka kapak	80
Resim 26. Melek ve Dostları sayfa 25	80
Resim 25. Melek ve Dostları sayfa 50-51	80
Resim 27. Melek ve Dostları sayfa 27	81
Resim 28. Melek ve Dostları sayfa 35	81
Resim 29. Artık Çok Oldunuz ön kapak	86
Resim 30. Artık Çok Oldunuz arka kapak	86
Resim 31. Artık Çok Oldunuz sayfa 29	87
Resim 32. Artık Çok Oldunuz sayfa 7	87
Resim 33. İkizlerin Sırrı ön kapak	92
Resim 34. İkizlerin Sırrı arka kapak	92
Resim 35. İkizlerin Sırrı sayfa 15	92
Resim 36. İkizlerin Sırrı sayfa 31	92
Resim 37. Küçük Mavi Tren ön kapak	98
Resim 38. Küçük Mavi Tren arka kapak	98
Resim 39. Küçük Mavi Tren sayfa 33	99
Resim 40. Küçük Mavi Tren sayfa 33	99
Resim 41. Başlı Kuşlu Çocuk ön kapak.....	103
Resim 42. Başlı Kuşlu Çocuk arka kapak.....	103
Resim 44. Başlı Kuşlu Çocuk sayfa 5	104

Resim 43. Başı Kuşlu Çocuk sayfa 10	104
Resim 45. Çiçek Elli Robot ön kapak	110
Resim 46. Çiçek Elli Robot arka kapak	110
Resim 47. Çiçek Elli Robot sayfa 5	111
Resim 48. Çiçek Elli Robot sayfa 10	111
Resim 49. Gezgin Kutup Ayısı ile Kertenkele arka kapak	116
Resim 50. Gezgin Kertenkele ile Kutup Ayısı ön kapak	116
Resim 51. Gezgin Kutup Ayısı ile Kertenkele sayfa 43	117
Resim 52. Gezgin Kutup Ayısı ile Kertenkele sayfa 59	117
Resim 53. Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım ön kapak	122
Resim 54. Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım arka kapak	122
Resim 55. Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım sayfa 33	122
Resim 56. Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım sayfa 69	122
Resim 57. Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar ön kapak	127
Resim 58. Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar arka kapak	127
Resim 59. Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar sayfa 5	128
Resim 60. Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar sayfa 10	128
Resim 61. Minik Sultan Serisi ön kapak	132
Resim 62. Minik Sultan Serisi arka kapak	132
Resim 63. Minik Sultan sayfa 17	133
Resim 64. Minik Sultan sayfa 25	133
Resim 65. Merhaba Sevgi arka kapak	136
Resim 66. Merhaba Sevgi ön kapak	136
Resim 67. Merhaba Sevgi sayfa 53	137
Resim 68. Merhaba Sevgi sayfa 101	137

GİRİŞ

Çocuk kendine özgü dünyasında hayal kuran, sorgulayan, yaşamı ve çevresindekileri anlamlandırmaya çalışan bir varlıktır. Çocuk dünyaya geldiği ilk günden itibaren kendisini, çevresini, yaşamı ve yaşadığı dünyayı anlamlandırma sürecine katkıda bulunan birçok uyaran ile karşı karşıya gelmektedir.

Çocuk edebiyatı çalışmalarına girmeden çocuğun tanımı ve hangi yaş grubunu kapsadığı üzerinde durmak gerekmektedir. Bu konuda değişik görüşler mevcuttur.

Türk Dil Kurumuna ait Türkçe Sözlükte (1998) “Bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan” şeklinde tanımlanmaktadır. Yavuzer’ in çocuk için kullandığı “insan soyunun en sevilesi varlığı” şeklindeki ifadesi ise dikkat çekmektedir (2001, s. 17).

Çocuğun ihtiyaçlarını gideren onları her türlü tehlikeye karşı koruyan yetişkinlerdir. ”Çocukluk, yetişkinlerin onları tehlikelerden korudukları, fiziksel ve duygusal gereksinimlerini karşıladıkları, doğal yetenekleri ile zihinsel ve bedensel gelişimlerine yardımcı oldukları, tatlı bir bağımlılık dönemidir” (Daşçı, 2008, s. 15). Bu tanımdaki yetişkinlerin onları tehlikelerden koruduğu ifadesi oldukça dikkat çekicidir. Ve çocukların yardıma muhtaç durumlarını ifade edilmektedir.

”Genellikle bedensel ve zihinsel gelişim bakımından insanoğlunun 0-16 yaş grubuna çocuk denildiği bilinmektedir. Ancak bu sınırlamanın her zaman ve her şartta geçerli olduğunu söylemek oldukça güçtür. Nitekim bazı bilim adamları, 0-14 yaş grubunu çocukluk dönemi olarak almaktadırlar” (Yalçın ve Aytaş, 2005, s. 13).

Bu açıklamadan da anlaşıldığı üzere çocukluk için üst sınır 16 yaş olarak belirtilmektedir. Yapılan araştırmada üst sınır olan 16’nın çocukluk için daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Çocuğun tanımını yaptıktan sonra hayatımızdaki yeri ve önemi üzerinde de durmak gerekir. Her zaman geleceğimiz olarak baktığımız çocukların toplum tarafından nasıl algılandığı ve onlara verilen değer de çok önemlidir. Bugünün çocukları yarının büyükleri olacağından onları bilgi, beceri, kültür ve bilimsel

açısından donatmamız gerekmektedir. Bunun içinde çocuğa gereken değeri vermemiz kaçınılmazdır.

Mustafa Ruhi Şirin çocuğu, hayatın en önemli ve vazgeçilmez unsuru olarak gören yazarlarımızdandır. Şirin yazıp çocukların beğenisine sunduğu çocuk kitapları ve vakfi aracılığıyla çocuklara hizmet etmeye çalışmıştır. Bu konudaki tavrını “Çocuk, hayatımın en büyük ödevidir. Benim en doğal yaşama felsefemi çocuk ödevi oluşturur (Şirin, 2006, s. 189). Şirin, her medeniyetin merkezinde çocuğun bulunduğunu belirtir. Çocuğun en iyi şartlarda yetiştirilmesi gerektiğini vurgulayan Şirin, şunları kaydeder:

“Çocuk, hem bir başlangıçtır hem de hayatın biricik öznesi. Dünyayı, çocukları merkeze alarak anlamaya çalışmaksa insanlığın en büyük ödevi. Çocuk, kendi kendine iyi bir başlangıç yapamaz. Doğan her çocuk yalnız korunmakla da büyüyemez. Yaşaması için hayatta kalması yetmez; gelişmesi, dünyadaki sorumluluğunu da fark etmesi gerekir. Bunun için de en iyi şeyleri çocuklara vermeye mecburuz ” (Şirin, 2006, s. 238).

Yukarıda tanımını yaptığımız çocuk kavramına ait, çocuğun ruhuna hitap edecek eserleri içerisinde barındıran okuma alışkanlığı kazanmış, sorgulayan, edebi estetik ve zevke sahip çocuklar yetiştirmek için çocuk edebiyatı dediğimiz alandan yardım alırız. Bizde tezimizde bu alanda eserler kaleme almış Ayla Kutlu'nun kitaplarını çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından inceleyerek alana hizmet etmeyi hedefliyoruz.

1. BÖLÜM

ÇOCUK EDEBİYATI NEDİR? ÇOCUK VE EDEBİYAT KAVRAMI, ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL ÖĞELERİ

1.1 ÇOCUK EDEBİYATI NEDİR?

Edebiyat ile çocuk doğduğu ilk andan itibaren tanışır. Çocuğun kulağına fısıldanan ilk edebi metinler ninnilerdir. Onları sonraları masallar takip eder. Konu ile ilgili olarak: ” Edebiyat ile çocukların tanışmaları ninnilerle başlar ve masalın büyüsel dünyasını keşfetmeleriyle devam eder” (Huck ve Kiefer, 2003, s. 3). diyerek çocuğun edebiyatla tanışmasının ninni ve masallarla başladığını ifade ederler.

Çocuk edebiyatı önce edebiyattır. Edebiyat yönü ile edebiyatın içinde en incelikli yazarlık biçimidir. Her yaştan okurun ilgisini çekebilene, okunabilene, dili, anlatımı ve biçimi ile edebiyatın içinde yeni bir türdür (Şirin, 1998’den akt. Güleç ve Geçgel, s.1). Tanımdaki yeni bir tür ifadesi dikkat çekicidir. Yine çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine; hayallerine, duygularına, düşüncelerine, yeteneklerine ve zevklerine hitap eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimlerin tamamıdır (Yalçın ve Aytaş, 2011, s. 17).

Edebiyat ve çocuk edebiyatı kavramlarının farklı kavramlar olduğunu düşünen ve ayrı ele alınması gerektiği düşüncesinde olan Aytaş’a göre edebiyat, “Malzemesi dile dayanan sözlü ve yazılı verimlerin tamamı olarak adlandırılmaktadır. Çocuk edebiyatı ise, edebiyat genel kavramı içinde yer almakla birlikte, kendine özgü şekil ve içerik özellikleri bakımından farklı bir tanımlamaya ihtiyaç duyulan kavramdır” (2003, s. 157).

Çocuk edebiyatı Aytaş’ın da belirttiği gibi artık edebiyatın içinde farklı ve önemli bir alan halinde değerlendirilmektedir. Yapacağımız araştırmada da bu edebiyatın kendine özgü şekil ve içerik özelliklerini inceleyeceğiz.

Çocuk edebiyatının ayrıntılı bir şekilde tanımlayan Şener Demirel’e göre:“ Temel malzemesi dil olan ve bu dil aracılığıyla çocuğun gelişimi özelliklerini dikkate alan onların hayal dünyalarına hitap eden, onları bayağılıktan ve

çirkinlikten uzak tutan, onun anlama kavrama ve yorumlama yeteneklerine katkıda bulunan, onu bir yandan eğitirken bir yandan da eğlendiren, ona hoşça vakit geçirten yazılı ve sözlü eserlerin bütününe verilen addır” (2010, s. 45). Burada yazılı ve sözlü eserler tabiri bu edebiyatın sözlü alanının da bulunduğunu göz ardı etmememiz gerektiğini vurgulamaktadır.

Çocuk edebiyatı erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde çocukların dil gelişimi ve anlam düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır. Şeklinde tanımlayan Sever, çocuk edebiyatı eserlerinin dilsel ve görsel iletilerle zenginleştirilmesi gerekliliğinin altını çizmektedir.

Çocuk edebiyatı yazarlarının alanlarında uzman olmaları gerekliliğini belirten Oğuzkan çocuk edebiyatını, özellikle çocuklar için usta yazarlar tarafından yazılmış, üstün sanat nitelikli yapıtlara verilen genel ad, biçiminde tanımlamaktadır (Oğuzkan, 1979, s. 12).

Çocuk edebiyatı eserlerinin bir başka yönü olan eğitmek ve eğitirken de eğlendirmek bu edebiyatın en önemli işlevlerindedir. Bu durumla alakalı bu edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine; duygularına, düşlerine, düşüncelerine, yeteneklerine ve beğenilerine yönelik, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimlerin tamamıdır (Yalçın ve Aytaş, 2005, s. 17). bu edebiyatın çocuğu her yönüyle geliştirmesi gerekliliği üzerinde durmuşlardır.

Yine yukarıda belirttiğimiz gibi severek dinlemek, okumak ve zevk alma yönü ile ilgili ise Temizyürek, çocuğun; hayal dünyasına hitap eden, üstün nitelikleri olan, estetik bir boyut taşıyan, kelime hazinesine uygun, ana dilini geliştirebilecek özellikte, ulusal ve evrensel değerleri içeren, psiko-sosyolojik gelişimine katkı sağlayan, severek dinlediği-okuduğu, zevk aldığı yazılı ve sözlü edebiyat mahsullerini ”çocuk edebiyatı” içerisinde değerlendirir (Temizyürek, 2003, s. 161).

Tanımlama konusunda bir başka bakış açısı ise; Çocuk edebiyatı deyimi, çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı bütün eserleri kapsar. Masallar, hikâyeler, romanlar, anılar, biyografik

eserler, gezi yazıları, şiirler, fen ve doğa olaylarını anlatan yazılar vb. bu çerçeveye girebilir” (Oğuzkan, 2010, s. 3).

Çocuklar, eski zamanlardan beri kendilerine uygun sözlü ve yazılı kaynaklara ihtiyaç duymuşlar ve bu ihtiyaçlarını da çeşitli yöntemlerle karşılamaya çalışmışlardır. Çocuğun kendine göre ve kendisi için istediği edebi verimler, yayıncıların bu pazara girmelerine yol açmıştır (Aytaş, 1999, s. 11).Burada ise çocuk edebiyatının daha çok ticari pazara girme durumu belirtilmiştir.

Mehmet Tekin, ”çocuk edebiyatı”nın önemini şu şekilde belirtir: ”Çocuk edebiyatı, amacı ve işlevi itibarıyla çocuğa dönük bir edebiyattır ve salt bu yönüyle bildik edebiyata kıyasla geç doğmuş olsa da özgün, önemsenmesi gereken bir daldır. Çünkü ister biyolojik, ister kültürel, ister medeniyet açısından düşünelim; çocuk gerçektir. Bu, hem yerel hem de evrensel bağlamda böyledir. Yani çocuk, millî bağla kendi milletinin, beşerî bağla insanlığın geleceğidir. Bu bağ, çocuğun önem ve değerini son tahlilde tartışılmaz kılmaktadır” (Tekin, 2005, s. 469).

Buradan da çocuğun milli bağla milletinin beşeri olarak da insanlığın geleceği olması gerçeğiyle hareket etmemiz gerektiği ve çocuk edebiyatı eserlerini bu gerçekleri göz önünde bulundurarak oluşturmamızın gerekliliği karşımıza çıkmaktadır.

Çocuk edebiyatı hakkında olumlu yani kesinlikle ayrı bir alan olarak incelenmesi, kendine özgü niteliklerinin bulunması ve çocuğa görelilik ilkesi göz önünde bulundurularak oluşturulması gerektiği görüşünü savunanların yanında olumsuz görüşler de bulunmaktadır. İnsan hayatında çok kısa bir dönem kapsadığı için, bu dönemde elde edilen tecrübeleri önemsiz gören kimi araştırmacılar, çocukluk döneminin kişilik gelişimi açısından diğer dönemlerden daha önemli olduğunu göz ardı etmiş oldular. Kimileri de, yetişkinlere göre yazılmış eserlerin basitleştirilmiş ve kısaltılmış şekillerinin çocuk edebiyatı olması gerektiğini ileri sürmektedirler. Bu görüşü savunanlar, çocuğun kendilerinden farklı, minik bir yetişkin olarak görülmesini isterken, çocuğun kendilerinden çok değişik bir ruh dünyasına sahip olduğunu görmezlikten geldiler (Yalçın ve Aytaş, 2011, s. 16).

Mustafa Ruhi Şirin ise çocuk edebiyatı hakkındaki yanlış görüşleri üç grupta değerlendirir:

- Bazı yetişkinler, çocuk kitabının, yetişkinlere hitap eden bir temanın basite indirgenmiş bir edisyonu olması gerektiğini düşünenlerdir. Bu görüş, çocuğun kendine özgü bir dünyası olduğunu kabul etmek yerine, onu ‘minik yetişkin’ olarak görür.
- Bir diğer görüşte, çocukluk döneminin insan yaşamında kısa bir yer tuttuğu, bu nedenle çocukluk deneyimlerinin önemsiz, hızla geçilmesi gereken bir dönem olarak düşünülmesi anlayışı yer etmektedir.
- Üçüncü görüş ise, çocuk edebiyatının yetişkin edebiyatından farklı olduğu, edebî tarafından çok, ahlaki ve pedagojik yönlerinin önemli olduğu biçimindedir (Şirin, 2002, s. 42).

Bu üç değerlendirmeye baktığımızda çoğu yetişkinin çocuğu ve ona ait olması gereken edebiyatı yukarıdaki üç bölümden birinin içerisine sıkıştırmak gibi olumsuz bir bakış açısına sahip oldukları ifade edilebilir.

Bütün bu tanım ve tartışmalardan elde ettiğimiz sonuç ise; çocuk edebiyatının ortaya çıkışı, oluşumu, gerekliliği diğer ülkelerde olduğu gibi bizim ülkemizde de artık inkâr edilemeyecek bir gerçek olarak karşımıza çıkmasıdır. Ve çocuk edebiyatı ürünleri gün geçtikçe çoğalacak, profesyonelleşecek ve hak ettiği yeri bulacaktır. Bu gerçeklik en çok geleceğimizin teminatı olan çocuklarımıza etki edecek, onları hayata daha emin adımlarla hazırlanmasına yardımcı olacaktır.

1.2 ÇOCUK VE EDEBİYAT

Geleceğimizin teminatı, yarının planını yapanların ilk uğrağı olan ve bütün yatırımlarımızı onların üzerine yaptığımız, asla görmezden gelinemeyecek kadar önemli çocuklarımız ve onların her anında yanında olması gereken edebiyat, çocuklarımızın hayata açılan çiçekli bahçeleri gibidir.

Çocuğun gelişiminin ve eğitilmesinin ne kadar önemli olduğunu asla görmezden gelemeyiz. “Özellikle genç kuşaklar, milletlerin patlamaya hazır el bombaları gibidir. Kimin eline geçerse ona hizmet eden büyük ve tehlikeli bir güçtür. İnsanlığın hayrına olmayan, dünyayı kargaşa ve karanlığa sürüklemeyi amaçlayanların da, insanlığı aydınlatan, hayatı anlamlandırmaya ve yaşanılır kılmaya çalışanların da en büyük silahları işte bu gençliktir. Gençlik, işlenmeye hazır ham bir cevherdir. Yerin altından yeni çıkarılmış, el değmemiş, hiçbir şekilde sokulmamış bu maden kötü ellerde yok edici, iyi ellerde ise var edicidir. Bunu fark

eden dünya, bu potansiyel gücü kullanmaktan hiç çekinmemiştir. Genç akılların yanlış yönlendirmelere kurban gitmemesi için imdadına yine eğitim yetişmiştir. Zararlı etkilere karşı koymanın en önemli yolu hiç kuşkusuz millî birlik ve beraberlikten geçmektedir. Millî birliğini sağlamış, millî kültürüne sarılarak koruyup, genç nesillere aktarabilen milletler, gerek dışarıdan gerekse içeriden gelebilecek her türlü tehlikeye karşı koyabilirler” (Demir, 2006, s. 31).

Bu ifadeden de anlaşılacağı gibi genç kuşaklar kimin eline geçerse ona hizmet eden güçtür ifadesi milletler için genç kuşakların neden önemli olduğu sorusunun cevabıdır aslında. Geleceğini oluşturacak genç kuşağın beynini tamamen kendi fikirleri ve doğrularıyla şekillendirmeye çalışan ve kendi menfaatini ülke menfaatinin önünde tutan ideolojilere gençlerini teslim etmemek ülkelerin geleceği için oldukça önemlidir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, yasalarla çocuklara verilecek eğitimin niteliğini şu şekilde belirlemiştir:

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini,

1. (Değişik: 16 /6 /1983- 2842/1 md.) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak ”şeklinde açıklanarak yasalarla güvence altına alınmış

ve önemi belirtilmiştir. (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
28.02.2019)

Çocuğun gelişiminin elbette ön planda olması gerekmektedir; fakat bunun tek başına yeterli olmadığını edebi değer ve estetik zevkin de olmazsa olmaz olduğu ise şu şekilde ifade edilmiştir: “Çocuğun istenilen doğrultuda yetiştirilmesi için okuyacağı eserlerin tamamen öğretici ve özellikle ahlaki değerler taşıması düşüncesi de ileri sürülmektedir. Hâlbuki çocuk edebiyatı diğer türlerden ayrı değildir. Edebiyatın bütün değer yargıları çocuk edebiyatı için de geçerlidir. İyi bir çocuk edebiyatının yalnızca eğitici ve öğretici olması, ahlaki değer yargılarını içermesi yetmez. Aynı zamanda onun edebî değer taşımasına, estetik zevk ve düşünce içerisinde kaleme alınmasına da ihtiyaç vardır” (Yalçın ve Aytaş, 2011, s. 16).

Çocuklarımızın gelişiminde olmazsa olmaz kavramlardan bir tanesi de yaratıcılık kavramıdır. “Çocuk edebiyatı, bireyin önemini ortaya koymak, dahası yaratıcılığını geliştirmek için ortak bir kültürel çerçeve oluşturur. Gelişmiş bireylerden oluşan toplum, büyük uygarlıklar kurabilir ve daha mutlu bir dünya oluşturabilir. Bu anlamda her toplumun bireyi korumaya, yaratıcılığını ve girişimciliğini geliştirmeye özen göstermesi gerektiği söylenebilir”(Güleryüz, 2006, s. 37). Şeklinde ifade ederek yaratıcılık ve girişimcilik kavramlarının çocukluk yaşlarda gerek edebiyat, gerekse hayatın içinde çocuğa verilmesinin önemi üzerinde durmuştur.

Günümüzün en önemli sorunlarından biri okuma alışkanlığı kazandırılmamıştır. Okuma alışkanlığının en kolay kazandırılacağı çağ çocukluk çağıdır. Dilidüzgün bu konuyu şöyle ifade etmiştir: ”Çocuk yazınının temel işlevi çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasını sağlamaktır. Çocuk yazını çocuğun yazın ve sanat alanında estetik bir değer kazanmasına yardımcı olur. Çocuk yazını çocuğun kitaba ilgisini uyandırarak ve çocuğa okuma eğitimi vererek onun yetişkin yazınına geçişinde bir basamak niteliği taşır. Dolayısıyla çocuk yazını çocuğa okuma alışkanlığı kazandıran, okuduğunu anlamlandırmayı öğreten bir işleve sahiptir” (Dilidüzgün, 2004, s. 22- 23).

Çocuk her şeyden önce bu eserlerde gerçek yaşamda karşılaşılabileceği problemlerle ve bunlarla mücadele etme yöntemini ve çözüm mekanizması

geliştirmeyi öğrenir. Bu konuda Aslan: “Nitelikli çocuk yazını ürünleriyle beslenen çocuklar, yazarların kitaplarda işlediği konulardan hareketle düşüncelerini oluşturmaya, doğruyu yanlış ayırt etmeye ve kendi doğrularını yakalamaya başlarlar. En önemlisi ise kendini sevmeyi, kendine değer vermeyi, yaşamdan zevk almayı, içinde yaşadığı topluma yararlı olmayı, neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğrenirler. Çünkü bu kitaplarda yaşamdaki sorunlar ve çözümleri sanatçı bakış açısıyla örneklendirilmiştir” (Aslan, 2007, s. 179).

Çocukların niçin edebiyat eserlerine muhtaç olduklarını, bu alandaki çalışmalarıyla tanınmış bir eğitimci olan Leland Jacop altı nedene bağlamaktadır:

- *Edebiyat; hoş vakit geçirtici, eğlendirici bir şeydir.*
- *Edebiyat; ruha canlılık verir, yaşama gücünü arttırır.*
- *Edebiyat, hayatı keşfe yardım eder.*
- *Edebiyat, bir rehberlik kaynağıdır.*
- *Edebiyat, yaratıcı etkinlikleri teşvik eder.*
- *Edebiyat, güzel bir dil demektir (Akt: Oğuzkan, 2010, s. 6- 7).*

Bu değerlendirmeden hareketle çocuk edebiyatının artık ayrı bir alan olarak değerlendirilmesi gerekliliği ve kendine özgü bir alanı olduğu gerçeği artık göz ardı edilmemelidir.

Yukarıda değişik ve birbirine yakın tanımlarını verdiğimiz çocuk edebiyatında temel amaç çocuğa görelilik, yaratıcılık ve eserlerin evrensel nitelik taşımasıdır. Bu bağlamda çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler şu şekilde sıralanmaktadır.

1.3 ÇOCUK YAYINLARINDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

1.3.1 Çocuk Kitaplarının Dış Yapı (Biçim) Özellikleri

Çocuk henüz okumanın yararına inanmış, tadına varmış değildir. Bu nedenle çocuğa vereceğimiz kitap tıpkı bir oyuncak gibi onun ilgisini çekebilmelidir. Çocuk hiçbir zaman bir büyük gibi biçimsel yönden hiç de çekici olmayan bir kitaba salt kendisine yararlı olduğu için yönelmez. Bu nedenle bir çocuk kitabı hazırlayıcısının ya da yazarının ön kapaktan arka kapağa dek “çocuğun ilgisini nasıl çekebilirim?” sorusunu dikkate alması gerekir (Akt: Kıbrıs, 2010, s. 39).

Dış yapı çocukla kitabın ilk etkileşiminin gerçekleştiği alan olması sebebiyle oldukça önemlidir. Dış yapı özellikleri, kitabın tasarımıyla ilgili özelliklerini kapsamaktadır. Dış yapı özellikleri çocuğun duyu ve düşünce dünyasında istenilen etkiyi uyandırması bağlamında önemli bir yere sahiptir. Bu özellikler “boyut, kâğıt, kapak, sayfa düzeni, harf ve resim” başlıklarıyla ele alınmaktadır.

1.3.1.1 Boyut:

Kitaplar da boyut açısından sınıflandırılabilir görüşünde olan ve onları sınıflandıran Üzel konu ile ilgili, kitapların sırt boyunu ölçerek boyutlarını üç grupta toplamanın mümkün olduğunu belirtir. Küçük boy kitaplar: 12–15 cm, orta boy kitaplar: 16–22 cm, büyük boy kitaplar: 22 cm’den daha uzundur (Üzel 2007, s. 65). Bu da demek oluyor ki 22 cm’den daha uzun kitaplar küçük yaş çocukları için, 16-22 cm olan kitaplar ise daha büyük çocuklar için uygundur.

Aynı konuyla ilgili, Oğuzkan 16-23 ifadesini kullanmıştır. Çocuk kitaplarının 16 x 23 cm büyüklüğünde olması normal sayılır (Oğuzkan, 2001, s. 364). Anlaşıldığı üzere bu konu ile ilgili de net kriterler konulmamıştır.

Kitabın boyutları çocukların kolayca taşıyabileceği, sevebileceği, kolayca sayfaları karıştırabileceği nitelikte olmalıdır. Kitapların hacmi ve ağırlığı çocuğun yaşına uygun olmalıdır. “Örneğin okul öncesi çocuklarda farklı boyutlar denenebilir. Kitap A4 boyutunda, A5 boyutunda ya da daha küçük olabilir. İlk üç sınıfta, özellikle 1. ve 2. sınıflarda da değişik boyutlar denenebilir. Ancak 4. sınıftan sonra A5 boyutu yeğlenmelidir” (Kıbrıs, 2010, s. 39).

Zaman ilerledikçe elbette çocuk kitabın boyutu ile ilgilenmeyi kesip, farklı alanlara yönelir. İlköğretimin ilk yıllarıyla birlikte seçilecek kitapların boyutlarındaki çeşitlilik, yerini düzenleme ve kitaplık oluşturma anlayışına da katkı sağlayacak bir dengeye bırakmalıdır (Sever, 2007, s. 45).

1.3.1.2 Kâğıt:

Kâğıt en önemli dış yapı unsurlarından biridir. Sever: “Kitabın görsel niteliğini belirleyen en önemli dış yapı ögesi kâğıttır. Çocuğun ilk yıllardan başlayarak kolay yırtılmayan, kirlenmeyen ve göz sağlığı açısından da uygun olan kâğıtların kullanıldığı kitaplarla buluşması gerekir. Kitapta kullanılan kâğıt, renklerin resimlerde özgün biçimleriyle yansıtabilmesine ve yazılanların kolayca

okunabilmesine olanak sağlamalıdır (2013, s. 121).ifadelerini kullanarak konunun önemine vurgu yapmıştır.

1.3.1.3 Kapak (Cilt):

Çocukla kitap arasındaki ilk uyarıcı olan kitabın kapağıdır. ”Kapak, çocukları kendine çekebilecek, kitabı sevimli kılacak ilk uyarandır. Bu nedenle çocuk kitaplarında kapak, çocuğun ilgisini çekecek nitelikte olmalıdır. Kitabın kapağı, içerikle ilgili sezinletici dönütler sunmalıdır. Aynı zamanda yapıtın uzun süre saklanması için de sağlam bir kapak veya cilt önemlidir” (Oğuzkan, 2013, s. 374).

Güleryüz: ”Kapak, alıcısını düşündürmeli, onunla duysal bir bağ kurmalıdır. Bir dizinin kapağı hazırlanırken de kitaplar arasında bir ilişki, renk uyumu, zengin ve etkileyici çağrışımlar olmalıdır(2006, s. 161).ifadelerini kullanarak çocukla direk bir bağ kurması gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Hangi yaş grubu için olursa olsun kitapların dış kapakları çocukların ilgilerini çekecek biçimde konusuyla uyumlu olmalıdır. Bir kitabın ilgi çekici yönü öncelikle kitabın ön kapağıdır. Bu nedenle kapak görsel açıdan renkli ve dikkat uyandırıcı olmalıdır; çünkü çocuklar kitabı edinirken, ona bir oyuncakmışçasına sahip olmayı ve kullanmayı isterler. Bu nedenle kitapların kapakları ve ciltleri dayanıklı ve sağlam hazırlanmalıdır. (Kıbrıs, 2010, s. 40).

Cilt de genel olarak kapak başlığı altında düşünülmüş ayrı bir madde olarak düşünülmemiştir. Çocukların gelişim özelliğinin de düşünüldüğünde kitabın rahat kullanımı ve saklanması çabuk dağılmaması için sağlam ciltlenmesi önemlidir. ”Kitabın ciltlenmesi çok önemlidir. Daha dayanıklı olduğu için formalama yöntemiyle ciltlenmelidir. Telle değil, iplikle (dikişli) tutturulmalı ve mutlaka tutkalla da desteklenmelidir”(Yılar ve Turan, 2007, s. 53).

1.3.1.4 Sayfa Düzeni:

Sayfa düzeni, resimlerin yerleştirilişi, satır boşluklarının, satır başlarının, sayfa alt ve üst boşluklarının ayarlanması gibi özellikleri kapsamaktadır. Yazının başladığı kısım, yani sol marj daima aynı hizadan başlamalıdır. Bunun nedeni, çocuğa okuma alışkanlığı kazandırmaktır. Ters basma, dil bilgisi hataları, devrik cümleler olmamalıdır (Akt: Gürel, Temizyürek, Şahbaz, 2007, s. 25).

”Sayfa düzenlemesi yapılırken sayfanın boğucu olmamasına ve resimler yerleştirilirken akıcılığın kesilmemesine dikkat edilmelidir” (Gülyüz, 2006, s. 161). sayfa düzeni kitabın en önemli unsurlarından biri olup, üzerinde bulunan bütün unsurların bir uyum içerisinde bulunması gerekir.

1.3.1.5 Harfler:

Harflerin boyutları, çocuğun gelişim dönemi özelliklerine uygun olmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ders kitaplarının hazırlanması ile ilgili yönergesinde (MEB Tebliğler Dergisi 2007/2597, s. 427). Okulöncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan kitaplarda 20, 22, 24 punto büyüklüğünde harflerin kullanılması gerekirken ilköğretim 1. 2. ve 3. sınıf öğrencileri için harfler 12 puntodan büyük olmalıdır. 4. ve 5. sınıflarda ise en az 10 puntoluk harfler kullanılmalıdır.

1.3.1.6 Resim:

Kitaplardaki resimler, çocukların beğeni ve algılama düzeyine uygun olmalı, metnin iletisine görsel bir zenginlik katmalı; estetik nitelikleriyle de görsel algılarını geliştirici özellikler taşınmalıdır. Kahramanların fiziksel portreleri, metinde yansıtılan kişilik özelliklerine uygun biçimde çizilmeli; resimler kahramanların başat özelliklerini (şişman, zayıf, uzun saçlı, kısa boylu, sinirli, uysal vb.), yaşadıkları ruhsal durumları, geçirdikleri fiziksel değişimleri çocuklara duyumsatabilmelidir (Sever, 2003, s. 191).

Pek tabii kitaplarda bulunan resimler çocuğun gelişiminde de etkili ve önemlidir. Bu açıdan seçilen resimler titizlikle belirlenmeli uzmanlar tarafından çizilmiş olmalıdır.

Çocuğun gelişimini etkileyen resimlerin çocuğa olan katkıları şöyle ayrıntılanabilir:

- *Çocuğa yaşadığı çevreye, doğaya daha duyarlı bakmayı öğretebilir.*
- *Çocukları okumaya özendirir; yazınsal metinlerle kuracakları iletişime hazırlar.*
- *Çocukların resimler üzerine yapacağı konuşmalarla, onların konuşma ve dinleme becerilerini geliştirir.*
- *Çocuğa resmin duygu ve düşünceleri açıklamanın bir dili olduğuna, sanat dilinin de birden çok anlam içerebileceğine ilişkin ilk deneyimleri kazandırır.*

- *Sözcüklerle aktarılamayan duygu ve düşüncelerin dışavurumuna, aktarılanların ise, çocuğun görme duygusunu da geliştirdiği söylenebilir (Demirel, 2010, s. 69).*

Çocuk kitaplarında, resimlerin niteliğini sınavabilmek için Sever 'e göre, şu sorular geliştirilebilir:

- *Çizgilerin biçemi, bilinen ya da kanıksanan bir özellikte mi, yoksa özgün mü?*
- *Çizgilerin yarattığı etki çocukların ilgisini çekebilecek özellikler taşıyor mu?*
- *Resimler, sözlü metnin anlamını tamamlıyor mu?*
- *Sözcüklerle anlatılanları ya da anlatılmayanları çizginin anlatım gücü ile tamamlayıp çocuklara sezdirebiliyor mu?*
- *Resimler, sözcüklerle anlatılanları çocuğun belleğinde canlandırmasına katkı sağlıyor mu?*
- *Resimler, metne, görsel dilin anlatım olanaklarıyla yeni zenginlikler katıyor mu?*
- *Anlatılanlara, çizer yeni anlamlar, yorumlar katabilmiş mi?*
- *Resimler, birer uyaran olarak çocuğa duyma, düşünme, düş kurma sorumluluğu veriyor mu?*
- *Çocukların, duyma ve düşünme yetilerini devindirebilecek özellikler taşıyor mu?*
- *Resimler, çocuğu düşündürebilecek / eğlendirebilecek / güldürebilecek özellikler taşıyor mu?*
- *Okulöncesi ve ilkokulun ilk yıllarındaki çocuklar için hazırlanan kitaplardaki resimler, yazılı metnin desteği olmaksızın, çocukların izleyerek kendilerince öyküler oluşturmalarına olanak sağlıyor mu?(Sever, 2007, s. 47)*

1.3.2 Çocuk Kitaplarının İçerik Özellikleri

1.3.2.1 Konu:

Seçilen konu bir kitabın en önemli unsurlarındandır. Özellikle çocuk kitaplarında seçilecek konunun uygunluğu hayati önem taşımaktadır. "Konu, bir yazıyı oluşturan veya düşünce belirten olay, olgu, durumdur" (Özdemir, 2002, s.

20). Dilidüzgün: ”Çocuk edebiyatında ise konu, paylaşılmak istenen olay, olgu veya sorunun çocuğun gerçekliğinin göz önünde bulundurulmasıyla oluşturulmasıdır” (2004, s. 93).

Demirel: ”Konu, bir edebi metinde ne anlatılıyor? Sorusuna verilen cevabı içerir. Konu, roman, hikâye, oyun, resim ya da filmle canlandırılan somut olaydır, yapıt kişilerin somut eylemleri ile karşılıklı etkilenmeleridir. Bir başka ifadeyle “ konu, bir roman okuduğumuz, bir resme baktığımız zaman doğrudan doğruya algıladığımız dış reaksiyondur ” (Demirel, 2010, s. 55).

Çocuk kitaplarının çocuğun seviyesine uygun belli konuları işleme çocuk açısından büyük önem taşır. İbrahim Kıbrıs, konu seçimiyle ilgili şunu belirtir:

“Çocuk için yazılan kitaplarda aile, yurt, ulus, doğa ve yaşama sevgisi; özverinin ve dayanışmanın önemi; kişiler arası davranışlarda hoşgörü ve sempati; doğruluğun, dürüstlüğün, yiğitliğin değeri; çalışkanlık ve görev duygusu gibi temalara yer verilmelidir. Ayrıca iyi bir Türk yurttaşı olmak, Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı olarak yaşamak, demokratik toplum yaşayışıyla ilgili davranışları yaşama geçirmek gibi temaların da işlenmesi gerekir. Kısacası çocuk kitabı yazarının henüz “Sanat sanat içindir.” anlayışıyla hareket edecek denli lüksü yoktur; ancak öğreticiliğin de sınırı iyi çizilmelidir” (Kıbrıs, 2010, s. 41).

Sever, işlenen konunun daha iyi idrak edilmesi ve kolay anlaşılabilmesi, güçlü ve zayıf noktalarının ortaya koyulması için aşağıdaki sorulardan yararlanılabileceğini ifade etmiştir:

- *Kitapta hangi konu ele alınmıştır? Yazarın konuyu ele alışı, yorumlayış biçimi nasıldır?*
- *Konuyu yapılandıran bir öğe olarak olay, hangi çatışmayla / çatışmalarla kurgulanmıştır?*
- *Kitaptaki çatışma / çatışmalar çocukların anlama ve anlamlandırma düzeylerine uygun mu?*
- *Çatışma / çatışmalar çocukların sevgi gereksinimine uygun mu?*
- *Çatışmada / çatışmalarda üzücü ve acıklı olaylar aşırı bir duygusallık yaratıyor mu? (Sever, 2015, s. 128)*

Ele alınan konunun öğretici ve eğlendirici yönünü vurgulayan Oğuzkan ise,” Konular, genellikle eğlendirirken düşündürücü, düşündürürken dinlendirici nitelikte olmalıdır. Elbette mizah unsuru unutulmamalıdır. Bunun yanında yazınsal

nitelikli çocuk kitaplarında konular ne olursa olsun harekete de yer verilmelidir. Çocuklar bir düşünce veya görüşün açıklanmaya çalışıldığı, tekrar tekrar anlatıldığı eserlerden çok hareketli olayların yer aldığı eserleri okumaktan zevk alırlar” (Oğuzkan, 2010, s. 376). diyerek dikkatleri bu yöne çekmeye çalışmıştır.

Konunun özellikleri konusunda ise Demirel, çocuk edebiyatı kitaplarında işlenmesi gereken konuları şöyle belirler:

- *Yaşama sevinci, iyimserlik aşılmalı, çocukları karamsarlıktan, kötümserlikten uzak tutmalıdır.*
- *Çocuğa insanları, hayvanları ve tabiatı sevdirmelidir.*
- *İnsanı tek boyutlu değil, iyi- güzel, güçlü- zayıf, olumlu- olumsuz gibi çelişkili bütün yönleriyle olduğu gibi vermelidir. İnsanı yenilmez her zorluğun üstesinden gelen, insanüstü bir varlık olarak işlememelidir...*
- *Konular çocukta korku, acı, şiddet, kötülük, kin ve nefret gibi duyguları aşırı boyutta işlenmemelidir. Çünkü söz konusu duyguların aşırı boyutta işlenmesi çocukta onulmaz yararlın açılmasına neden olabilmekte, kitapları ya da kitaplardan filme ve çizgi filmlere yapılan uyarlamaları seyrettiğinde bunların etkisinde kalarak kimlik ve kişilik bozukluğuna uğrayabilmektedir.*
- *Çocuğun içinde bulunduğu yaş ve gelişmişlik düzeyine uygun bir tasvir ve tahlil içermeli; özellikle aşırı uzun tasvir ve tahlillerin çocuğu kitaptan soğutacağı, sıkacağı hatırdan çıkarılmamalıdır.*
- *Çocuğun en temel ihtiyaçlarından biri olan eğlenme ve hoşça vakit geçirmenin bir sonucu olarak, konunun yer yer mizah unsurunu da içermesine dikkat edilmelidir.*
- *Çocuğa, toplumsal olaylara, yaşama karşı eleştirel, sorgulayıcı bir bakış kazandırmalıdır. Çocuk kendine topluma yabancılaşmamalı; birey olma- ait olma dengesini kurabilmelidir.*
- *Bağnazlığı, yazgıcılığı aşılammalıdır. Çünkü hiçbir edebi eserin böyle bir amacı olamaz, özellikle hitap edilen kesim çocuk olunca, onun gelişim özellikleri dikkate alınınca bu konuda çok hassas davranılması gerekmektedir.*
- *Konular belli bir din ve ırk üstünlüğü veya ayrımcılığını aşılammalıdır.*
- *Şovenizmden arınmış ulus ve yurt sevgisi kazandırmalıdır.*

- *Bireyciliği özendirmemeli, tam tersine yardımlaşma, paylaşma ve dayanışma anlayışını kazandırmalıdır.*
- *Çocuğun barışçıl duygular beslemesine ve bu duygularla yetişmesine yardımcı olmalıdır.*
- *Emeği, emeğiyle geçinenleri küçümseyen konulara yer verilmemelidir. Tersine emeğin kutsal olduğu, alın teriyle hak ederek kazanılmış değerlerin üstün tutulması işlenmelidir.*
- *Otoriteye körü körüne itaat yerine, gerektiğinde eleştirmeyi, sorgulayabilmeyi kazandırmalı, böylece çocuğun sosyal sorumluluk duygusuna ve kişilik gelişimine katkıda bulunmalıdır.*
- *Sadece insanların değil hayvanların birer sövgü aracı olarak kullanılması işlenmemelidir.*
- *Ataerkil baskıyı öne çıkararak, bunu değerli kılan konulara yer verilmemelidir. Bununla birlikte erkek çocuğu değerli kılan anlatımlar yerine kadın-erkek eşitliğini vurgulayan işlenmelidir.*
- *Engelli veya özürlü insanları aşağılayıcı küçük düşürücü anlatımlara yer verilmemelidir.*
- *Günlük hayatın içinde olabilecek veya olması mümkün hatta tamamen hayali konular işlenmeli, söz konusu konuların çocuğun dünyasına hitap etmesine dikkat gösterilmelidir.*
- *Çocuk kitaplarında çocuğa doğrudan öğüt veren, öğretici tutum takınan içerik değil de, bunların metnin içine serpiştirilmiş olmasına dikkat edilmelidir. Bu şekilde çocuğun anlama ve kavrama becerisi de faaliyete geçirilerek söz konusu konu/ temaların çocuk tarafından kavranmasına imkan tanınmalıdır.*
- *Çocuk kitaplarında konular doğrudan bilgilendirmeyi hedefleyen nitelikte olmamalıdır. Bununla birlikte eğer çocuklara birtakım bilgiler de kazandırılacaksa bunlar konunun içine yedirilmeli ve çocuğun kavrayışına bırakılmalıdır.*
- *Çocuk kitapları belli bir ideolojiyi/ öğretiyi dayatmamalıdır. Bununla birlikte çocuğun içinde yetiştiği toplumun değer yargıları ve inançları ile tanışması, bunları ne anlama geldiğini anlaması için seviyesine uygun düzeyde olması şartıyla konular yurt, bayrak, vatan sevgisini içermelidir.*

- *Konular çocuğun merak duygusunu canlı tutacak, eserin başından sonuna kadar başarılı bir kurguyla meydana getirilmiş olmalıdır.*
- *Çocuk kitaplarında işlenen konular eğitimin en temel ilkeleri ile paralellik arz etmelidir. Yani somuttan soyuta, basitten karmaşığa, kolaydan zora, yakından gibi hususlarda öncelikle çocuğun rahatça anlayabileceği netlikte olmalı çocuğun yaşı ilerledikçe konuların seviyesi de buna göre değişebilmelidir.*
- *Çocuk kitaplarında işlenen konular çocuğun kendisine güven duymasına ve yine güven içinde çevresiyle iletişim kurmasına imkân tanıyacak içerikte olmalıdır ” (Demirel, 2010, s. 62) .*

1.3.2.2 İleti (Ana Fikir):

İleti eserin en önemli unsurlarındandır. Eserin ortaya çıkma sebebidir. Sever, “Yazarın okurla paylaşmak istediği düşünce ya da öğretici metinlerde, yazarın savunduğu, vermek istediği düşünce şeklinde”(Sever, 2008, s. 140) şeklinde tanımlar.

“Eserde ana fikir çok önemlidir; çünkü eserin var oluş sebebidir. Bu yüzden eserin tamamında geçerlidir. Sanatçının her kelimesi ana fikrin ifadesinde az veya çok bir görev üstlenmiştir. Eserin tamamını kapsamayan ifadeler ana fikir olamaz” (Yalçın ve Aytaş, 2011, s. 45). şeklinde ifade etmiş, her kelimenin iletinin ifadesinde görev üstlenmesinin önemini vurgulamışlardır.

Yine Sever ’’Yazarın ya da çizerin düş ve düşünce gücüyle biçimlendirdiği anlam veya anlamlar, çocuklarla paylaşmak istediği duygu ve düşünceler metnin iletisini oluşturur (Sever, 2007, s. 50-51). Ve ‘Öğretici metinlerde amaç okura bilgi vermek, öğretmektir. Yazınsal metinlerde ise öğretmekten çok, yaşama ve insana yönelik duyarlılık oluşturmak öncelikli amaçtır. Bu nedenle her iki metin, iletileri aktarış biçimleri bakımından birbirinden farklılık gösterir’’ (Sever, 2007, s. 51). Şeklinde farklı tanımlar yaparak konunun değişik yönlerine vurgu yapmıştır.

Çocuk edebiyatı ürünlerindeki iletelerde bulunması gereken özellikleri Demirel şu şekilde belirtmiştir:

- *İletiler çocuğun bilişsel, duyuşsal gelişim özelliklerine uygun olmalı, çocuğun söz konusu gelişim boyutlarına olumlu katkıda bulunmalıdır.*
- *İletiler ile konu-tema arasında yakın bir ilişkinin olmasına dikkat edilmeli.*

- İletilerin aktarımında önemli bir araç olan konu, dil ve anlatım gibi özellikler, kendi içlerinde bir uyumu barındırmalıdır.
- İletilerin aktarımında anlatılan metnin özelliği de dikkate alınarak, elden geldiğince zengin bir yola başvurulmalıdır. Yani sadece örtük iletiler şeklinde değil, yerine göre doğrudan, dolaylı ve soru şeklindeki iletileri de metnin içine yedirmiş olmalıdır.
- İletiler tıpkı tema/ana fikir gibi bir bakıma eserin yazılma nedeki haline gelmektedir (Demirel, 2010, s. 62).

Yukarıda belirtilen özelliklerden de anlaşılacağı üzere, yazarın çocuğa vermek istediği ileti, iletinin metin içinde verilmiş şekli ve çocuğa aktarımında çocuğun bilişsel gelişim özelliklerini dikkate almak gerekmektedir.

Kitapların iletilerinin belirlenmesi için yararlanılabilecek sorular oluşturan Sever şu sorular oluşturmuştur:

- *İncelenen metin hangi özellikler taşıyor? Öğretici mi, yazınsal mı?*
- *Öğretici nitelikli bir metin ise metnin temel iletisi nedir, yan iletileri nelerdir? Yazar, metinde temel iletiyi hangi yollarla (tanımlama, örneklendirme, karşılaştırma, tanık gösterme, bilimsel verilerden yararlanma vb.) geliştirmiştir?*
- *Yazınsal nitelikli bir metin ise çocukla paylaşılacak istenen iletiler yazınsal bir kurgu*

içinde sunulmuş mu? Çocuğun duymasına, düşünmesine, düş kurmasına olanak sağlıyor mu?

- *Yazınsal iletiler, kitabın seslendiği yaş grubunun anlam evrenine (çocuğun yaşamı ve insan anlama yetisine ve duyarlılığına) uygun mu?*
- *Yazınsal ileti ya da iletiler çocuklarda insana ve yaşama ilişkin duyarlılık oluşturabilecek nitelikte mi?*
- *Yazınsal iletiler, kurgulanan olayın içine sindirilmiş mi? Okura sezdiriliyor mu? Yoksa birer yargı ya da önerme biçiminde mi aktarılıyor?*
- *İletiler, yazarın kendi düşüncesini ya da ideolojisini, çocuğa kabul ettirme amacı taşıyor mu? (Sever, 2013, s. 135).*

Bu maddelerden de anlaşılacağı üzere yazarın metinde paylaşmak istediği ileti, yardımcı iletiler ve onların nasıl, nerede ve ne şekilde verildiği önem arz etmektedir.

1.3.2.3 Tema (İzlek):

Tema yazarın eserde sürekli olarak üzerinde durduğu ve eser boyunca kendini hissettiren unsurlardandır. "Yazarın eserinde (veya yazısında) sürekli olarak belirtmeye çalıştığı temel düşünce ve görüşlere, gösterdiği ana yönelimlere tema (izlek denir" (Oğuzkan 2001, s. 366). tanımdan da anlaşılacağı üzere yazarın eserin tamamında üzerinde durduğu evrensel değerlerdir.

Bir diğer tanım ise, "Bir yazın ya da sanat yapıtında ele alınan konu işlenirken dayanılan ve konuyu oluşturan temel yönelim, düşünce. Örneğin; ölüm, kıskançlık, aşk, güven duygusu vb." (Göğüş, 1998, s. 67).

Konu ile tema arasında çok güçlü bir bağ olması gereği uzmanlarca ifade edilmektedir. "Konu ile tema arasında güçlü bir ilişkinin olması, metnin çocuk üzerindeki yazınsal etkisini artırır" (Sever, 2007, s. 48).

Çocuk kitaplarında genel olarak ele alınan temaları şu şekilde sıralayabiliriz: Vatan, yurt, ulus, aile, çevre ve yaşama sevgisi, özverinin ve dayanışmanın önemi, hoşgörü ve sempati, doğrululuğun dürüstlüğün yiğitliğin değeri, çalışkanlık ve görev bilinci, demokratik ilkelere bağlanma gereği, doğa ve hayvan sevgisi, yaşama sevinci, empati, büyüklere saygı v.s gibi temalara yer verilebilir (Sever, 1995, s. 14; Kıbrıs, 2006, s. 26).

Çocuk kitaplarında evrensel değerlere yer vermek hoşgörülü bir nesil yetiştirmesi için oldukça önemlidir. Sever: " Kitaplarda, evrensel değerlere yer vermek, çocuğun dünya görüşünü genişletmesi açısından önemlidir" (Sever, 1995, s. 14). Şeklinde ifade etmiştir.

Konu ile tema arasında uyum bulunması gerekir. "Tema konunun işlenişi sırasında tamamlayıcısı görevindedir. Konunun tamamlayıcısı olan izleği çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre değerlendirmek için aşağıdaki sorulara yanıt aramak gereklidir" (Sever, 2015, s. 52).

- *Konu ve tema arasında güçlü bir ilişki var mı?*
- *Çocukta uyandırılmak istenen etki, çocuğun düzeyine (yaşına, gelişim özelliklerine ve gereksinimlerine) uygun mudur?*
- *Tema, yaşama ve insana özgü durumları/duyarlıkları çocuğa duyumsatıcı nitelikler taşımakta mıdır?*

- *Tema, çocuğun sevgi ve özgürlük gereksinimlerini karşılayabilecek biçimde geliştirilmiş midir?*

1.3.2.4 Kahraman(Karakter):

Kitaplar, yarattığı kahramanlarla çocukların ilgisini çekebilecek, onları kahramanlar aracılığıyla iyiye, güzele, çevreye ve adalete sevk edecek araçlardır.

Demirel kahramanı aynı zamanda bir yapıtta duygu, tutku ve düşünce yönlerinden ele alınan kişi; karakteri “ ayırt edici nitelik; bir kimsenin ya da bir insan grubunun tutumu duyusu ya da tepki biçimi; genel olarak “ bir nesnenin, bir bireyin kendine özgün yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti; bireyin davranış biçimlerinin tümünü belirleyen ana özellik” biçiminde tanımlamıştır (Demirel, 2010, s. 62).

Alanla ilgili kaynaklarda, kahramanın çocuk üzerinde etkisinin oldukça fazla olduğu görüşü hakimdir. “Kahramanlar, çocuğun yeni arkadaşlarıdır. Bu kahramanlarla çocuk, kendi gibi hisseden, düşünen, yanlışlar yapan kişilerin olduğunu fark eder ve kendine güven duygusu gelişir. Kahramanların yaşadıklarıyla çocuk kendi hayatında nelerle karşılaşacağını öğrenir ya da bu konuda ipuçları elde eder. Bu sorunlarla baş etmenin yollarını kavrar. Yaşamı süresince karşılaşmadığı; ancak karşılaşabileceği olayları öğrenir. Metindeki kahramanlarla eğlenir, öğrenir, keşfeder. Kısaca, kahramanla özdeşim kurarak hayat tecrübesi edinir” (Sever, 2003, s. 65).

Yine aynı konuyla ilgili ,”Çocuk hangi yaş grubunda olursa olsun, okuduğu kitapların kahramanlarıyla özdeşleşir. Yazar bunu bilmek, kahramanlarını seçerken de bu özdeşleme yönünü sürekli göz önünde bulundurmaya zorundadır.

Çocuk kitaplarında gereğinden fazla kahraman bulunmamalı, diğer kahramanlar bir ana kahraman çevresinde açık tanımlarla ilgilendirilerek anlatılmalıdır. Çünkü çocuk karmaşık yapıları anlayabilecek, karmaşık ilişkileri yorumlayacak düzeyde değildir. Masal ve masal türü kitaplarda kahramanların özellikleri farklı bir teknikle sunulmalıdır” (Yalçın ve Aytaş, 2005, s. 47).

Kahramanlar çocuklara yeni modeller oluşturduğu ve bu oluşan modelin çocuk üzerinde etkili olduğunu ileri süren Sever: “Çocukların önemsedikleri kişilerin duygu, düşünce ve davranışlarını benimseyip kendine özgü davranışlara dönüştürdüğü bir dönemde kitaplar, yarattığı kahramanlarla, öykünebilecek yeni modeller yaratır. Bu modellerin, çocuk gerçekliğine uygun ve onların

girişimciliğini destekleyecek eylemleri, çocukları da benzer davranışları yinelemeye isteklendirir. Bu süreç, çocuklara kendilerini tanımaları, önemli olduklarına inanmaları, başkalarına saygı duymaları gibi kişilik gelişimi için önemli olan yaşantıları edinme olanağı yaratır” (Sever, 2003, s. 48).

Çocuğun kahramanla duygusal bir bağ oluşturduğunu belirten Cemiloğlu: ”Her hikâye, ana karakterin bir sorunundan ya da amacından ortaya çıkar. Karakterlerin problemleri öyküde konuyu oluşturur. Çocuk hikâyelerinde karakterler çoğunlukla yetişkinler, çocuklar, hayvanlar, kişileştirilmiş hayvanlar, cansız nesnelere. Çocuklar okudukları hikâyelerdeki kahramanlarla aynı duygusal yakınlık kurarlar. Hikâyeyi oluşturan diğer öğeler olay etrafında örgütlenir ve böylece kurgusal bir bütünlük oluşmuş olur. Bu bütünlüğün kendi içinde planı vardır; bir süreç içinde başlar ve sonuca ulaşır. Dolayısıyla bir bütünlük içinde olayların gelişim bölümleri vardır ” (Cemiloğlu, 2003, s. 51).

Sever kahramanları iki grupta ele alır ve inceler.

Kapalı (Geliştirilmemiş) karakter, Özellikleri yüzeysel olarak tanıtılan, okurun iyi tanımadığı karakterdir. Bu karakterlerin, çocuklara insan doğasını kavratma, yaşam gerçekliğini anlatmada çok az katkıları vardır. Kapalı karakterler, bir öyküde olayı yaratan, yönlendiren bir konumda bulunmazlar. Onlar daha çok kahramanın yönlendirdiği olayların sonuçlarından etkilenirler.

Açık (Geliştirilmiş) karakter, roman, öykü, masal ve anlatılarda birçok özelliğiyle okura tanıtılan, inandırıcı nitelikleriyle öne çıkan, okurun iyi bildiği karakterdir. Bu karakter, yazarın aktarmak istediği iletilerin okurlarla paylaşılmasında etkin bir sorumluluk üstlenir.” Okur, açık karakteri özelliklerinin iyi geliştirilmesinden ve ortaya çıkarılmasından dolayı çabuk fark eder ve unutmaz(Sever, 2008, s. 104-105).

Lukens ise karakterleri devingen (dinamik) ve durağan (statik) olarak gruplamıştır. Devingen (dinamik) karakter, öykü boyunca değişim gösteren geliştirilmiş karakter; durağan (statik) karakter, inandırıcı olmasına karşın değişmeyen karakterdir (Akt. Sever, 2008, s.105).

Devingen karakterler, öykünün başlangıcıyla sonucu arasındaki kesitte değişim gösterir. Yeni kişisel davranışlar edinir, yeni değerler geliştirebilir. Karakterler, kendi düşüncesinin mutlak doğru olduğu anlayışından demokratik kültür bilinci edinmeye; bencillikten paylaşmaya kadar bir değişim yaşayabilir.

Durağan karakterler ise, öykü boyunca büyük kişilik değişimleri yaşamaz; kahramanların yaşadığı küçük, önemsiz değişimler de okur tarafından yeterince önemsenmez. Gerçek yaşamda da tanık olduğumuz gibi, bir edebiyat yapıtında da uzun bir süre geçmesine karşın kahramanda bir değişim gerçekleşmeyebilir (Sever, 2008, s. 114, 116).

Çocuğun kahramanıyla dostluk ve güven bağının oluşturulmasının oldukça önemli olduğunu ifade eden Sever'e göre çocuk edebiyatında kahraman, çocuğun düşünce, davranış ve eylemleriyle öykündüğü kişilerdir. Çocuğun düşünce, davranış ve eylemlerle öykündüğü bu kişiler çocuğun kahramanla arkadaşlık-dostluk kurmasını sağlar. Kurulan bu arkadaşlıkta kahramanların inandırıcı ve tutarlı olması gereklidir. Çünkü çocuk, öykündüğü kahramanlar ile yaşamın gerçekliğine tanıklık eder. Ayrıca kitaplardaki bu kahramanlar çocuğun kendini ve başkalarını anlamasına, sosyalleşmesine katkıda bulunur. Bu bağlamda büyük bir sorumluluk üstlenen kahramanın niteliği ve işlevi çok önemlidir (Sever, 2015, ss 75-76)

Çocuk kitaplarında kahramanın özelliklerini değerlendirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranabileceğini ifade eden Sever (2013) ' e göre şu sorulara yanıt aranabilir:

- *Metindeki kahramanlar (başkişi) kimdir? Yan kişiler kimlerdir?*
- *Kahraman nasıl geliştirilmiştir (davranış ve eylemleriyle, konuşmalarıyla, fiziksel özellikleriyle, diğer kahramanların yorumlarıyla yazarın yorumlarıyla)?*
- *Kahraman, açık (geliştirilmiş) ya da kapalı (geliştirilmemiş) özelliklerden hangisini taşıyor?*
- *Kahraman, kişilik özelliği olarak devingen mi, durağan mı?*
- *Kahraman, devingen bir özellik gösteriyorsa, yaşadığı değişim ya da*
- *Değişimler inandırıcı mı? Yazar, kahraman kişiliği ve yaşadığı olaylar ile değişim*
- *Olgusu arasında kabul edilebilir, inandırıcı bir ilişki kurabilmiş mi?*
- *Kahraman bir bütün olarak çocuğun özdeşim kurabileceği özellikler taşıyor mu?*

1.3.2.5 Plan:

Çocuk kitabı yazarlarımızın eserlerini planlarken dikkat edecekleri en önemli unsurların başında çocuğa göre bir planlama yapılması gelmektedir. “Çocuklar için eser hazırlayan yazarların, ortaya koymayı düşündükleri bir eserin planını yaparken (veya geliştirirken) okurların bilgi seviyelerini, anlayış güçlerini ve ilgilerini hesaba katmaları gerekir.

Genel bir kural olarak çocuk eserlerinde planın son derece basit olmasına çalışılmalıdır. Plan, kısa bir giriş bölümü ile entrikalı olayları kapsayan bir gelişme ve düğüm bölümünü ve beklenmedik bir çözümlenmiş bir bitiş bölümünü kapsamalıdır” (Oğuzkan, 2010, s. 377). tanımlamada da dikkat çeken beklenmedik bir sonuçla sona ermesinin çocuk üzerindeki etkiyi artıracak düşüncesidir. Ancak her zaman beklenmedik şekilde sonuçlandırılmayabilir.

Hayatta her şeyin bir düzeni, iltizamı olduğu gibi çocuk kitaplarında da bir düzen ve sıra olması gerekliliği ”Metinlerdeki olay, duygu ve düşüncelerin yazar tarafından belirlenmiş bir düzene göre anlatılması metnin kurgusunu oluşturur. Metin kurguları, hedeflenen yaş grubunun bilişsel gelişimi dikkate alınarak hazırlandığında çocuğun metni anlaması ve metinden zevk alması kolaylaşacaktır. Çocuk kitaplarında çocukla paylaşılacak istenen iletiler, kurgulanan olayların gelişimine paralel olarak açıklık kazanmalıdır. Kısa, açık ve anlaşılır bir gelişim çizgisi izlemelidir. Olaylar arasında hem oluşum hem de gelişim bakımından bir tutarlılık olmalıdır. Olaylar arasındaki geçişler, çocuğun ilgisini ve merakını sürekli canlı tutabilecek anlatım özellikleriyle gerçekleştirilmelidir” (Sever, 2003, s. 15). şeklinde ifade edilmiştir.

Metin kurgulanırken çocuğun ilgi, istek ve zevkleri dikkate alınmalıdır. “Çocuklar bir düşünce veya görüşün tekrar tekrar anlatıldığı, açıklandığı ve örneklerle ispatlanmaya çalışıldığı eserlerden çok, hareketli olayların ve hayat durumlarının tasvir edildiği eserleri okumaktan zevk duyarlar” (Oğuzkan, 2010, s. 376).

Eserin okuyucu üzerindeki etkisini artırmak için iyi bir planın önemini vurgulayan Oğuzkan şu ifadeleri kullanmıştır; “Dikkatlice hazırlanmış bir plan aracılığıyla eserin ana fikri kolayca anlaşılacağı gibi başlıca olay ve kahramanlar da ayrıntılar içinde kaybolmaz. Gereksiz tasvir, çözümlenme ve konuşmalara yer verilmez. Başlangıç, düğüm ve sonuç gibi evreler birbirini doğal biçimde izler.

Kısaca iyi bir plan; olaylar, durumlar, düşünce ve duygular arasında uyumlu bir ilişkinin gerçekleşmesini sağlar; eserin okur üzerindeki etkisini artırır” (Oğuzkan, 2010, s. 377).

1.3.2.6 Dil ve Anlatım:

Çocuk edebiyatını edebiyattan ayıran en önemli ögenin dil ve anlatım olduğunu söyleyen Şirin’e göre; ”Çocuk edebiyatını çocuk edebiyatı yapan temel öge ‘çocuk dili’ dir. Çocuk dili, yazarın çocukla iletişim kurmasında anlatıma yön veren ilk ve en belirleyici göstergedir. ‘Çocuk dili’ nin belirleyicisi ise ‘çocuk bakışı’ ve ‘çocuğa göre’ liktir. Çocuk bakışı, çocuk bilgisi ve felsefi birikimle gelişirken, çocuğa görelige çocuk duyarlılığı ve bilinci olan sanatçı bakışı yön verir. Çocuk kitabı yazarlığı bu yönü ile farklı bir yazarlık biçimidir. Çocuk kitabı yazarlığında seçkin olan yetişkin edebiyatının bütün ontolojik örgülerinin kullanılması yeterli olamaz. Edebiyatın oluşumuna yönelik bütün ontolojik örgüler yanında, estetik boyuta ulaşmış çocuk dil dizgesi ile yazılmış bir kitap, nitelikli çocuk kitabı olmaya hak kazanır” (Şirin, 2006, s. 181).

Dil ve anlatım konusunda Yalçın ve Aytaş “çocuk edebiyatının yetişkin edebiyatından ayıran belki de en önemli özellik, anlatımın hedef kitlenin anlayacağı biçimde sunulmasıdır” der ve çocuk kitaplarında dil ve anlatımın nasıl olması gerektiğini şu şekilde sıralarlar:

- *Çocuk kitaplarında anlatımın sadeliğine dikkat edilmeli; gereksiz ve bayağı sözcükler yer almamalı, duruluk, akıcılık, açıklık gibi unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır.*
- *Çocuğun günlük hayatında kullanmadığı kelimeler yer almamalıdır. Her çocuk edebiyatı metninde çocuğun anlamını bilmediği ancak cümle ve anlatım tekniğinden yararlanarak çağrışım yoluyla anlamlandırıldığı belirli sayıda bilinmeyen söze yer verilmelidir.*
- *Birinci kişi ağzı ile yapılan anlatımın daha samimi olduğu, karşısındaki ikinci bir kişi ile karşılıklı bir sohbet içtenliği oluşturduğu görülmüştür. Bir çeşit duygu, düşünce ve sırlarını paylaştığı izlenimi veren bu anlatım tekniğinin çocuklar tarafından daha çok beğenildiği ve benimsendiği görülmektedir.*
- *Anlatımda geriye dönüşler, olayların birden yarıda bırakılarak bir başka olayın anlatımına geçilmesi teknikleri, televizyon ve film izleme alışkanlığı*

kazanmış olan günümüz çocuklarının, gerek algılama güçlerine, gerekse anlatım becerilerine ilave ettikleri alışkanlıklar olarak çocuk kitaplarında kullanılabilir

- *Tekerleme, ninni, masal, şiir, hikâye gibi her bir türün kendisine has dil ve anlatım özellikleri çocuğun dil ve üslup gelişimine yeni ufuklar açıcı nitelikte olmalı.*
- *Çocuğun merak duygusunu kamçılayan ve eserin başından sonuna kadar bu duygusunu canlı tutacak bir anlatımda olmalı.*
- *Çocukta anadil bilincinin oluşmasında katkıda bulunmalı ve anadilin zengin ifade kaynaklarının nelerden meydana geldiği konusunda çocuğu bilinçlendirmeli.*
- *Çocuğun gelişim özellikleri çerçevesinde dilin ifade kaynaklarında olan benzetme, mecaz, cinas gibi edebi sanatları belli bir ölçüde barındırıyor olmalı.*
- *Anadilin zengin ifade kaynaklarından olan kalıp sözleri, deyim ve atasözlerini içermeli ve aynı zamanda söz konusu unsurları yerli yerinde kullanmış olmalı (Yalçın ve Aytaş, 2005, s. 47-48).*

Yine bu eserlerde çocuğa göre dil ve çocuğa göre anlatım gerçeğinin göz ardı edilmemesi uzmanlar tarafından ifade edilmektedir. Çocuk edebiyatı metinleri oluşturulurken çocuğa görelilik unutulmamalıdır. Yazar çocuk gerçekliğini ve çocuğun algılayışını bilmelidir ve kurgularını bu özellikleri dikkate alarak yapmalıdır. Çocuğun ana dilinin zenginliğini kavrayabilmesi için öncelikle bu zenginlikleri görmesi gerekiyor. Bu da en güzel biçimde metinlerin üslubunda ortaya çıkar. Yazar, betimlemeler ve söz sanatları kullandıkça çocuk da ana dilinin gücünü kavrayıp kullanabilecektir. Bu yapılırken “Cümlelerde akıcılık, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü sağlama derecesine dikkat edilmelidir” (Ataseven ve İnandı, 2000, s. 198).

Dil ve anlatım, çocuk edebiyatının temel değişkenlerinden biridir. “Edebiyat metni her şeyden önce bir dil ürünüdür, dilin en yetkin kullanım örneklerini yansıtır” Sever, 2007, s. 49). Yazarın dili kullanımındaki becerisi ise çocuk-yazar etkileşiminin önemli kanallarından bir tanesidir.

Çocuk edebiyatı eserlerinde paragraf yapısı, uzunluğu, cümle kurulumu ve uzunluğu eser açısından önemli etkenlerdendir. “Çocuk yayınlarında yazarlar

cümle ve paragraflarını kurarlarken, sözcüklerini ve deyimlerini seçerlerken seslendikleri küçük okurların okuma yeteneklerini, kavrayış güçlerini ve sözcük hazinelerini de daima göz önünde tutmalıdırlar” (Oğuzkan, 2010, s. 378).

Edebi metinlerde anlatımda okurun eserle bağ kurmasını sağlayan en önemli öğelerden biri anlatıcının bakış açısıdır. Çocuk kitaplarına yoğunluklu olarak birinci tekil kişi ağzından ve üçüncü tekil kişi ağzından yapılan anlatım yöntemleri kullanılmaktadır.

Birinci kişi (benöyküsel) anlatım: Anlatıcı, öykünün başkişisi ya da yan kahramanlardan biridir. Bu tür anlatılarda anlatan kişi ya başından geçen olayları ya da gözlemleri dile getirir. Ben dilini kullanıldığı anlatılarda anlatım doğrudan ve samimi olacağından okur, hem anlatıdaki kişiler, daha rahat tanıyacak hem de öyküyü daha kolay anlayacaktır (Özdemir, 1994, s. 220-221).

Üçüncü kişi anlatım: Yazar tarafından karşıdan yapılan gerek anlatıma taraflı gerek tarafsız gözlemci bir bakışla yapılan bir anlatım türüdür. Ve anlatımdaki tarzla bakış açısı değişmektedir. Yazar ağzından anlatılan bu yöntem Yalçın ve Aytaş’a göre çocuk kitaplarında ilke olarak benimsenmiş olsa da araştırmalar anlatımı zorlaştırdığı, inandırıcılığını yitirdiği için çocukların hoşuna gitmeyeceği sonucuna ulaştırdığını ifade eder. (2005, s. 48)

2. BÖLÜM

AYLA KUTLU'NUN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

2.1 AYLA KUTLU'NUN HAYATI:

Ayla Kutlu 14 Ağustos 1938'de Antakya'da doğdu. Zaman da Eski anı kitabında doğumunu şu şekilde anlatmıştır; "...ağustos ayının 14'ünde, Antakya'da, Saray Caddesi'ndeki kapıdan girdikten sonra, Ortodoks kilisesinin avlusunu geçerek arka kapının açıldığı sokağa girince hemen bastaki evde doğdum" (Kutlu, 2006, s. 8).

Ayla Kutlu'nun dedesi Sait Bey, Halep Defterdarlığında görev yapmıştır. Dedesinin bu görevi esnasında babası Selahattin Kutlu dünyaya gelmiştir. Selahattin Bey Çapa Öğretmen Okulu'nu bitirmiş ve Gaziantep'te bir okula öğretmen olarak atanmıştır. Selahattin Bey Cumhuriyet'in ilk dönem öğretmenlerindedir.

Kutlu babası hakkında anı kitabında şunları ifade etmektedir; "“Babamın yaşamı Gaziantep'te baba evinde sürmekte idi. O zamanlar yirmili yaşların başında, keman ve ud çalan, resim yapan, edebiyata meraklı folklor araştırmaları ile uğraşan, çapkın, biraz züppe bir adamdır.” (Kutlu, 2006, s. 16). Selahattin Kutlu, zamanın şartlarında iyi eğitim görmüş; sanat, müzik, edebiyatla ve folklorla uğraşan, şiir yazan yani kendisini farklı alanlarda yetiştiren bir öğretmendi. Selahattin Bey; duygulu, zarif bir mizaca sahiptir. Selahattin Bey, bir süre sonra amcasının kızı olan Sabriye Hanım ile evlenmiştir. Sabriye Hanım, üç sınıflı köy ilkokulunu bitirmiş, yoksul oldukları için okuyamamıştır. Bu durumuna rağmen her zaman okumaya ve öğrenmeye açık olmuş kendini yetiştirmek isteyen bir kadın olmuştur (Kutlu, 2006, s. 16-18).

Anne ile babası 1932 yılında Gaziantep'te evlenir. 23 Haziran 1936 tarihinde ilk çocukları Ayla Kutlu'nun ağabeyi Altan, Gaziantep'te dünyaya gelmiştir. Bu tarihte Türkiye Montreux Antlaşması'nı imzalamıştır. Atatürk'ün Hatay sorunu ile ilgilenildiği bu günlerde buradaki nüfusun çoğalması için Türkiye'de yaşayan Hatay doğumluların Hatay'a gönderilmesi gündemdedir. "Türkiye Cumhuriyeti, Hatay doğumlu olup, Hatay sınırları dışında yaşayan bütün

Türklerin özlük haklarının Türkiye’de devam etmesi şartıyla Hatay’a gitmeleri emrini veriyordu. Yıl, 1937 sonlarıydı” (Kutlu, 2006, s. 20). Bu çağrıya kulak veren baba Selahattin Kutlu da Antakya doğumlu olduğu için aile Antakya’ya taşınır.

Selahattin Bey, Antakya’da ilköğretim müfettişliği yapmaya ve Atayolu gazetesinde çalışmaya başlamıştır. Katolik Kilisesinin arkasındaki sokakta, mülkiyeti kiliseye ait bir evin ikinci katındaki kiralık evinde, Hatay’a göçtüklerinden bir sene sonra 14 Ağustos 1938’de ailenin ikinci çocuğu Ayla dünyaya gelmiştir. Yaklaşık bir buçuk yıl sonra ise 1940’larda ailenin bir diğer üyesi Alsan aralarına katılmıştır. 1942 yılı sonlarında aile, Antakya’nın bir beldesi olan Harbiye’ye yerleşmiş, ardından Selahattin Bey’in tayini üzerine, şimdiki adı Samandağ olan Süveydiye’ye taşınmışlar, daha sonra ise tekrar Antakya’ya yerleşmişlerdir. 30 Ağustos 1949 tarihinde ise ailenin son üyesi Zafer dünyaya gelmiştir ve aile daha da büyümüş ve Ayla’nın omuzlarındaki abla sorumluluğu daha da arttırmıştır. O, kendisinden on bir yaş küçük kardeşi dünyaya geldikten sonra Zafer’in adeta koruyucusu olmuştur.

Ayla Kutlu’nun eğitim dönemine geçecek olursak yazar, henüz ilkokul çağında başarılı bir öğrenci olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayla Kutlu’nun öğrencilik dönemi değişik okullarda okuyarak geçmiştir. İlköğrenimine Antakya Kurtuluş İlkokulu’nda başlamış; fakat çok geçmeden okulu bırakmış ve birkaç ay sonra Yazar, yine Antakya’da İnönü İlkokulu’na devam etmiştir. “İnönü İlkokulu’nun binası bitmişti, ama bahçe diye bir şey yoktu. Çamurlara bata çıka okula gidiyorduk” (Kutlu, 2006, s. 107). İlkokul ikinci sınıftan sonra Namık Kemal İlkokulu’nda öğrenimini sürdürmüş ve ilkokulu bu okulda bitirmiştir: “Namık Kemal İlkokulu’na kaydolduk. Sabahları evden babamla birlikte çıkıyorduk. Üç çocuk, bir baba... Babam üçüncü sınıfları okutuyordu ama ben başka öğretmenin öğrencisi olmuştum. Zaten babam okutmak istemezdi çocuklarını. Bizler de istemezdik. Öğretmenim Nadire Gökoğlu’ydu” (Kutlu, 2006, s. 135).

Ayla Kutlu, ortaokulu İskenderun Ortaokulu’nda okumuştur ve ilkokulun ardından burayı da iftiharla bitirmiştir. Ancak Kutlu, İskenderun’da lise olmadığından lise eğitimi için halasının yanına Gaziantep’e gider:“1953-1954 öğretim yılında Gaziantep Lisesi birinci sınıfa Gaziantep’teki okullar dışından iki kız öğrenci geldi. Zarif yürüyen, Ayla adında çekingen bir kızdı.”(Kutlu, 2006, s. 141). Ayla, Gaziantep Lisesi’nde bir buçuk yıl okuduktan sonra Antakya Lisesi’nde ortaöğrenimini tamamlamıştır ve oradan ayrılışına şu şekilde değinmiştir: “1947

yılıının Temmuzunda Antakya'dan ayrılıp İskenderun'a göçerken bu ayrılıştan hüzün duymadım. İskenderun beni çekiyordu. Şimdi 1955 yılıının Mart ayında, ayrılışımızdan sekiz yıl sonra Antakya'ya dönmüştüm. Hoşnutsuzdum. Antakya'daki zor günlerin anısıyla, 3 kardeş küçük bir odada, burun buruna yaşayacaktık. Üçüncü kez geliyordum. Okul değiştirmek zordu” (Kutlu, 2006, s. 270). değiştirdiği birçok okul onda artık huzursuzluk hissi uyandırmaya başlamıştı belki de.

Yazar lise eğitimini bitirince felsefe alanında eğitim görmek istemektedir. Yalnızca bir öğrenci kabul eden Yüksek Öğretmen Okulu Felsefe Bölümüne kabul edilir. Fakat felsefe öğretmeni Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni burslu olarak kazandığını öğrenince Siyasal Bilgiler' i tercih etmesini tavsiye eder. O da bu öğretmenin tavsiyesiyle 1956–60 yılları arasında burslu olarak kazandığı Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okur: “Ekim ayının ortasında Ankara'daydım. Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni kazanan öğrencilerden ilk kırkına devlet burs verirdi. Matematik sorularını pek yanıtlayamama rağmen, 35'inci olarak kazanmıştım. On bir yılın emeği, parlak sonuca bağlanmıştı. Yeni bir serüvendi. Ankara. En az dört yıl yaşamam gereken başkent.” (Kutlu, 2006, s. 315).

Ayla Kutlu İçişleri Bakanlığı'nda burslu okuduğu için bakanlığa karşı zorunlu hizmeti bulunmaktadır. Dönemin siyasi çalkantıları nedeniyle yalnızca burslu okumuş öğrencilere iş verilmektedir. Bakanlıkta görev alır. Personel ve eğitim konularında çalışmıştır. Yazar bakanlıkta görev yaptığı yıllarda 1971'e gelindiğinde büyük siyasi çalkantılar ve baskılar başlar. Bu yıllarda en küçük kardeşi Alsan Siyasal Bilgiler üçüncü sınıf öğrencisiyken, tutuklanıp iki idam isteğiyle yargılanır. Aynı yıllarda yazarın ağabeyi Altan, intihar eder ve aile darmadağın olur. Bu dönem içinde Ayla Kutlu, Keban Barajı'yla ilgili bir dosya üzerinde parlak bir çalışma yapar. Zamanın müsteşarı raporu okuyarak çok beğendiğini; ancak işin özüne girecek kişilerle çalışmak istemediğini söyleyerek yazarı bent deresinde bir yere sürerler. Yazar bu durumu: “Zamanın Müsteşar Yardımcısı zeki, etkin ama tuhaf bir insan: Müslih Fer... Raporumu çok beğendiğini ama benim gibi işin özüne giren kişileri istemediğini söyledi. Ona göre ancak biçimsel öneriler getirilmeli imiş bir bürokrat. Birkaç iş daha verildi. Ben bildiğim gibi çalıştım. Sanırım böylece dikkatleri üstüme çektim ve beni (kardeşimin tutukluluğunu gerekçe gösterip) bent deresinde bir yere sürdüler. Verdikleri iş şuydu: bir yazı kâğıdını enine üçe bölecek, o kâğıtların üstüne

kanunların, tüzüklerin ve Bakanlar Kurulunca çıkarılan yönetmeliklerin adlarını ayrı ayrı kesip yapıştırıracaktım” (Kutlu,1992, sayı 2). şeklinde ortaya koyar.

Yazar 1980 yılında emekliliğe ayrılmış, Ayla Kutlu'nun iş hayatı yirmi yıl sürmüştür ve yazar bu süreç içerisinde pek çok yerde üst düzey konumda görev almıştır. İçişleri Bakanlığı'nın merkez örgütünde görev alarak iş hayatına başlamış, ardından Devlet İstatistik Enstitüsü'nde, Başbakanlıkta, T.C. Emekli Sandığında ve T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nde çalışmıştır. Zaman zaman ülkenin siyasî yapısına bağlı olarak görevinden uzaklaştırıldığı da olmuştur.

Ayla Kutlu, 1964 yılında, kendisi ile aynı okuldan mezun olan, idarecilik ve valilik görevlerinde bulunmuş Sahir Behlülgül ile evlenmiştir. 1965 yılında tek çocuğu olan Ahmet Kemal Behlül'ü dünyaya gelmiştir. Ayla Kutlu'nun Sahir Behlülgül ile evliliği 13 yıl sürmüştür ve 1977 yılında boşanma ile sonuçlanmıştır. Yazarın tek çocuğu olan Ahmet Kemal Behlülgül, petrol yüksek mühendisi olup şu an Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde hocalık görevinde bulunmaktadır.

2.2 EDEBİ KİŞİLİĞİ:

Ayla Kutlu, edebiyat dünyasına 1975 yılında Özgür İnsan Dergisi'nde Aygen Beril imzasıyla yayınlanan kitap tanıtım yazıları ile başlamıştır. Kitap tanıtım yazıları ile başladığı yazın hayatı hikâyeler ile devam etmiştir. Sonraki hikâyeleri “Türk Dili, Sanat Olayı, Gösteri, Varlık” gibi dergilerde yer aldı.

İlk kitabı “Kaçıs” ı 1979 yılında yayımlandı. Profesyonel edebiyat çalışmalarına, emekliye ayrıldıktan sonraki süreçte yoğunlaştı. Yazar, yazı hayatına nasıl başladığını şöyle anlatıyor: “Bir zaman geldi ki, artık yazmasam yaşayamam gibi gelmeye başladı. O tarihlerde henüz 32-33 yaşlarımı sürüyordum. Yazdım ama yayınlamadım. Sonra birden bire beni çok hızlı yazmakla onurlandıran insanlar vardır ama çok hızlı yazamadım.32 yaşında ilk eserim yayınlandı. 39 yaşına kadar sürekli yazdım ama kamuoyunun karşısına fazla çıkmadım. Aslında işe şiirle başladım. Yani şiir yazmadım ama şiir söyleyerek başladım. Belki karaladığım birtakım dizeler de olmuştur. Olmaz olur mu? Elbette olabilir, ama bitmiş bir şiir yazmadım. İkincisi; ben insanın çok şeye yönelmesinin burada kastım kendim olsa gerek asıl yaptığı işlerde çok fazla bölünmelere yol açtığımı düşünüyorum. En azından kendimde böyle algılıyorum. Ben, kendimi sadece romancı sayıyorum. Ama roman yazarken; ortaya çıkan bazı insansal durumlar, çok etkilendiğim olaylar birtakım öyküleri oluşturuyor. O yüzden benim öykülerim biraz yaşama fazlaca

yakın ve ona bağı öykülerdir. Diğer şeyleri yapamıyorum. Evet, yapmıyorum ve yapmak gerektiğini de düşünmüyorum ”(Karaca, 2006, s. 61).

Kutlu verdiği bir röportaj da ise; sizce öykü mü yazarın ayağına gider, yazar mı öykünün? Siz nasıl yazıyorsunuz? Sorusuna cevaben: ‘‘Bir defa ben böyle, zorla bir şeyler yapılması halinde, iki nedenle başarısızlığın geleceğine inanıyorum. Bunlardan birincisi belki birkaç tane şey zorlanarak yapılabilir, yaratılabilir. Ama uzun soluklu bir yaşam sürecinde hikâyeyi zorla üretemezsiniz.

O mu size gelir? Hayır gelmez. Ne siz bir ava çıkarsanız elinize iyi şeyler geçer, ne de o size gelirse elinizden iyi şeyler çıkar. Aslında hikâye hep vardır. Hayatın içinde hep vardır. Sizin çevrenizde vardır. Bu bir fotoğrafçı nasıl ona özgü bir gerçeği çok iyi anında yakalanmış bir ışıkla görüntüden çok farklı bir biçimde üretirse sanatın her dalında böyle yakalanma. Bir, yazarın yakalanması hali vardır, iki yazarın yakalaması durumu vardır. Bu da yetmez. Böylece kendinizi gerçekten çok iyi yetiştirmek durumundasınız. İçi dolu olmayan bir insanın sanat yapabileceğine inanmıyorum. Çünkü bence sanat taşmaktır. Birikirsiniz, birikirsiniz ve o taşkınlığı siz yaratmazsınız, o kendiliğinden taşar. Sanatla uğraşmaya devam ederken bile. Eğer o taşma biterse bundan sonra yapacağınız şey zorlamadır. Hiçbir faydası yoktur. İnsanlar, okurlar aslında ilginçtir. Bazı eksikleri kendi kafalarından tamamlarlar. Bazı şeyleri de en çok sevdiği sanatçılarda bile eksikliğin başladığını sanatçının kendisinden önce, sanatı alan insanlar fark ederler. Mutlaka fark edilir bu. O yüzden taşıdığınızı hissettiğiniz sürece çalışacaksınız. Geleni yakalayacaksınız. Siz gidip arayacaksınız Ama sürekli de olacaksınız. Taşarken de, o şiirli, yaşamınızın dışında olan ama çok insana ait olan her şeyi toparlayacaksınız. Ve insanlara yeniden sunacaksınız. Siz bir katalizörsünüz aslında. Sanatçılık bir anlamda böyledir. Ama neyi katalize edeceğinizi bilmeniz gerekiyor.’’(http://www.habercurcuna.com 01.02.2019)

Yazar ilk dönem eserlerini daha çok roman türünde kaleme almıştır. Daha sonra öykü türünde de eserler vermiş ve öykü türüyle ilgili görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: Öyküye bakışını kendisi şöyle belirtir: ‘‘ Önceleri öyküyü birincil saymıyordum. Öykülerim, romanlarım için malzeme toplarken, roman içine girmeyen anlatılar olarak ortaya çıkıyordu. Bu da bana doğal görünüyordu. Sonraları iş değişti. Öykü, roman gibi önemsemiğim bir dala dönüştü. Kimlikler, yaşamlar, olaylar, dönemler, üstünde özel olarak çalıştığım zenginlikler içermeye başladı. Şimdi artık romana girmeyenler öykü olmuyor. Artık, bir roman, bir öykü

kitabı biçimindeki çalışmaların, birini kurtarıırken öbürünü özlediğim yazarlık yürüyüşü oldu’’(Lekesiz, 2001, s. 190) şeklinde ifade ederek öyküye ilk dönem bakışını ve sonraki değişimi anlatmıştır.

Yine yazarımız “Niçin Yazdığı?” sorusunu şu şekilde cevaplıyor: “Bu sorunun kısa bir yanıtı var. Yüzyıllar boyunca kul olarak bırakılmış, kendini başka bir kimlikle değerlendirmesi öğretilmemiş ataerkil toplumun bireyelerine, Sen insansın, hakların var. Görevlerin kadar bunları da önemsemelisin!” demek istiyorum. Bunu özellikle hatırlatmak istiyorum. Kulların kullarına yani insana kul diye bakınca onu araştırmak, onun üstüne düşünmek ve onu geliştirmek önemsenmiyor. O yüzden bilim gibi yenilikçi sanat da bu ülkenin uzağında kalmış” (Karaca, 2006, s. 58-59).

Yukarıda soruya verdiği cevapta da dile getirdiği ataerkil toplum vurgusu yazarımızın eserlerinde oldukça fazla vurgulanan bir kavramdır. Kadının yaşamda erkek egemen kültür içerisinde var olma çabasını ön planda tutan ve anlatan Ayla Kutlu, kadın sorunlarına karşı duyarlı kimliğiyle ön plana çıkan kadın yazarlarımızdan biridir.

Ayla Kutlu’nun roman veya hikâyelerinde işlediği kahramanlar genellikle kadınlardır. Belki hayalle oluşturulmuş olsalar da oldukça gerçekçiler. Yazar, kadın olmanın da ön-sezisiyle, kadınların duygu ve düşünce dünyalarına, onların bilinmeyen yanlarına kolaylıkla yer verebilmektedir.

Eserlerinde hayatın her alanında karşımıza çıkabilecek kadın karakterler “tüm kimliklere ve rollere bürünür; bu kadınlar eş, anne, gelin, kaynana, evde kalmış, çocuk, genç kız, yaşlı, eğitilmiş, eğitimsiz, şehirli, taşralı, muhafazakâr, feminist eğilimli, düşmüş/düşürülmüş, aldatan, aldatılan, yalnız, dışlanmış, mutsuz, sevgisiz, içe dönük olan kadınlardır” (Balcı, 2012, s. 253).

Yazar, eserlerinde ele aldığı kadınları bütün acıları, öfkeleri ve hüznleriyle birlikte ortaya koyar; ancak bunu yaparken “kadınlar eziliyor” edebiyatı yapmaktan kaçınır. “Kutlu’nun romanları protestocu feminist romanlar olmanın ötesine geçerek kadın yaşantılarının zenginlik ve derinliğini ortaya koyan romanlar olmayı başarmışlardır. ”Ayla Kutlu, kadınların mutsuzluklarını, acılarını, toplumsal, tarihsel ve mekân düzleminde eleştirel bir yaklaşımla ele alır. Zeynep Aliye’nin ifadesiyle Ayla Kutlu, “Kadın sorunlarını daha bir öne çıkartıyor öykülerinde romanlarında. Dışlanmışlıklarına karşın yaşama tutunmayı başarmış, büyük beklentileri olmayan ama yaşamdan yaşam savaşından vazgeçmeyen, yılmayan

kadınlar. Bizde kadın yazarların kadın sorununa ağırlık vermesinin, onun yazarlığına getirilebilecek en önemli eleştiri oklarından biri olduğunu biliyor elbet ” (Direnç 2000, Akt. Ertuş, 2009, s. 17).

Bu anlamda, Ayla Kutlu'nun kadın sorunlarına olan yaklaşımı genel olarak değerlendirildiğinde, Anadolu'nun erkek egemen kültürü içinde büyümüş, yoğrulmuş bir kadın, bir yazar olarak yaşadığı tecrübeleri, karşı karşıya kaldığı baskıları, önyargıları, etiketleri kadın edebiyatı yapma kaygısı duymaksızın gerçekçi ancak bir o kadar çarpıcı şekilde sunduğu görülür. Bu nedenle yazarın, bu toprakların kendi kaderine bıraktığı „ikinci cins“ olarak etiketlenen, anneliği, kadınlığı kurallarla kuşatılarak yaşayan sessiz ve gölge kadınların sesi olduğu söylenebilir (Meral, 2014, s. 5).

Ayla Kutlu, bir eserin en önemli unsurlarından olan kurgu için ise: “Kurguya gelince: Sağlam bir kurgu, bir sanat yapıtının çok önemli, olmazsa olmaz koşuludur. Başarılı kurgu ancak çok okumakla kazanılabilen bir niteliktir. Kurgu; ana çatı, neden sonuç ilişkileri, açık sorulu bir yanın kalmaması ve kişilik özelliklerinin tam verilmesi; toplumsal katmandaki yerlerin, davranış, konuşma ve düşünme biçimleriyle koşut olması gibi, bir sanat yapıtının kemik yapısıdır. Bu kemik yapı ayakta durmayı, direnci sağlar. O yüzden çok önemserim.

Roman yazarken, çok uzun süre çalışma gereğini duymamın bir nedeni de kurgudur. Kurguyu sağlam çatmazsanız, yapıtınız bir yerden sarkar, sözleri taşıyamaz, mantık bağları zayıflar... Bir romana „roman yazacağım“ diye başlayamazsınız. Çünkü romanda konunun sanıldığı gibi bir önemi yoktur. İnsanı algılatma düzeyi ve anlatım sistemi romanı iyi roman yapar. Anlatım sistemi... Bu deyimini gelişigüzel kullanmadım. Anlatım sistemini doğru kurmazsanız, öz ile biçim arasında uyumsuzluklar oluşur.

Somut bir örnek vermek isterim: Üzerinde üç yıl uğraştığım Kadın Destanı, bütün ön çalışmalar -konu, tipler, kahramanlar, olaylar, mekânlar, zaman, yaşama koşulları gibi- hazır olmasına, yirmiden çok kez yazmaya başlamama karşın, anlatım sistemi oluşmadığı için yarım kaldı. Sistem, kurguya bağlı olarak özel bir dili gerektiriyordu. Daha önce yazılmış olan destanların mantığını da gerektiriyordu. Çağdaş bir yapıt için, eski yapıtların özünü algılamalıydım. İşte bunu gerçekleştirebildiğim zaman, sistemin kurulduğunu anladım.

Sanatla uğraşmanın bir özgün yanı vardır: Bir şeyin olmadığını sezersiniz de neden olmadığını, ancak olanı bulduğunuz zaman çözebilirsiniz. Bunu

bulamazsanız, sezginiz, yüreğinize kadar yürümüş bir diken gibi batar durur. Başarırsanız diken erir, başaramazsanız... Dikenle yaşamayı öğrenmelisiniz.

Son olarak: Anlatmayı seviyorum. Anlatmak, paylaşmak için söze ilk başlayan olmaktır. Söze birinin başlaması şarttır. Yoksa iletişimi nasıl kurabiliriz ki?" (Kutlu, 2004, s. 8-12). diyerek kurguya nasıl bir pencereden baktığını açık açık ifade etmiştir.

Yazar arı bir dil kullanmaya ve anlaşılmaya dikkat etmiştir. "Ayla Kutlu'nun yazı dili, Türkçeden Türkçeye çeviri gerektirmeyecek bir yalınlıktadır. Sözcüklerin, tümcelerın sesi, içindeki saf ve duru coşkuyu yitirmemiştir bu nedenle bir halk türküsü kadar coşkulu, bir ağıt kadar ağır ve acı, bir şiir kadar akıcıdır. Ne söylediği, kime söylediği anlaşılır. Yazdıkları okuru yormaz; okur, yazarı kolaylıkla kucaklar, eseri içselleştirir"(<http://mulkiyehaber.net> 01.02.2019).

Ayla Kutlu' nun eserlerini incelediğimizde dilin tüm özelliklerini ustaca kullandığını görürüz. "Ayla Kutlu Türkçeyi hem enine hem boyuna, hem derinlemesine kullanır. Türkçe onun elinde bir müzik aletine benzer: Virtüöz bir yaratıcının çalgısından istediği sesi çıkarabilmesi gibi, yazarımız hayatın tüm renklerini Türkçede seslendirir"(Atasü, 2008, s. 35).

2.3 ESERLERİ:

2.3.1 Romanları

- 1- KAÇIŞ (1979)
- 2- ISLAK GÜNEŞ (1980)
- 3- CADI AĞACI (1983)
- 4- TUTSAKLAR (1983)
- ATEŞ ÜSTÜNDE YÜRÜMEK TUTSAKLAR (2010)
- 5- BİR GÖÇMEN KUŞTU O (1985)
- 6- HOŞÇA KAL UMUT (1987)
- 7- KADIN DESTANI (1994)
- 8- EMİR BEYİN KIZLARI (1998)

2.3.2 Hikayeleri

- 1- HÜSNÜYUSUF GÜZELLEMESİ (1984)

İlk kez 1984 yılında yayımlanan bu eserde dokuz hikaye yer almaktadır. Bunlardan sekiz tanesi Ankara’da, bir tanesi ise Denizli’ de geçmektedir. Bu hikâyelerin adları şunlardır:

“İzinli” , 1973-1979

“Hüsnüyusuf Güzellemesi”, 1977-1980

“Sonbahar Öyküsü”, 1980

“Mikail Usta”, 1976

“Bal Biriktiren Kız”, 1983

“Babaya Çiçek Götürmek”, 1974

“Eski Bir Çocukluğun Ardında”, 1982

“Uzaklardan Yalnızlardan”, 1981-1982

“Belirsiz Bir Sızıyla”, 1981

Bu hikâye kitabında yer alan “Babaya Çiçek Götürmek” isimli öykü 13. Antalya Film Festivalinde, film hikaye dalında ödül kazanmıştır. Ayrıca “İzinli” isimli öykü de sinemaya uyarlanmıştır.

2- SEN DE GİTME TRİYANDAFİLİS (1990)

İlk kez 1990 yılında yayımlanan ve şu an sekizinci baskısını yapan bu eser, 1990 Sait Faik Öykü Ödülü sahibidir. Dokuz hikaye yer almaktadır, isimleri şöyledir:

“Sen de Gitme Triyandafilis”, Temmuz 1989

“Altın”, 1990

“Eski Bir Türküye Ağıt”, Şubat 1986

“Gitmeyi Bilmek”, Nisan 1989

“Gülperi”, Mayıs 1989

“Üçgenin Perişan Kenarları”, Kasım 1988

“ Can Kuşu”, Aralık 1988- Ağustos 1990

“ Bütün Yeşiller, Bütün Maviler”, 1988

“ Ay ve Su”, Haziran 1990

“Sen de Gitme Triyandafilis” isimli hikaye“ Sen de Gitme” adıyla sinemaya uyarlanmıştır.

3- MEKRUH KADINLAR MEZARLIĞI (1995)

1995 yılında yayımlanan ve 1996 Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü kazanan kitapta yedi hikaye vardır.

“Bir Varmış”, 9 Haziran 1991

“Mekruh Kadınlar Mezarlığı”, 15 Ağustos 1995

“Süsen Gitti”, Eylül 1993- Eylül 1994

“Mercan'a Güzelleme”, Ekim 1993- Eylül 1995

“Ormanda Bir Deniz Kabuğu Gibi”, 23 Ekim 1992

“Yılanlar, Yıldızlar”, Kasım 1992

“Solgun Bir Sarı Gül”, 1992- 1994

Bu öykülerden “Solgun Bir Sarı Gül” sinemaya uyarlanmıştır.

4- ZEHİR ZIKKIM HİKÂYELER (2001)

Nisan 2001 yayımlanan Ayla Kutlu'ya ait kitapta öyküler diğerlerinden farklı olarak temalarına göre gruplandırılarak iki bölümde toplanılmıştır. Birinci bölüm, altı; ikinci bölüm ise, dört hikâyeden oluşmuştur:

Bölüm 1 / Yabancı

“Kara Kayalar”, Mayıs 1997

“Tanıklar”, 30 Mayıs 1999

“Matmazel Dimitra'nın Bitmemiş Hikâyesi”, Eylül 1997

“Ödeşme”, Ağustos 1996

“Uzaklarda Kalan”, 1995

“Yaşamın Şiiri”, Ağustos 1996

Bölüm 2/ Kadınlar ve Kuyular

“Piç”, Temmuz 1999

“Ful ve Kül”, Temmuz 1997

“İpekböceği Bakıcısı”, Ağustos 1996- Temmuz 1999

“Terlik”, Kasım 1997

2.3.2.1 Ayla KUTLU'nun Sinemaya Uyarlanan Yapıtları:

12. Antalya Sinema Tarih Buluşması 1. Film Hikâyesi Ödülleri ve Altın Koza Senaryo (Tunç Başaran ve Macit Koper'le) Ödüllerinin de sahibi olan Ayla Kutlu'nun beş yapıtı film olmuştur.

a) İzinli :

Hüsniyyusuf Güzellemeesi kitabında yer alan “İzinli” isimli öykü 1980 yılında TRT tarafından sinemaya uyarlanmıştır. Filmin yönetmenliğini Okan Uysaler yapmıştır. Başrolünü Sema Poyraz’ın oynadığı filmde çocuk oyuncu Ozan da rol almıştır.

b) Hoşça Kal Umut :

Aynı adlı romandan uyarlanan film 1993 yılında TRT tarafından yayınlanmıştır. Yönetmenliğini Canan Evcimen İçöz’ün yaptığı, Şerif Sezer ve Kürşat Alnıaçık’ın başrollerini oynadığı filmi, Nuray Oğuz senaryolaştırmıştır.

c) Cadı Ağacı:

TRT tarafından 1995 yılında çekilen filmi Fide Montan yönetmiştir. Filmde, Gönen Bozbey, Ahmet Uz, Avni Yalçın, Macide Tanır ve Füsün Demirel gibi oyuncular rol almıştır.

d) Sen de Gitme:

Sen de Gitme Triyandafilis isimli öykü Sen de Gitme adıyla 1996 yılında sinemaya uyarlanmıştır. Yönetmenliğini Tunç Başaran’ın yaptığı filmde, Işık Yenersu ve Oliva Bonami başrolleri paylaşmışlardır. Fikret Hakan da konuk oyuncu olarak filme katılmıştır. Filmin yönetmeni Tunç Başaran, 33. Antalya Altın Portakal Film Festivalinde bu filmiyle en iyi yönetmen ödülünü almıştır.

e) Solgun Bir Sarı Gül:

Mekruh Kadınlar Mezarlığı isimli öykü kitabının öykülerinden olan Solgun Bir Sarı Gül, 1998 yılında TRT tarafından, Canan Evcimen İçöz’ün yönetmenliğiyle filme aktarılmıştır. Filmin başrollerini Ege Ayhan ve Zuhal Gencer paylaşmışlardır.

2.3.2.2 Anı Kitabı:

- 1- ZAMAN DA ESKİR (2006)

2.3.3 Çocuk Kitapları:

Çalışma konumuzu da oluşturan Ayla Kutlu’nun çocuk kitapları şunlardır:

- 1- Merhaba Sevgi (1989)

- 2- Yıldız Yavrusu (1994)
- 3- Başı Kuşlu Çocuk (1995)
- 4- Beceriksizler Sirki (1995)
- 5- Gezgin Kertenkele ile Kutup Ayısı (1995)
- 6- Çiçek Elli Robot (1995)
- 7- Küçük Mavi Tren Ankara (1995)
- 8- Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar (1995)
- 9- İkizlerin Sırrı (1997)
- 10-Artık Çok Oldunuz (1997)
- 11- Zavallı Mideler (2000)
- 12-Minik Sultan Sihirbaz (2000)
- 13-Minik Sulatan ile Deniz Kızı (2000)
- 14-Minik Sultan Beceriksiz Palyaço (2000)
- 15-Mavi Saçlar Pembe Gözler (2004)
- 16-Huvava İlk Çevre Koruyucusu (2009)
- 17-Melek ve Dostları (2013)
- 18- Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım (2015)

3. BÖLÜM

AYLA KUTLU' NUN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUK EDEBİYATI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1 BECERİKSİZLER SİRKİ

Kitabın Adı: Beceriksizler Sirkisi

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Murat SAYIN

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: 2016 (5. Baskı) +7 yaş

Sayfa Sayısı: 70

Edebi Türü: Masal

Özet:

Kitapta beş adet masal yer almaktadır.

Düşüncesizle Ailesi Piknikte kitapta bulunan beş masaldan birincisidir. Bu aile çok ilginç ve değişik özellikleri olan bir ailedir. Kuşaklar boyunca öyle düşüncesiz davranışlar yapmışlar ki komşuları ve kent halkı onlara "Düşüncesizler" demişlerdir. Aile; Anne Düşüncesiz, Baba Düşüncesiz, Salam-Sucuk Düşüncesiz ve Güller-Çiçekler Düşüncesiz' den oluşmaktadır. Düşüncesiz ailesi bir ev yapmaya karar verir. Yalnız evin yeri konusunda bir türlü anlaşamazlar. Baba Düşüncesiz, evin dümdüz bir yerde yapılmasını istiyordu: "Çünkü yatarken yatağımın ayaklarının oynamasından, yemek yerken masanın iki de bir dengesini yitirmesinden nefret ederim." diyordu. Anne Düşüncesiz ırmak kenarında yapılmasını böylece ırmak taşıdığı zaman evin gemi gibi yüzeceğini düşünüyordu. Güller-Çiçekler Düşüncesiz, evin kayaların üzerine yapılmasını böylelikle kendisinin kertenkelelerle kayalıklarda güneşleyeceği ifade ediyordu. Salam-Sucuk Düşüncesiz ise, orman yakınlarına yapılmasını istiyordu. Babaannesine kurabiye götüren kırmızı başlıklı kızla evlenmeyi istiyordu. Ailede her zaman bu şekilde değişik fikirler ortaya çıkar ve tartışma başlardı.

İkinci masal Beceriksizler Sirkisi' dir. Bu sirkte gösteri yapan palyaço, vahşi hayvan terbiyecisi, at ustaları ve trapezcilerin aralarında geçen kavga ve inatlaşmalar anlatılmıştır. Çok yetenekli olan sirk çalışanlarının birbirleriyle inatlaşması ve

kavgaları sonucu artık kimseler sirkteki gösterileri izlemeye gelmez ve çalışanlar bir süre sonra işsiz kalır. Farklı farklı sirklerde çalışmaya başlarlar. Yeni sirklerinde mutlu olamaz ve hep diğer çalışanlar tarafından aşağılanırlar. Bu durum kendilerine bir ders olur ve yeniden bir araya gelirler artık hiç kavga etmezler ne zaman kavga edecek olsalar eski günleri akıllarına gelir ve vazgeçerler.

Üçüncü masal Afacan Harfler' dir. Çok yüksek bir dağın tepesine doğru kırım kıvrım yapılan bir yoldan sonra bir adamın yolun tam ortasına bir kulübe inşa etmesi buraya güzel her harfi birbirinden güzel ve süslü bir tabela asması ve ne kış gelip kar yolları kapatınca buraya kimseler uğramaz olması ile bu tabeladaki harflerin canı sıkılır, tabelayı bırakıp doğaya dağılırlar. Doğada gördüğümüz her varlığın ismi olurlar. Kış bitip de insanlar tekrar kulübeyi ziyarete gelmeye başlayınca bu harflerde gelip tabeladaki yerlerini yeniden alırlar.

Dördüncü masal Arı ile Karınca' dır. Bal yapmak için çiçekleri dolaşan arı ile kış için buğday taşımaya çalışan karınca doğada karşılaşırlar ve birbirlerini tanımak isterler. Tanışma bir anda sen daha faydalısın ben daha faydalıyım yarışına dönüşür. Bu yarış sonucunda bu iki hayvanın yaratılışlarının farklı olduğunu anlaması ve birbirlerine saygı duymaları gerektiği düşüncesine varması anlatılmaktadır.

Beşinci masal Barış Getiren Saksığan' dır. İki küçük ülkenin birbiriyle savaşa tutuştuğu, bu savaşın ise bütün savaşlar gibi anlamsız bir nedenden başladığı ve en çok silah tüccarlarının işine yaradığı ifade edilerek masal başlar. Bu iki ülkenin tam da ortasında bir ev vardır ve bu ev her savaştan sonra el değiştirerek karşı tarafın kontrolüne geçer. Bu evde yaşayan anne ve baba bir saldırı sonucu ölür ve çocukları yalnız kalır. Küçük çocuğun tek arkadaşı saksığandır. Saksığan bir gün çocuğun beyaz fanilasını oyun oynarken üzerine giyer ve dolaşmaya başlar. Bunu gören askerler karşı taraf bize beyaz bayrak sallıyor, barış istiyorlar diye sevinirler. Tabi saksığan diğer tarafa da geçer bu kez de karşı taraf aynı şeyleri düşünür. Böylelikle savaş sona erer. Her iki taraf mutlu mutlu yaşamaya başlar.

Dış Yapı Özellikleri:

Boyut:

Beceriksizler Sirki, 13,5 eninde, 19,5 boyunda, 0,7 cm kalınlığında olup 72 sayfadır. Taşınırılığı ve kullanılabilirliği açısından çocuklar için uygun ebatta olup, kitaplık oluşturma ve düzen alışkanlıklarına katkı sağlaması bakımından uygundur.

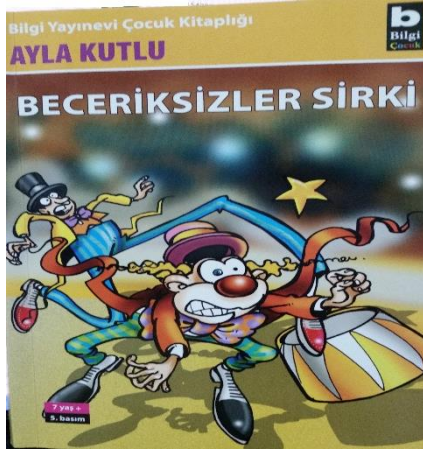
Kağıt:

Kitap çocukların gözünü yormayacak nitelikte açık sarı renkte 3.hamur kâğıt kullanılarak basılmıştır. 3. hamur çocuk okuyucu için uygun değildir. Kâğıt kalınlığı 80 gramdır. Sayfalar parlak değil mattır. Harfler okunabilir özelliindedir. Çocuğun kitabı defalarca okuyabilmesine olanak sağlamaktadır.

Kapak (Cilt):

Kitapta Amerikan karton kapak kullanılmıştır. Kapak kalın ve renklidir. Kitap kapağı kitabın uzun süre kullanılabilmesi için sele fonla kaplanmışır. Böylece kapağın dayanaklığı artırılmışır. Ancak cilt tutkalla yapıştırıldığından dağılma riski fazladır. Uzun süre dayanaklı olmayabilir. Bu da kitabın ciltlenmesi ile ilgili olumsuz bir durumdur.

Kapakta sarı rengin ağırlıkta olduğu kitabı tanıtıcı bir resme yer verilmiştir. Kapakta kitabın adı, yayınevi, yazarın adı ve soyadı, kaçınıcı basım olduğu ve hangi yaş grubuna hitap ettiği yer almıştır. Arka kapakta da aynı bilgilerle birlikte kitabın içeriğiyle ilgili farklı bir resim bulunmaktadır.

Resim 1. Beceriksizler Sirkisi ön kapak

Resim 2. Beceriksizler Sirkisi arka kapak

Sayfa Düzeni:

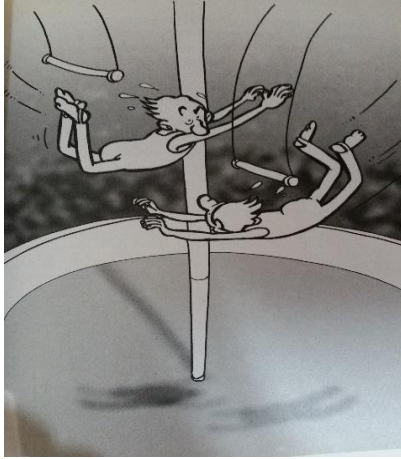
Sayfa kenarlarında yanlardan ve üstlerden bırakılan boşluklar kitabın genelinde aynıdır. Metinlerle resimlere aynı sayfada yer verilmemiş, resimler farklı farklı sayfalara yerleştirilmiş ve o sayfayı kaplamıştır. Bununla metin içerisindeki karışıklık engellenip, daha rahat anlaşılma amaçlanmıştır. Paragraflar arası satır aralığı 1 mm olarak kullanılmış ve bu kullanım 7 yaş üstü öğrencilerin rahat bir şekilde okumasını sağlamaktadır.

Harfler:

Kitaptaki harfler on iki puntoyla yazılmış. Yazı karakteri Century Gothic'tir. On iki punto olmasına rağmen yazı karakteri ile de alakalı olarak harflerin boyutları bu yaş seviyesine uygunluk göstermektedir.

Resim:

Kitap, görsel açıdan Murat Sayın'ın imzasını taşımaktadır. Dış kapak resimleri renkli olup kitabın ismi ile uyumlu olsa da içeriği göz önünde bulundurulduğunda aynı uyumun yakalandığını söylemek biraz zordur. Kitabın içerisinde 18 adet resim bulunmaktadır. Bu da 72 sayfalık bir kitaba göre oldukça iyi bir sayıdır. Bu resimler siyah beyaz olup, anlatılan hikayelerin içerisinde önemli noktaları çocukların zihninde canlandırılmaya çalışmıştır. Çünkü kitapta yer alan resimler, okuma motivasyonunu ve kitaba bağlılığı sağlamaktadır.

Resim 3. Beceriksizler Sirki sayfa 21

Resim 4. Beceriksizler Sirki sayfa 57

İç Yapı Özellikleri:**Konu:**

Düşüncesiz Ailesi Piknikte' nin konusu her yönüyle farklı düşünen farklı davranan bu ailenin piknik yapmaya karar vermesi ve bu piknikte başlarından geçen ilginç ve güldürücü durumlardır.

İkinci masal da ise kitaba ismini de veren Beceriksizler Sirki'nin konusu çalışanlarının birbiriyle inatlaşma ve kavgaları yüzünden bir sirkin dağılması ve sonra bir araya gelmeleri anlatılır. Çatışmalar kişi- kişi şeklindedir. Sirkte çalışan kahramanların birbirleriyle olan kavgaları bir çatışma şeklinde sunulmuş ve anlatım canlı tutulmak istenmiştir.

Afacan Harfler de; harflerin kendilerine has karakteristik özellikleri anlatılmıştır.

Kitapta bulunan dördüncü masal Arı ile Karınca. Bu masalda çalışkan bir arı ile yine kendisi gibi çalışkan bir karıncanın arasında geçen kim daha çalışkan tartışması konu olarak karşımıza çıkmıştır.

Son masal ise Barış Getiren Saksığan. Birbiriyle savaş halindeki iki ülkenin bir saksığan tarafından nasıl barıştığı anlatılmaktadır.

Çatışmalar; kitaptaki çatışmalar kişi- kişi çatışması üzerine kurulmuştur. Düşüncesiz Ailesi Piknikte' de aile bireylerinin birbirlerinin görüş ve düşüncelerine karşı çıkması üzerine olay kurgulanmış, bu konunun canlı tutulması sağlanmıştır.

Beceriksizler Sirki'n de ise sirk çalışanlarının sürekli birbiriyle alay etmesi ve birbirlerini zor duruma düşürmeleri kişi- kişi çatışması olarak sunulmuştur.

Afacan Harflerde kişi- kişi çatışması harflerin tabiatları gereği en önde olan, sonda kalan şekilde kendisini gösterirken bu sayede okuyucunun merak duygusunun üst seviyeye çıkarılmak istenmiştir.

Arı ile Karınca hikâyesi tamamen arı ve karınca arasındaki sen daha yararlısın ben daha yararlıyım çatışması üzerine kurgulanarak konunun üzerine dikkat çekilmek amaçlanmıştır.

Barış Getiren Papağan' da ise kişi- toplum çatışması karşımıza çıkmaktadır. Ülkelerin çıkarları için savaşması ve bundan bir çocuğun zarar görmesi üzerinden olay örgüsü kurgulanmıştır.

İleti (Ana fikir):

Beceriksizler Sirki kitabında beş adet masal olduğundan her öykünün kendine ait iletisi bulunmaktadır. Düşüncesiz Ailesi Piknikte' de ileti; Aile bireylerinin ne kadar hatalı olursa olsun affedilebileceği ve aile olmanın önemi bu yaş grubundaki çocuklara sezdirilmeye çalışılmıştır.

Beceriksizler Sirki'nde, yaptığımız işin en iyisini yapmalı ve bir aradayken birbirimizin kıymetini bilmenin önemi mesaj olarak uygun şekilde okuyucuya verilmek istenmiştir.

Afacan Harfler' de ileti olarak, doğadaki her şeyin bir tabiatının olduğu ve buna göre hareket ettiği harfler üzerinden çocuklara sezdirilmeye çalışılmıştır.

Arı İle Karınca' da birbirimize saygılı olmak ve çalışkanlığın, başkalarına faydalı olmanın verdiği mutluluğa dikkat çekilmiştir.

Barış Getiren Saksâğan' da ise; Savaşın insanlara verdiği zarar ve barışı sağlamanın hiç de zor olmadığı mesaj olarak aktarılmak istenmiştir.

Tema (İzlek) :

Ayla Kutlu'nun Beceriksizler Sirki kitabında en çok üzerinde durulan evrensel değerler; aile, yardımlaşma, çalışkanlık, huy, savaş ve barış kavramlarıdır.

Kahramanlar (Karakterler) :

Düşüncesi Ailesi Piknikte öyküsünde öne çıkan bir başkahraman bulunmamaktadır. Yazar, Anne Düşüncesiz, Baba Düşüncesiz, Güller-Çiçekler Düşüncesiz ve Sucuk-Salam Düşüncesiz şeklinde kahramanların isimlendirerek çocuk okuyucularının dikkatini çekmeyi amaçlamıştır. Bu kahramanlarımızın temel özelliği anormal düşüncelere sahip olmaları ve eylemlerini düşünmeden ortaya koymalarıdır. Kahramanlarımız üstlendikleri komik ve olağandışı hareketleriyle okuyucuyu gülümsetmekte ve yazarımız ise gülümseme ile okurun okuma eylemini gerçekleştirirken sıkılmamasını amaçlamaktadır. Kahramanlar durağan(statik) özellik göstermektedir. Davranışlarında önemli bir değişiklik hissedilmez.

Bu duruma birkaç örnek verecek olursak:

“Anne Düşüncesizler’ den birisi, kedileri yok etmek için evinde fare beslemişti.”(s.7-8)

“ Baba Düşüncesiz, evin dümdüz bir yerde yapılmasını istiyordu: “Çünkü yatarken yatağımın ayaklarının oynamasından, yemek yerken masanın ikide bir dengesini yitirmesinden nefret ederim.” (s.8)

“Ailenin bir kız vardı: Güller-Çiçekler Düşüncesiz. O ise evin kayaların üzerine yapılmasını istiyordu. Ben güneşi ve kertenkeleleri çok severim. Sıcak havalarda mayomu giyer, kertenkelelerle birlikte güneşleniriz.” (s.9)

“Düşüncesiz Ailesi'nin en küçük bireyi bir oğlandı. Onun adını Salam-Sucuk koymuşlardı. Baba Düşüncesiz salami, anne ise sucuğu çok seviyordu.” (s.9)

Beceriksizler Sirki'nin de belirgin ve öne çıkan bir kahramanı yoktur. O sirkte görev yapanların çocukları çok sevdiğini ve onların eğlenmeleri için ellerinden geleni yapmakta olduklarını anlıyoruz. Bu öykünün kahramanları: Trapezciler, vahşi hayvan terbiyecileri, palyaçolardı. Önceleri birbirleriyle uğraşmak, birbirlerini kıskanmak ve saygı duymadıkları için daha sonra pişmanlık duyup bir araya gelen beceriksiz kahramanlardır onlar. Kahramanlar

devingen(dinamik) özellik gösterir. Giriş bölümündeki kavgaları ve bencillikleri sonuç bölümünde yerini empati ve hoşgörüyü bırakmıştır.

''Her palyaço diğerini kıskanıyordu. Kendi hareketlerini öğrenecekleri yerde karşılardaki palyaçonun hareketini öğreniyorlar. O nedenle sürekli olarak birbirleriyle çarpışıyor, duraklayıp kavga ediyor, tehlikeli sonuçlar doğuran işler yapıyorlardı.''(s.26)

''Sirke gelenler bu düzensizlikten ve huysuzluktan bıktılar. Eğlenemiyor tersine canları sıkılıyordu. Böylece müşteri giderek azaldı. Sirk zarar etmeye başladı.''(s.28)

Tabi kahramanlar daha sonra yaptıkları hatayı fark edip hatalarının farkına varıyor ve aynı hataları yeniden yapmamak için bir araya geliyor. Yazar kahramanlarını hatadan kurtarıp, böylelikle çocukların dikkatini bu noktaya çekmek istiyor.

''Hepsi de anladılar. Birlikte olmayı yalnızca kendileri değil giysileri, araç ve gereçleri de özlemişlerdi. Ama eskisi gibi davranırlarsa ayrılık kaçınılmaz olurdu.''(s.31)

Karakterler öykü içerisinde değişim geçirdiği için Kahraman (Karakter) bölümünde de ele aldığımız üzere Lukens' in tabiri ile devingen (dinamik) karakterlerdir.

Afacan Harfler öyküsünde kahramanlar alfabemizdeki harflerdir. Yazar, burada harflerle ilgili eğlendirici bir öykü oluşturmuş ve çocuklara da belli etmeden onların bazı özelliklerini kavratmayı amaçlamıştır. Kahramanlar durağan(statik) olarak tanıtılmış davranışlarında önemli değişiklikler gözlenmemiştir.

''Haydi, hepimiz A-raştırmaya çikalım dedi A harfi. Her zaman en öne geçmeye alışmıştı.''(s.36)

'' A harfi he zamanki öncülüğünü takındı...''(s.41)

Bu cümlelerde yazarımız hem A harfinin alfabedeki ilk harf olduğunu vurgulamış, hem de A harfi ile başlaya kelimeyi A harfinden ayrı yazarak çocukların dikkatini çekmeye çalışmıştır.

''Z ona kuşkuyla baktı. Her şeyi düşünür taşınır, karar veremez epey bekler en sonunda başkalarının ardına takılırdı.''(s.36)

''Biraz daha beklesek Z- arar görmeyelim...''(s.36)

Masalda Z harfi bu şekilde anlatılarak, Z harfinin de kendine özgü özelliklerinin olduğu ve en son harf olmasının sebebini böyle güzel bir nedenle çocuklara ifade etmeye çalışılmıştır.

Arı İle Karınca öyküsünde iki ana kahraman bulunmakta olup, kahramanlarımız arı ve karıncadır. Kahramanlarımız her yönüyle tanıtıldığı için açık kahramanlardır.

Arı:

Çalışkanlığı, doğadaki her şeyi olduğu gibi sevmesi, insanlar için bal yapma uğraşı, insanlara faydalı olma ve onları sevindirmek için çalışkanlık özellikleriyle ön plana çıkar.

''Bizim küçük arı çok çalışkandı. En güzel bal zerrelerini toplamaya kararlıydı. Bir özelliği de doğadaki her şeyi sevmesiydi. Çiçekler, böcekler, taşlar, sular... Her şey onun dostu olmalıydı.' '(s.45)

Arı aynı zamanda çevresindekilerle çok iyi geçinir, balını aldığı çiçekleri hiç incitmez, ayılar için çok güzel tam da onların ağzına layık bal yapar, kendi ihtiyacından kat ve kat fazla bal üretir ve bunları insanların yemesi için hazırlar. Aynı zamanda doğadaki bütün bitkiler onun sayesinde çoğalırdı. Bu yüzden de çok ama çok sevilirdi. Yazar, özellikle çalışkanlık, işini en iyi yapma kavramlarını bu kahramanla özdeşleştirmiş ve ön planda tutmaya çalışmıştır.

''Çok yararlı bir canlı olmak yorgunluğunu giderdi. Kovanına uçarken, çocukların şakalaşarak gülererek büyük bir sevinçle bal yediklerini görünce mutluluğun dansını yapmaya başladı; dans etti, dans etti...' '(s.58)

Karınca:

Karınca kışın üç ay yemek yiyebilmek için sekiz ay çalışmak zorunda olan, geriye kalan bir ayı ise çalışmaya alışmak için geçiren, kendi ağırlığının üzerinde yiyecekleri taşıyan kış için depolayan, çalışkan karakterli bir kahramandır. Ayrıca kendisini yani karıncaları en çalışkan hayvanlar olarak tanımlamaktadır.

''...Suratım asık, keyfim yok... Aman aman... Beni alıkoyma. Yoksa en çalışkan hayvan olma ünümü yitiririm...' '(s.48)

Karınca biraz somurtkan ve oldukça ciddi. Özellikle yiyecek toplarken. Bir diğer özelliği ise yanlışını anlayınca özür dileyebilme cesaretini gösterebilen bir kahraman olmasıdır.

''Karınca kendisine sesleniyordu: Ben... Özür dilemek istiyorum Küçük Arı. Beni bağışlar mısın?''(s.54)

Saksağan:

Barış Getiren Saksağan öyküsünde ana kahraman olarak karşımıza saksağan çıkmaktadır. Yardımcı kahramanlar ise çocuk ve iki küçük ülke askerleridir. Lukens' e göre durağan(statik) kahraman olarak tanıtılmış davranışlarında önemli değişiklik gözlenmemiştir.

Açık kahramandır. Birçok özelliği belirtilmiştir. Savaşın tam ortasında kalan evin sahibi olan çocuğun en iyi arkadaşı olan saksağan, aynı arkadaşı gibi savaşın bir an önce bitmesini çocukların ve tüm dünyanın barış içinde yaşamasını hayal edip, barış kokulu günlere bir an önce ulaşmak istiyorlardı.

''...Saksağan da barış istiyordu. Silah seslerinin duyulmadığı ağaçların arasında yaşamak, şakalaşmak, doğan güneşin güzelliğine dair şarkılar söylemek istiyordu o da. Ne var ki, çocuğu bırakıp gidemezdi.''' (s.63)

Son cümlede anlatıldığı gibi arkadaşı, can yoldaşı olan çocuğu bırakıp hiçbir yere gitmeyerek ne kadar vefalı bir dost, arkadaş olduğu da yazarımız tarafından vurgulanmıştır. Yine kahramanımız merakı ve biraz da sakarlığıyla beraber çocuğun beyaz ateliyle oynarken onu boynuna geçirip uçması sonucu bölgedeki savaşın sonuçlanmasını ve barışın bu toraklarda hüküm sürmesine vesile olmuştur.

Masallardaki kahramanlar açık şekilde belirtilmiş ve üstün özellikleriyle ön plana çıkarılmıştır. Bu sayede çocuklar konuyu ve iletiyi kahraman sayesinde daha iyi anlayıp içselleştirebilecektir.

Plan:

Yazar kitap içerisindeki masallarda giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini çocuk okuyucunun seviyesine uygun olarak planlamıştır. Her masalın çocukların dikkatini masala toplamak için ilgi çekici giriş cümleleri kullanmıştır. Olayları bir düzen içerisinde geliştirmiş ve sonuç bölümünde yine çocukların hafızalarında yer etmesi için öğüt verici cümlelerle masalları bitirmiştir.

Dil ve Anlatım:

Yazar eserinde duru, açık, anlaşılır ve içten bir anlatım kullanmıştır. Eserde Türkçenin gücünü ve anlatım tekniklerini kuralları içerisinde kullanmaya çalışmıştır. Paragraflardaki cümle sayısı ortalama 2-3 civarındadır. Ancak cümleler

birden çok yüklemi olan sıralı cümle yapısıyla oluşturulmuştur. En çok hikâye birleşik zaman kipi kullanılmıştır.

Öykülere sohbet havası içindeymiş gibi samimi bir şekilde başlamıştır.

''Düşüncesiz Ailesi ilginç bir aileydi. Zaten öyle olmasa kim böyle bir soyadını alırdı?''(s.7)

''Sakin bu sirkin adı ne acaba? Sorusunu sormayın...'' (s.20)

Yazar dilimizin anlatım gücünü hissettirmek için ikilemeleri ve deyimlere oldukça fazla yer vermiştir. Kullanılan bazı ikilemeler:

''...Her yana **bol bol** konuyordu.''(s.12)

''Yüklendikleri eşyanın ağırlığı altında ezilerek **oflaya puflaya** yakındaki derenin değil...''(s.13)

''...Salam-Sucuk ise **çalı çırpı** toplamak için uzaklara gittiler.''(s.13)

''Anne Düşüncesiz kocasının arkasından **şaşkın şaşkın** baktı.''(s.16)

''Onlar yalnızca **acı acı** gülüyorlardı.''(s.31)

''**Akın akın** gelip ağaçlara yuvalar yaptılar.''(s.40)

''İnsanlar gibi arıların da huyları **türlü türlüydü**''(s.45)

''Küçük karıncalar **saçma sapan** sorular sordular her zaman.''(s.50)

''**Yorgun argın** geldiğinde, çalışmadığı için azar işitti büyük arılardan.''(s.52)

''Dış temizlik temiz olmalarına yetmiyor, çünkü hepsi **pis pis** kokuyorlardı''(s.67)

Kullanılan bazı deyimler:

''Parayı ödeyince anne Düşüncesiz kedilere büsbütün **diş bilemeye** başlamış...''(s.8)

''Anne Düşüncesiz yemekleri sepetten çıkarma onurunu kocasına bağışladığını, **elini çabuk tutmasını**, çünkü çok acıktığını söyledi.''(s.14)

''Güller-Çiçekler bütün işin kendi **başına kaldığına** inandı.''(s.18)

''Düşüncesizler birbirlerinin **ağzından laf kaparak** bugün yaptıkları pikniğin güzelliğini, keyfini anlattılar.''(s.18)

''Dağ öyle yüksekti ki motorlu araçların bile yarı yolda **soluğu kesiliyordu**.''(s.35)

''Aşağıda, toprağın üstünde bir karınca, iri bir yulaf tanesini çekerek, arkasına geçip iterek yuvasına götürmek için **kan ter içerisinde uğraşıyordu.**''(s.47)

''Bana ikramda bulunduğunu hatırlatarak, bir lokmacık baldan dolayı **başına kakıyorsun.**''(s.53)

Eserdeki benzetmelerden bazıları:

''**İnsanlar gibi** arıların da huyları türlü türlüydü.''(s.45),

''Şimdiye kadar hiç görmediği, **saate benzeyen** ve ortasındaki balı pırıl pırıl parlayan, mavi bir çiçek buldu.''(s.45)

''Karınca onun **patlak gözlerine**, sivri iğnesine, küçük kanatlarına baktı, burun kıvrıdı.''(s.55)

''**lomboz**''(s.10), ''**trapez**''(s.22), ''**duyargasında**''(s.41), ''**fanila**''(s.64)

kelimeleri yaş grubundaki çocukların anlamakta zorlanacağı ve anlamlarını öğrenerek söz varlığını geliştirecekleri kelimelerdir.

Eser üçüncü kişi ağızından anlatılmıştır. Ancak yazarın müdahil olmaktan kendini alamadığı cümleler de bulunmaktadır.

''**Laf** aramızda, gerçekte onun gibilere becerikli değil, hırsız denirdi.''(s.61)

''O yüzden bağışlayabilirsiniz **sanıyorum.**''(s.61)

''Yine kentlere gittiğinizde, zaman zaman gökyüzüne **bakın.**''(s.70)

Eserde konuşma cümleleri tırnak içerisinde verilmiş, konuşma çizgisi kullanılmamıştır. Eser genelinde kelimeler doğru yazılmış, noktalama işaretleri yerli yerinde kullanılmıştır. Masallara samimiyet ve içtenlik katmak için giriş cümlelerine özen gösterilmiştir. Kitapta üçüncü şahıs ağızından anlatım tekniği kullanılmıştır.

Genel olarak eser, çocuk edebiyatı kriterlerine göre değerlendirildiğinde uygun özellikleri ile dikkat çekmektedir. Biçimsel özellikleri, anlatımının akıcılığı, iletinin netliği, kahramanlarının seviyeye uygun olmasıyla her türlü Türkçe dersi etkinliğinde kullanılabilir niteliktedir.

3.2 HUVAVA İLK ÇEVRE KORUYUCU

Kitabın Adı: Huvava İlk Çevre Koruyucu

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Mustafa DELİOĞLU

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Ocak 2009 (1. Baskı)

Sayfa Sayısı: 38

Edebi Türü: Destan

Özet:

Yazar ilkokuldayken Gılgamış Destanı'ndan okuduğu bir bölümünden etkilenerek bu eseri kaleme aldığını sezdirerek esere başlamıştır. Gılgameş ve yarı insan yarı hayvan olan dostu Engidu orman ülkesine giderek buradaki sedir ağaçlarının oluşturduğu ormanı yok etmek ister. Huvava adındaki koruyucu ormanı savunmak için giriştiği savaşı kaybeder ve savaşta öldürülür. Galip gelenler ise ormanı talan eder. Beş bin yıl önce başlayan bu çevre mücadelesinin hala devam ettiği belirtilmiştir. Bugün Engidular ve Gılgameşlerin sayısının arttığı, buna karşı çevre koruyucu Huvavaların her zaman olduğu ve olacağı bu iki cephe arasındaki mücadelenin ise sonsuza kadar süreceği şiirsel bir anlatımla ifade edilmiştir.

Dış Yapı Özellikleri:

Boyut:

Huvava, 13,3 eninde, 19.5 boyunda, 0.3 cm kalınlığında olup 40 sayfadır. Boyutu itibarıyla çocuklar için uygunluk göstermektedir. Kitaplık oluşturma ve düzeni açısından uygun ebattadır.

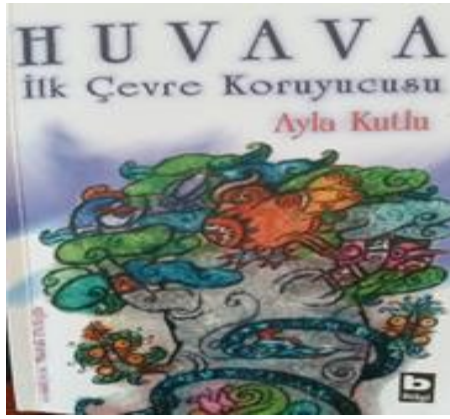
Kâğıt:

Kitap kuşe kâğıda, parlak beyaz renkte 1. hamur kullanılarak basılmıştır. Beyaz renk uzun okumalarda gözü yorabilmektedir. Sayfalardaki resimler net ve anlaşılır biçimde kullanılmıştır.

Kapak (Cilt):

Kitapta, karton ince kapak kullanılmıştır. Kapak sel fonla kaplanmıştır. Kapakta beyaz renk hâkimdir, beyazın yanında hafif maviliğe yer verilmiştir. Kapakta oldukça karışık, yaş gurubundaki çocukların anlayamayacağı bir resme yer verilmiştir. Bu da kitabın okuyucuyla ilk buluşmasında olumsuz bir durumun oluşmasına neden olmaktadır. Ön kapak üzerinde kitabın adı, hemen altında yazarın

adı ve soyadı, karışık bir resim ve resimleyen Mustafa DELİOĞLU' nun adı ve soyadı bir de yayınevinin adı bulunmaktadır. Arka kapakta ise; kitabın içeriğiyle ilişkili birkaç figür ve ” *Doğa'ya duyarlı her yaştan okur için ilk çevre koruyucunun destanı...*” şeklinde bir ifade bulunmakta bu ifade her yaştan ve guruptan okuyucunun kitabı okuyabileceği ve çevreye dair bir şeyler bulacağını belirtisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine arka kapakta yayınevi ve sertifika numarası bulunmaktadır.

Resim 5. HUVAVA İlk Çevre Koruyucu ön kapak

Resim 6. HUVAVA İlk Çevre Koruyucu arka kapak

Sayfa Düzeni:

Sayfaların tamamına yakınında resim bulunmakta ve rengârenktir. Resimler bazı sayfalarda tek, bazılarında ise bir sayfadaki resim diğer sayfaya da taşarak bir kompozisyon oluşturulmaya çalışılmıştır. Sayfa düzeni genel olarak çocuğun sıkılmayacağı şekilde tertip edilmiştir. Paragraf düzeninin yanında bazı sayfalarda şiir türüne ait mısra kullanılmıştır.

Sayfa üst ve alt kısımda bırakılan boşluklar farklı farklıdır. Resimlerin sayfaya yerleştirilmesine göre boşluklar ayarlanmıştır.

Resim 7. HUVAVA İlk Çevre Koruyucusu sayfa 15

Resim 8. HUVAVA İlk Çevre Koruyucusu sayfa 37

Harfler:

Kitapta Times New Roman yazı tipi kullanılmış olup 12 punto ile yazılmıştır. On iki punto bu yaş aralığındaki çocuklar için uygun tercihtir.

Resim:

Resimlemeler Mustafa Dedeoğlu tarafından çizilmiştir. Kitapta bulunan bütün resimler renklidir. Bu da ilgi çekme ve anlaşılma açısından oldukça önem arz etmektedir. Ancak bazı resimler o kadar karışık ve anlaşılmazdır ki bu da resimleme açısından olumsuz bir durumdur. Yaş grubu dikkate alındığında okuyucular bu resimlemeyi anlamada ve yorumlamada zorluk yaşayabilirler. Resimler de yeşil ağırlıklı olmak üzere mavi, beyaz, kırmızı renkler ağırlıkta karşımıza çıkmaktadır.

İç Yapı Özellikleri:**Konu:**

İlk Çevre Koruyucusu olarak adlandırılan Huvava' nın çevreyi yok etmek isteyen, çevreye zarar veren veya zarar vermek isteyenlere karşı mücadelesi konu olarak ele alınmıştır.

Çatışma; kitaptaki olay kişi- kişi ve kişi –toplum çatışması üzerine kurgulanmıştır. Huvava'nın Gılgamesh ve Engidu ile doğa için savaşması kişi-kişi; Huvava'nın çevre bilinci olmayan, çevreyi bilinçsizce katleden insanlarla olan çatışması ise kişi- toplum çatışması şeklinde kendini gösterir. Yazar bu şekilde anlatımı canlı tutup kitabın okurla olayın bağına güçlendirmek istemiştir.

İleti(Ana fikir):

Kan ve acıyla yaşadığımız çevreyi, her dönemde kirletmek isteyen tabiat canavarlarının olduğu ve olacağı; bize düşen görevin ise Huvava cesaretiyle onlarla mücadele etmek olduğu iletisi okuyucuya ulaştırılmak istenmiştir. Bu iletinin eserde açık bir şekilde verilmemiş olması bu yaş grubundaki okuyucu açısından olumsuz bir durum oluşturmuştur.

Tema(İzlek):

Tema, çevre sevgisi ve çevre bilinci olup yazar çevre ve doğa ile ilgili her türlü evrensel kavramı kullanmaya çalışmıştır.

Kahramanlar(Karakterler):

Huvava: Kitabın ana kahramanıdır. Özellikleri ile anlatıldığı için açık karakterdir. Lukens' e göre incelediğimizde düşünce ve davranışlarında önemli değişim olmadığı için durağan(statik) özellik taşır. O çevrenin en büyük koruyucusudur. Asla pes etmez ve asla vazgeçmez çevre yok edicilerle olan mücadelesinden.

Onun kim olduğu ile ilgili:

''Kimdir, kimin nesidir bilinmez

Yurdu orman, annesi süreğen doğuş, babası doğanın gücü''(s.9)

Huvava, hayali bir kahramandır. Bu zamana kadar simgesi olan yeryüzünün simgesidir.

''Huvava, bilinçli ilk çevre koruyucusudur. O nedenle, yeryüzünün elimizden gitmekte olduğu bu günlerde ; şimdiye kadar bir simgesi bile bulunmayan koruma eylemleri ve planlar dizgesinin sembolü olarak onun adını ve hayali kimliğini bütün dünyaya öneriyorum. ''(s.7)

Çevrenin, yeryüzünün tek koruyucusu o dur. O çevredeki hiçbir canlıya zarar vermemiştir. Doğadaki canlıların tek umududur.

''Yoktu benden başka kimseleri

Benim tek bir menekşe boynunu kırmadığımı onlar bilirdi.

Serçenin tek tüyünü yolmamıştım.

Karıncayı sakınmıştım, yaşam hakkıydı çünkü. ''(s.19)

Ve Huvava tüm mücadelesine rağmen yenik düşmüştü yok edici çevre düşmanlarına. Ama asla vazgeçmemişti çıkarsız mücadelesinden.

''Yenilmek buydu işte

Topluluğun yararına olanı yitirmek,

Bir kişinin çirkin arzusunun sınırlarına bırakmak herkesin olanı

Çıkarsızca savunanın yok edilmesi. ''(s.33)

Bütün bu destansı mücadelesi sonucu Huvava çevrenin kahramanı olmuştur. Mücadelesi asla unutulmamış ve unutulmayacaktır. O artık doğaseverlerin simgesel kahramanıdır.

Gilgameş: Açık karakterdir. Birçok özelliği ile okuyucuya tanıtılmıştır. Lukens' e göre ise durağan(statik) özellik taşır. Çevre yok edicilerin temsilcisi olarak adlandırılır. Güce asla doymayanların ve güçlerine güç katmak için yeryüzüne her türlü zararı verebilecek olanların temsilcisidir. Varlıkları bile korku vericidir.

''Gılgamesh adı korku gibi dolaşıp her yere sindi.

Bir kral, Doğuda. Büyük nehrin kıyısında

Güce doymayan güçlü kral''(s.14)

Gılgamesh' tir çevrenin ve çevre sevicilerin düşmanı. Gözü asla doymayan sürekli daha fazlasını isteyenlerin kitaba yansımasıdır.

''Gılgamesh, bir zulümdü.

Oydu bütün kentlerin düşmanı

Ölüm ekip, ölüm biçiyordu bıkmadan

Doymuyordu hiç yenilgiye'' (s.14)

Yazar, Gılgamesh' in her devirde ve zamanda yaşayacağını belirtiyor. Dün olduğu gibi bugün ve yarın da hep yaşayacak olduğunu ifade ediyor. Sonunda Gılgamesh ve onun gibiler kazanıyor.

Plan:

Yazar kitabında bir plan dahilinde hareket etmiştir. İlk başta Çevre Destanı Simgesi ile ilgili bir bilgilendirme yapmıştır. Daha sonra ilk çevre koruyucusu diye adlandırdığı Huvava' yı anlatmış, ardından onun hikâyesini sunmuş, sonra Huvava' nın nasıl yenildiğini ve son olarak da yeniden doğuşun nasıl olacağını ifade etmiştir. Yani olaylar bir sıraya göre planlanmıştır. Plan seviyeye uygun özelliğindedir.

Dil ve Anlatım:

Yazar edebi bir anlatımla eserini kaleme almıştır. Cümleleri çok uzun tutmuş, devrik cümlelere biraz fazlaca yer vermiştir. Şiirsel bir anlatım kullanmış, okuyucuyu sıkılamaya çalışmıştır. Eser hitap ettiği yaş gurubu itibariyle biraz edebi olsa da anlaşılır nitelik taşımaktadır.

Eserde kullanılan ikilemeler çok olmamakla birlikte şunlardır:

''Dahası galip gelenler, türlü türlü yöntemlerle gerçekleri tersine çevirirler.''(s.6)

''Yerin altından kıvrım kıvrım kıvrılarak''(s.10)

''Ardı ardına yığılan bulutlar gibi temiz tepeleri''(s.13)

''Bunları da saydım, bir bir, eksik kalmasın istedim''(s.16)

Eserdeki ders verici nitelikte cümleler kullanılarak, yazar anlatımı daha etkili ve mesajlarını daha net vermeye çalışmıştır.

''Bize bir olayı mutlak gerçek olarak binlerce kez anlatsalar da, anlatılanlar doğru ve haklı olmayabilir.''(s.5-6)

''Toplumların bireye borcunun biteceğine, ama bireyin insanlığa borcunun tükenmeyeceğine inanırım''(s.8)

''Hiçbir korugan yetmez ki düşmanlık güdene''(s.15)

''Topluluğun yararına olanı yitirmek,

'' Bir kişinin çirkin arzusunun sınırına bırakmak herkesin olanı''(s.33)

Yazar, benzetmelere oldukça fazla yer vermiştir. Doğayı, doğaya ait özellikleri benzetmelerle edebi bir şekilde anlatmaya çalışmıştır.

''Elleri iri dallar gibi sürgit büyür.''(s.9)

''Bir kurdele gibi parlak ve inceler.''(s.10)

''Ardı ardına yığılan bulutlar gibi temiz tepeleri''(s.13)

''Koca bedenli saf çocuklar gibiydi sedirler''(s.14)

''Kocaman bir güneş gibi gülen papatyaların''(s.16)

''Ormanların sihirli ilacıydı dev körüklere benzeyen ciğeri''(s.28)

''Demir kollu, taş bacaklı, kurt boyunlu ilkel insanı''(s.31)

erkin(s.7), *gövermiş*(s.10), *sedir*(s.16), *gülhatmiler*(s.21), *kaparilerin*(s.21) kelimeleri bu yaş gurubundaki çocukların anlamını bilmekte zorlanacağı kelimeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genel olarak değerlendirecek olursak yazar eserde şiirsel bir anlatım kullanmıştır. Yaş seviyesi dikkate alındığında cümlelerin devrik ve uzun olması eserin anlaşılmasını zorlaştırmıştır. Yazım ve noktalama kurallarını doğru bir şekilde kullanmıştır.

3.3 ZAVALLI MİDELER

Kitabın Adı: Zavallı Mideler

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Şükran KIRCI

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Şubat 2011 (3. Baskı)

Sayfa Sayısı: 38

Edebi Türü: Hikâye

Özet:

Kitabın kahramanları İpek ve Çiçek isminde ikiz kardeşler, anne ve babalarının yurtdışına gitmesiyle abileri Can ile birlikte kalırlar. İpek düzenli, temiz ve çalışkan; Çiçek ise İpek'in tam tersi özelliklere sahiptir. Onların olduğu yerde mutlaka olumsuz bir durum olur. Abileri ise sürekli olarak onların hatalarını düzeltir. İpek ile Çiçek sosisi çok severler hatta sosise bayılırlar. Anne ve babalarının onlara ihtiyaçlarını karşılamaları için bıraktığı tüm parayla gidip sosis alırlar. Evde başka paralarının olmaması, Can'ın para çekmeyi unutması ve bu araya da bayram tatilinin girmesi üzerine parasız kalırlar ve sadece sosis yerler. Bu durum onların midelerini biraz rahatsız eder. Bu olay sonucunda ikizler yaptıkları hatayı anlayıp pişman olurlar.

Dış Yapı Özellikleri:**Boyut:**

Zavallı Mideler isim kitabımızın eni 13,3 cm, boyu 19.5 cm ve kalınlığı ise 0.5 cm olup 80 sayfadır. Boyutu itibariyle çocukların taşıyabilecekleri niteliktedir. Kitaplık oluşturma alışkanlığı ve düzen açısından uygun ölçülerdedir.

Kağıt:

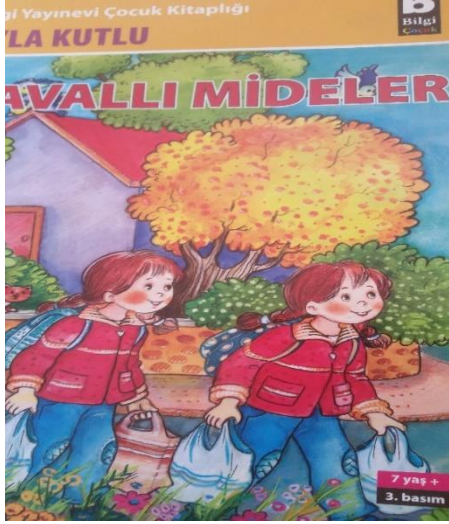
Kitap parlak, 1. hamur beyaz kağıda basılmıştır. Sayfaların parlak olması uzun okumalar için gözü yorabilecek bir durum oluşturmaktadır. Kağıdın kaliteli olması resimlerin net ve anlaşılır olmasını sağlamıştır.

Kapak (Cilt):

Kapak, karton, ince ve dayanıklı olsun diye sel fonla kaplanmıştır. Kapak ,rengarenk bir kompozisyonla karşımıza çıkıyor. Kitabın kapağında; ellerinde alış-veriş poşetleri ve sırtlarında okul çantalarıyla iki küçük kız öğrenci cıvıl cıvıl bir tabiat ve doğa ile iç içe bir yolda yürürken karşımıza çıkmaktalar. Ön kapakta sarı, yeşil, kırmızı ve mavi renklerin hâkimiyeti söz konusudur.

İlk bakışta albenisi yüksek olan ön kapağın yanında arka kapakta da yine aynı ışıltı devam etmektedir. Arka kapakta ön kapaktaki iki küçük kız çocuğu bu sefer bebekler, balonlar ve değişik hayvanlarla oynarken ve mutlu bir şekilde resmedilmişler.

Ön kapakta kitabın adı, yazarı, yayınevi, yaş gurubu ve kaçınıcı basım olduğu bilgileri belirtilmiştir. Arka kapakta ise; yine kitabın ismi, yayınevi, barkodunun yanında ” Harika ikizler dizisinin bu kitabında İpek ile Çiçek yine çılgınlıklar peşinde.... Ağabeyleri Can’ın ikizlerle baş edebilmek için nasıl bir yol izlediğini merak ediyoruz” notu bulunmaktadır. Buradan da kitabın içeriğiyle ilgili birçok bilgiye ulaşabiliyoruz.

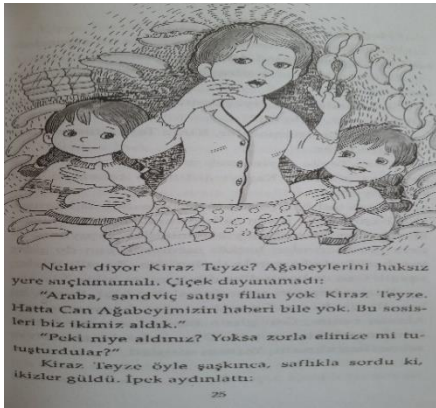
Resim 9. Zavallı Mideler ön kapak

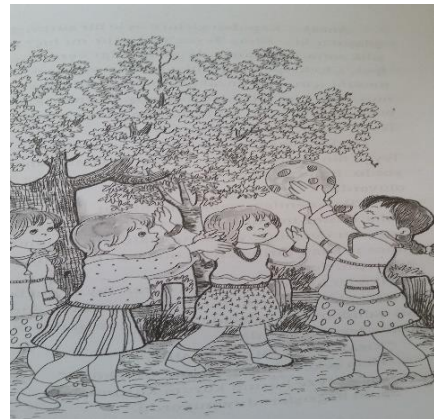
Resim 10. Zavallı Mideler arka kapak

Sayfa Düzeni:

Zavallı Mideler kitabının sayfa düzenindeki harf, sözcük, satır arası, alt-üst ve kenar boşlukları ile oluşturulan görsel bütünlük çocuğa kitabı kolaylıkla okuması için olanak sağlayabilecek niteliktedir. Bazı sayfaların tamamında sadece resim varken bazı sayfalarda resim ve yazı bir arada kullanılmıştır.

Resim 12. Zavallı Mideler sayfa 25

Resim 11. Zavallı Mideler sayfa 65

Harfler:

Times New Roman yazı tipinin kullanıldığı kitapta, harfler 14 punto büyüklüğünde yazılmıştır. Hitap ettiği yaş aralığına uygun tercihtir.

Resim:

Zavallı Mideler kitabının kapak resimleri ve içerisinde bulunan diğer resimler Şükran KIRCI tarafından çizilmiştir. İç sayfa resimleri siyah-beyazdır. Resimlerin siyah- beyaz olması kitabı monotonlaştırmıştır. Resimlerde tekdüzelik hâkimdir.

Kitapta bulunan resimler içerikle genel olarak ilişkili olup, çocukların anlatılan olayı daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır. Ancak soyut kavramların resmedilerek somutlaştırılması yoluna pek başvurulmamış. Bu da anlaşılmayı zorlaştırmıştır.

İç Yapı Özellikleri:**Konu:**

Ayla Kutlu'nun *Zavallı Mideler* isimli eserinde, anne ve babalarının yurtdışına çıkması sonucu evde kalan İpek ile Çiçek ve abileri Can'ın başından geçenler konu olarak ele alınmıştır.

Çatışma; İpek ile Çiçek kardeşlerin sürekli olarak birbirleriyle tartışmaları ve abileri Can ile olan çatışmaları üzerine olay kurgulanmıştır. Kitabın tamamında kişi-kişi çatışması ile konunun ritmi artırılmak istenmiştir.

Konunun yapılandırılmasındaki zayıf unsur ise; merak duygusunun çok zayıf kalması hatta hiç olmamasıdır. Bu durum anlatımı monotonlaştırmıştır.

İleti (Ana fikir):

Aile içerisindeki ilişkilerimiz her zaman sevgi, saygı ve hoşgörü içerisinde yürütmeliyiz. Aile büyüklerimizin sözünü ve bize ettikleri nasihatleri dinlemeli, onların bizim kötülüğümüze bir şeyi istemeyeceklerinin bilmeliyiz. Gereksiz harcamaların bize zarar verebileceğini düşünerek paramızı hal vurup harman savurmamalıyız.

Tema (İzlek):

Eserde aile, abi, kardeş, komşu, sevgi, saygı, kavramları üzerinde durulmuştur. Bu yaş grubu için önemli kavramlar olup yazar tarafından okuyucuda farkındalık uyandırılmaya çalışılmıştır.

Kahramanlar (Karakterler):

İpek ile Çiçek: Özellikleri belirtildiği ve okuyucuya birçok yönleriyle tanıtıldığından açık karakterlerdir. Lukens' e göre incelediğimizde ise giriş bölümündeki davranışlarıyla sonuç bölümündeki davranışları arasında pek fark tespit edilemediğinden durağan(statik) kahramanlardır. İkiz kardeş olan İpek ile Çiçek, ikizliğin verdiği genetik kodlarla da alakalı iyi anlaşılan, birlikte mücadele eden, birbirini savunan ancak; kavga da edebilen karakterler olup kitabın kahramanlarıdır. Bir aradayken ne zaman ne yapacakları belli olmayan sürekli kavga eden ikiz kahramanlardır.

''Beş dakika mı! Yanılıyordu Can. Beş dakika ikizlerin birlikteliklerinde çok uzun bir süreydi. Feryat koptu.'''(s.8)

''Ne, ne! Bunu nasıl yaparsın, sen bir hainsin Çiçek!''(s.8)

''Sen de dayanılmayacak kadar huysuz bir kızsın!''(s.9)

''İpek ile Çiçek okuldan çıkar çıkmaz kimselere veda bile etmeden koşarak evlerine gittiler. Hemen –ve inanmayacaksınız ama kavga etmeden-üstlerini değiştirdiler...''(s.17)

İkizlerin en temel özelliklerinden biri de sosise olan düşkünlükleridir. Eserdeki olayların da temelini oluşturan bu düşkünlükleridir. Ellerinden gelse marketteki her türden ve cinsten bütün sosisleri almak isteyen bir yapıya sahiptirler.

''Beş paket hindi sosisi ,çok değil, ancak yeter. Soyulmuş sosis kaç paket oldu? Ben altı paket saydım inşallah yeter.(s.19)

''İkizler akşam, biraz sosisi ızgara yapıp ekmek arasında yediler. Üstüne koca birer bardak dolusu sütlü kakaoyu götürdüler. keyifle yalayıp yuttular yiyeceklerini.(s.34)

İkizlerin olduğu yerde sürekli hareket, sürekli olağan dışı olaylar birbirini izler onlar asla sakin bir gün geçiremezler.

''Kısa süre sonra evdeki yaşam bildik biçimde sürmeye başladı. Ancak bu olağandışı bir durum olmalıydı. Sizlerin de tanıdığı bu çocuklarla hayat sakin sürebilir miydi hiç?(s.53)

Can: Açık karakterdir. İkizlerin abisi olan Can sürekli kardeşleriyle uğraşmakta onların yaramazlıkları sonucu hep sıkıntı çekmekte ancak; kardeşlerine oldukça düşkün ve bütün yaptıklarına rağmen onları çok seven, asla kalplerini kırmayan bir abidir.

''Can sofranın başında derin derin içini çekti. Gürültüsüz yaşamak, başını dinlemek için ikizleri birbirinden ayırmaktan başka çare yoktur. Sonra gülümsedi, ne mümkün, biri olmadan diğeri soluk bile alamaz.''(s.10)

Can, annesi ve babası evde olmadığı için ikizlerin bütün sorumluluğunu üstlenen, dolayısıyla evin bütün işleri de ona kaldığından biraz zorlanan ama yine de vazgeçmeyen bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır.

''Zavallı Can, bir dakika oturmazdı ki. O gün çamaşır yıkamıştı. İkizler de lütfedip asmışlardı. Can şimdi onları düriyordu. Önünde dağ gibi çamaşır vardı. Katlamayı çok iyi bilmediği için terliyor, yoruluyordu. Daha ütü yapacak, ikizlerin formalarını, kendisinin giysilerini ütileyip yarına hazırlayacaktı.''(s.41)

Can'ın en önemli özelliği ise çalışkanlığıdır. Özellikle ders çalışmadaki isteği ve sürekli olarak ders çalışması ve asla vazgeçmemesi dikkate değer.

''Can için zor günle gelmişti. Sürekli olarak ders çalışıyordu. Zayıfladı, gözleri yorgun bakıyor, kambur duruyordu... Koskoca yemek masasının üstüne kitapları, defterleri ile yayılıyor, sürekli olarak çalışıyordu.''(s.53)

Kiraz Teyze: Özellikleri belirtilmiş olup açık karakterdir. İkizlerin komşusu olan Kiraz Teyze, biraz havalı, biraz bilmiş, biraz telaşlı ancak iyi kalpli ve sevecen bir karakter özelliklerine sahiptir.

''Kiraz Teyze her zamanki o inatçı, telaşlı ve dediğim dedik Kiraz Teyze'ydi... hep o Kiraz Teyze. Lafını şaşırır, şakacıktan takılırken bile saçma sözler eder''(s.58)

''Kadının gözleri parladı. Yüzüne keyifli bir anlam yayıldı. Omuzları dikleşti. Kiraz Teyze galiba çok saftı..''(s.59)

Kiraz teyzenin oldukça geveze olduğu da belirtilen bir başka özelliğidir.

''Söylemiyorlardı ama Kiraz Teyze'nin kocası Osman Amca tatillerde bile az kalıyor, sonra hemen çalıştığı Belçika'ya dönüyordu. Nedendi bu? Kiraz Teyze'nin hiç durmayan çenesi yüzünden.''(s.63)

Plan:

Yazar kitabında bir plan dahilinde giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini dikkate alarak hareket etmiştir. Olaylar başlamış, gelişmiş ve sonuçlanmıştır. Basit olaylar silsilesi takip edilip eser tamamlanmıştır.

Dil ve Anlatım:

Yazar cümleleri çok uzun tutmamıştır. Anlatımı hareketlendirmek için ikileme ve kalıplaşmış ifadelerden faydalanmıştır. Cümleler kurallı ve anlamlıdır. Eser hitap ettiği yaş gurubu itibariyle biraz edebi olsa da anlaşılır nitelik taşımaktadır.

Eserde kullanılan ikilemeler çok olmamakla birlikte şunlardır:

''...çaydanlık da **tangır tungur** yere yuvarlandı.''(s.5)

''...ikisi de lokomotif gibi **hızlı hızlı** soluyan ve kedi yavruları kadar kavgacı kardeşlerine baktı''(s.7)

''Can sofranın başında **derin derin** içini çekti''(s.10)

''İkizler bu sırada dışarda **homur homur** homurdanıyor''(s.16)

Yazar, anlatımı güçlendirmek için kalıplaşmış ifadelere yer vermiştir.

''**Oflayıp puflayarak** en sonunda evlerinin kapısının önüne vardılar.''(s.18)

''Can **vızıldanıp** duruyordu.''(s.31)

''Ertesi sabah Can yataktan **fırladı**''(s.33)

''**Bir elin nesi var, iki elin sesi var.**''(s.42)

''**Dediğim dedik** Kiraz Teyze'ydi.'' (s.16)

''**Ağızyla kuş tutsa** iyi yemek yapamaz.''(s.60)

seğirttiler(s.8), *bocaladı*(s.10), *hareler*(s.11), *yeğledi*(s.12), *mugaddi*(s.13)

kelimeleri bu yaş gurubundaki çocukların anlamını bilmekte zorlanacağı kelimeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserde üçüncü şahız ağzından anlatım kullanılmıştır.

Genel olarak değerlendirecek olursak eser ele aldığı konu ve anlatım özellikleriyle yaş seviyesindeki okuyucular için uygun özelliklere sahiptir.

3.4 YILDIZ YAVRUSU

Kitabın Adı: Yıldız Yavrusu

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Şükran KIRCI

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Ekim 2012 (4. Baskı)

Sayfa Sayısı: 94

Edebi Türü: Roman

Özet:

Gökyüzünün uçsuz bucaksız karanlıklarında ve aydınlıklarında tek bir insanın bile haberinin olmadığı bir anne yıldız vardı. Anne yıldızın SİMMİS ve RAMRAM isimli iki yavrusu bulunmaktadır. Anne yıldız mutlu ve huzurlu bir şekilde yavrularını büyütürken her şey yolunda giderken birden UCAB isimli bir uzay canavar onlara musallat olur ve anneyi etkisiz hale getirerek çocuklarını kaçırmak ister. Anne ise buna karşılık tüm gücünü kullanarak binlerce parçaya bölünür. İşte kardeşlerden biri olan RAMRAM bu sayede dünya denilen mavi gezegene iner. Buradaki insanları gözlemleyip, onlarla arkadaşlık kurmak onlara benzemek ister. Ancak kendisi görünmediği için bu imkânsızdır. Görünmezliği sayesinde, tarihi eser kaçakçısı olan bir çetenin müze soygunu yapacakları anda karşılıklarına dikilir ve buna izin vermez. Bu hırsızlar gidip kendi ayaklarıyla teslim olurlar. Yine gizil güçleri sayesinde yer tabakasının derinliklerine inerek depremlerin olmasını engeller ve yardıma muhtaç olan herkese yardım etmeye çalışır. Sonunda geldiği yere geri döner fakat insanları asla unutmaz.

Dış Yapı Özellikleri:

Boyut:

Yıldız Yavrusu, çocuğun istediği yere rahatça taşıyabileceği 13,3 eninde, 19.5 boyunda, 0.5 cm kalınlığında olup 93 sayfadır. Kitaplık oluşturma alışkanlığı için uygun ebattadır.

Kağıt:

Kitapta beyaz renkte 1. hamur kullanılmıştır. Sayfalar uzun okumalarda gözü yorabilecek özelliktedir. Resimler ve yazılar nettir.

Kapak (Cilt):

Kapak, kalın karton olup dayanıklı olsun diye sele fonla kaplanmıştır. Ön kapakta kitabın kahramanı Ramram' ın resmi bulunmaktadır. Arka fon mavi, kitabın ismiyle de ilişkili sarı rengin hakim olduğu ön kapak tasarlanmıştır. Sağ alt

köşeye ise dünya resmi konulmuştur. Yine ön kapakta üç adet parlak beyaz renkli yıldız bulunmaktadır. Kitabın ismi, yazarı ve yayınevi ön kapağın üst kısmında bulunmaktadır.

Arka kapağın üst kısmında yayınevi, yazarın adı soyadı, bu bölümün hemen altında kitabın adı ve kitabın konusu hakkında kısa bir metin bulunmaktadır ve son cümlesi şu şekildedir’’ *Ramram’ı dünyada neler bekliyor? Peşinden gelen canavarı yenip ailesine kavuşabilecek mi?*’’ Okuyucunun merak duygusunu üst seviyeye çıkarmak amaçlanmıştır. Cilt ise sadece tutkal kullanıldığından kusurludur ve bu yaş grubundaki öğrencilerin kullanımı için uygun değildir.

Resim 13. Yıldız Yavrusu ön kapak

Resim 14. Yıldız Yavrusu arka kapak

Sayfa Düzeni:

Yıldız Yavrusu adlı kitapta sayfalar düzgün şekilde tasarlanmış, sayfaların alt-üst ve yan kısımlarında eşit ve dengeli boşluklar bırakılmıştır. Bazı kelimeler büyük harflerle yazılarak dikkat bu kelimeler üzerine çekilmek istenmiştir. Bu pek alışık olunan bir durum değildir. Yazı bulunan sayfalarda resim kullanılmamış, resimler ayrı sayfalarda ve sayfanın tamamı resim olacak şekilde tasarlanmıştı. Bu uygulama okuyucuyu sıkıcı niteliktedir.

Resim 15. Yıldız Yavrusu sayfa 12-13

Harfler:

Kitapta Arial yazı tipi kullanılmış olup 12 punto ile yazılmıştır. On iki punto bu yaş aralığındaki çocuklar için uygun tercihtir.

Resim:

Eserde resimlemeler Murat SAYIN tarafından yapılmıştır. Bütün resimler karikatürize edilmiş ve renksizdir. Resimlerin renksiz olması kitabın monotonlaşmasına neden olmuştur. Resimler tam sayfa olup yaş aralığına uygundur. Anlatılmak istenen açık, anlaşılır şekilde ve basit çizimlerle anlatılmaya çalışılmıştır. Kitapta 22 tane resim bulunmaktadır.

Resim 17. Yıldız Yavrusu sayfa 41

Resim 16. Yıldız Yavrusu sayfa 55

İç Yapı Özellikleri:

Konu:

Uzayın derinliklerinde yaşayan anne ve iki yavru yıldızın uzay canavarı Ucab ile olan mücadeleleri konu olarak ele alınmıştır. Birinci bölümde okuyuculara

uzay ve galaksi sistemi hakkında doyurucu bilgiler sunmuştur. Konu bu yaş grubundaki çocuklar için ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Çatışma; eserdeki olay kişi-kişi çatışması üzerine kurgulanmıştır. Ramram ve Simmis isimli kardeşlerin kendilerini yok etmek isteyen Ucab isimli uzay yaratığıyla çatışması olayı sürekli olarak dinamik halde tutmuştur. Daha sonra dünyaya inen Ramram' ın buradaki insanlar tarafından yabancı olarak görülmesi ve garip karşılanması kişi-toplum çatışmasına örnek oluşturur.

Kitapta konunun yapılandırmasını zayıflatacak herhangi bir öğeye yer verilmemiştir.

İleti (Ana fikir):

Evrenin neresinde ne şekilde yaşıyorsak yaşayalım değişmeyen tek gerçek kötü işlerden ve kötü insanlardan uzak durup, hayatımızı iyilik üzerine kurmalıyız. Kötü niyetli insanların masum olanlara zarar vermesine izin vermemeliyiz. Yazar, ele aldığı konuyla iletiyi açık bir şekilde okuyucunun önüne sunmuş ve iyiliğin kâinatın değişmez gerçeği olduğu fikrini gözler önünde canlandırmaya çalışmıştır.

Tema (İzlek):

Kitapta; uzay, annelik, kötülükle mücadele ve tarihi esere saygı kavramları üzerinde durularak bu kavramların okuyucuların zihninde yer etmesi amaçlanmıştır.

Kahramanlar (Karakterler):

Ramram: Başkahramandır. Birçok özelliği ile okuyucuya tanıtıldığı için Sever'e göre açık karakter özelliği taşımaktadır. Lukens'e göre ise değerlendirdiğimizde ise devingen özelliği ile karşımıza çıkmaktadır. Annesinin büyük olan yıldız yavrusudur. Annesinin ona niçin Ramram ismini verdiği ve isminin anlamı şu şekilde ifade edilmiştir:

''Peki... Büyüğünün adı neydi? Ona da Ramram adını vermişti annesi. ''Bana mutluluk getirdin'' gibi anlamı vardı... Ramram çok zeki ve yetenekliydi ''(s.12)

Ramram, sevecen ve çocukları çok seven bir karakter olarak karşımıza çıkıyor.

''RAMRAM , bütün çocukları seviyordu. Küpleri de, kuş kanatlıları, asık suratlıları, yosun saçlıkavunkokulupamukbeyazlığındakiçocukları da... RAMRAM naz çekmeyi bilirdi. Belki de büyük olduğu için bunu öğrenmişti.'''(s.15)

Ramram aynı zamanda olgun ve tehlike anında kendinden küçük olan kardeşini ve annesini sakinleştirebilecek soğukkanlılıkla hareket edebilecek olgunlukta.

''RAMRAM kardeşine uyarı mesajları gönderdi. Korkunu böyle belli edersen, bizi kurtarmak için bütün gücünü kullanan annemizin moralini bozarsın. O zaman, doğru kararları alamaz. Böyle olunca, hem onun hem de bizlerin başına kötü şeyler gelebilir. Mesajı SİMMİS ile birlikte annesi de almış olmalı ki, ucunda göz olan el uzandı, RAMRAM'ın her yanını okşadı, sevdi, öptü.'''(s.27)

Ramram aynı zamanda çok meraklıydı. Her şeyi merak eder sorgular anlamaya çalışırdı.

''Öyle ise biz neden senin içindeyiz anne? RAMRAM'ın bu sorusuna karşı, anne içi rahatlamış olarak cevap verdi: Oh!.. Hep bu soruyu soracak kadar akıllanmanızı bekliyordum.'''(s.31)

Ramram çevresindeki diğer canlılara yardım etmeyi onlara yaralı olmayı ve paylaşmayı da çok seviyor. Bu durum onu oldukça mutlu ediyordu.

''YILDIZ YAVRUSU mutluydu. Avustralya' da kuraklık çekilen bu yılda, biberonundaki YILDIZ SÜTÜ' nün bir damlasını bir göle karıştırmıştı. Gölün suyunu içmeye gelen hayvanların hepsi bir yıl yetecek besinlerini almış oldular. (s.82)

SİMMİS: Ramram'ın küçük kardeşidir. Özellikleriyle tanıtıldığı için açık karakterdir. Lukens' e göre ise duygu ve düşünce ve davranışlarında değişiklikler meydana geldiğinden devingendir. Uslu ve yaramazlık yapmayan bir yapıya sahiptir. Annesinin ona niçin Simmis ismini verdiği şu şekilde belirtilmiştir:

''Küçük yıldız yavrusu usluydu. Yaramazlık etmeyi özlemiyordu. Yaşamak ona sevinç ve huzur veriyordu... Annesi ona SİMMİS diyordu. Uslu, akıllı, tatlı anlamına geliyordu SİMMİS.''' (s.12)

Simmis'in önemli özelliklerinden biri de mutlu ettikçe mutlu olmasaydı.

''SİMMİS, küp gövdeli çocukları severdi. Onlar çok yer, çok içer, biraz ağır ve gürültülü hareket eder ama çok gülerlerdi. Başkalarını mutlu etmekle mutlu olur, kızdırılırsalar, oyunda yenilseler bile gülmeyi başarırlardı.''' (s.15)

ANNE YILDIZ: Sever' e göre açık karakter özelliği göstermektedir. Lukens' e göre ise durağan(statik) karekterdir. Anne Yıldız, bildiğimiz annelik kavramının tüm özelliklerini kendinde bulundurmaktadır. Tüm anneler de olduğu gibi çocuklarının sağlıklı ve mutlu bir şekilde büyümesi için sürekli kendinden fedakârlık yapıyor. Onlara her zaman kol kanat geriyor. Yavrularına herhangi bir zarar gelmemesi için gözünü bile kırpmadan kendini öne atabilecek kadar fedakârdır.

''Anne yıldız, kendini yavrularına adanması gereken dönemdeydi şimdi. O yüzden iki yaramaz ekmek elden ,su gölden denildiği çok rahattılar.'' (s.14)

''Kendimi o kadar düşünmüyorum. Ancak sizler öyle küçüksünüz ki... Bu dev boşlukta yaşamlarınızı tek başınıza sürdürmek için gerekli beceriyi kazanmadınız daha.''(s.26)

Plan:

Kitapta anlatılan olaylar gökyüzünün uçsuz bucaksız karanlıklarında ve aydınlıklarında, diye başlar. Ve bir plan dahilinde olay başlar, gelişir ve sonuçlanır. Birinci bölümde Anne yıldız, Ramram ve Simmis'in uzay boşluğundaki hayatları hakkında bilgi ve gelişen olaylara yer verilmiş; İkinci bölümde Ramram dünyaya inmiş ve buradaki insanlarla tanışmış; üçüncü bölümde kötü niyetli insanların belalısı olmuş; dördüncü bölümde ise olay mutlu bir şekilde sonuçlanmıştır.

Dil ve Anlatım:

Yazar eserde sade açık ve anlaşılır bir üslup kullanmıştır. Cümleleri kısa ve nettir. Paragraflar normal uzunluktadır. Devrik cümle çok fazla kullanmamıştır. Anlatımın ritmini yakalamak için ikilemelerden oldukça fazla yararlanmıştır.

Eserde kullanılan ikilemelerden bazıları şunlardır:

*''Gökyüzünün **uçsuz bucaksız karanlıklarında ve aydınlıklarında** ''*(s.5)

*''Anne yıldız, **zaman zaman** kütleli yapısından bir bölüme el biçimi veriyordu. ''*(s.10)

*''Yavrular o zaman **baş başa** verip, annelerine öneriyorlardı.''*(s.10)

*''Bunları **yara yara** ilerliyor, **çıplak pembe derili** yerlere geliyorlardı.''*(s.12)

*''RAMRAM, **zaman zaman** bu yaşam biçiminden sıkılıyordu ''*(s.15)

''Bu ise eski **kafa kafaya** tokuşma kazalarından daha çok rahatsız ediciydi.
''(s.20)

''Bir süre öyle uçtuktan sonra, pırıltısını **yavaş yavaş** azalttı.'' (s.33)

''**Art arda** bütün gezegenlerin, yaşlı ve genç yıldızların, uyduların yüreklerini ağızlarına getirerek uçtular.''(s.38)

''Kendisiyle **hemen hemen** aynı büyüklükte görünüyordu Mavi Gezegen.'' (s.44)

''Yüreği **hızlı hızlı** atıyordu'' (s.46)

''**Bağıra bağıra** dışarı kaçtı''(s.60)

''Bu karşılaşma atmosferde olsaydı, dünya **cayır cayır** yanardı '' (s.89)

Eserde bilgilendirme yapmakta yazarın amaçları arasındadır. Bunun için bilgi verici cümlelere yer vermiştir.

''Bilim adamları bir şeyi öğrenmek için ölçmeler biçmeler yapmak zorundalar.''(s.5)

''Işık saniyede 300.000 km hızla hareket eder...'' (s.11)

''Kumda bir kum tanesini merak eden olmazdı.''(s.19)

''Bütün ilgiler başlangıçta çok şeye, daha sonraları ise daha özel şeylere yönelir.''(s.19)

'' Bütün anneler, kendi annesi gibi her şeyi düşünür müydü?''(s.48)

Yazar, eserde bazı kısımlarda anlatımı güçlendirmek için benzetmelerden yararlanmıştı.

''Burada kilometrelerce uzayan, **bir orman gibi derin ve gölgeli** tüyler vardı.''(s.12)

''**SİMMİS küp gövdeli** çocukları severdi.''(s.15)''

''Rengi **hafifçe kırmızıya** çalıyordu.''(s.24)

''Bulut daha aşağılara inince, **beşik gibi sallanmaya** başladı.''(s.42)

''Bir yerde, suların içine doğru uzanmış **dikdörtgen** kara parçası gördü.''(s.46)

''... İki yanda da **kepçeler biçiminde** ses toplama organları oluştu''(s.50)

Eserde hitap ettiği yaş grubunun anlamakta zorlanacağı bazı terim anlamlı kelimeler kullanılmıştır. Bu durum kitabın anlaşılmasını engelleyebilir. *kozmetik*(s.5), *bioteleskop*(s.11), *duyurga*(s.23), *hezkonik*(s.32), *şilte*(s.63), *buhurdanlarına* (s.71), *papirüs*(s.72), *etnografik*(s.78)

Yazar kitabında yer verdiği bazı kalıplaşmış ifadeler ise şu şekildedir.

''Yavrular o zaman **baş başa verip**, annelerine öneriyorlardı. ''(s.10)

''O yüzden **ekmek elden su gölden** denildiği gibi çok rahattılar. ''(s.14)

''**Yüreğini ağzına getiren olaylar**, değişik yapılarla işbirliği gibi. ''(s.16)

''...bir süre doğrulamıyor, bir süre de **gülmekten çatlayacak hale** geliyorlardı. ''(s.10)

''Ancak, yalnız sesi değil tüm varlığı korkudan **tir tir titriyordu**. ''(s.25)

''**Tabii kalbura çevirdik** onu patron. ''(s.74)

Kitapta bazı yazım yanlışları da mevcuttur. Yazar özellikle dikkat çekmek istediği *RAMRAM, SİMMİS, YILDIZ YAVRUSU, YILDIZ SÜTÜ, MERKEZ, BİLGİ VE GÜÇ MERKEZİ* kelimelerini her defasında büyük harflerle yazmıştır. Ayrıca; ''... *yosunsaçlıkavunkokulupamukbeyazlığındakiçocukları da...*''(s.15) kullanıldığı her paragrafta yukarıdaki gibi kelimeler arasında boşluk bırakılmamıştır.

''..**zik zak** çizerek yeni bir yörünge oluturdu''(s.14) zikzak ayrı yazılarak yazım yanlışlığı yapılmıştır. Olay üçüncü şahıs ağzından anlatılmıştır.

Kitap genel olarak değerlendirildiğinde; giriş bölümünde sunulan uzay hakkındaki bilgiler ilgi çekicidir. Olay çocukların seviyesine uygun olmakla birlikte, anlatılan olay ve olayın akışında bazı kusurlar bulunmaktadır. Anlatım bazı bölümlerde durağanlaşmıştır. Kitap ciltleme ve dayanıklılık yönünden olumsuz özelliklere sahiptir ve oldukça dayanıksızdır. Bu durum çocuk ile kitap arasında kurulacak bağı ve çocuğun kitaplık oluşturma alışkanlığını etkileyebilecektir.

3.5 MAVİ SAÇLAR PEMBE GÖZLER

Kitabın Adı: Mavi Saçlar Pembe Gözler

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Şükran KIRCI

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Ağustos 2014 (3. Baskı) 8 yaş +

Sayfa Sayısı: 74

Edebi Türü: Hikâye

Özet:

Bundan yüzyıllar öncesinde, dünyanın tanınmış ülkelerinden epey uzakta, küçük bir ülke vardı. Bu ülkenin kralının maharetli bir terzi bulunmaktaydı. Terzi krala en güzel giyecekleri çizer, tasarlar ve dikerdi. Terzinin

bir kızı vardı ve eşini kaybedince kızının tüm sorumluluğu terziye kaldı. Terzi zamanla hissetmeden yaşlandığının farkına vardı. Yalnız kızının da kendi gibi terzi olmasını istemiyordu. Ancak onun çok yetenekli ve istekli olması nedeniyle dayanamadı ve yanına alıp yetiştirmeye karar verdi. Kızın bir perisi vardı. Ona ilham veren, mavi saçlı, pembe gözlü bir peri. Kız bu ilham perisi sayesinde kısa sürede sarayın baş terziyi oldu. Bu periyi kaybetmemek için insanları asla üzmemeli, onlara tepeden ve alay ederek bakmamalı, şöhretin kurbanı olmamalıydı. Ancak terzi kız prensin de kendisiyle evlenmek istemesi üzerine şöhrete kapılıp yapmaması gereken hataları yaptı ve perisi onu terk etti. Böyle olunca bütün yeteneği kayboldu ve prens onunla evlenmekten vazgeçti. Hal böyle olunca kız aklını başına devşirdi hatalarının farkına vardı. Kral onu affetti ve mimar olması için eğitim almaya gönderdi. Eğitimini başarıyla tamamlayıp halkına çok güzel mimari eserler yaptı. Eski hatalarını da asla tekrarlamadı.

Dış Yapı Özellikleri:

Boyut:

Kitap 0.5 cm kalınlığında 19.5 boyunda ve 13.3 eninde olup +8 yaş seviyesindeki çocuklar için uygun ebattadır.74 sayfadan ibarettir. Kolay taşınabilir ve kitaplık oluşturma alışkanlığı için uygun özelliklere sahiptir.

Kağıt:

Mavi Saçlar Pembe Gözler isimli kitapta beyaz renk 1. kalitede hamur kullanılmıştır. Yaş seviyesine uygundur. Beyaz olduğundan uzun okumalarda gözü yorabilecek özelliktedir. Kâğıt üzerindeki harfler ve resimler net olmakla beraber anlaşılabilir özellik taşımaktadır.

Kapak (Cilt):

Kapak, kalın kartondan olup dayanıklı olması için sele fonla kaplanmıştır. Kitabın ön ve arka kapağında ağırlıklı olarak pembe ve mavi renk kullanılmıştır. Bu da kitabın ismiyle uyumlu bir tasarım oluşturmuştur.

Ön kapakta mavi uzun dalgalı saçlı, pembe gözlü ellerinden etrafa rengârenk ışıklar yayılan kahraman, ön kapağın alt kısmında ise sarı saçlı mavi gözlü diğer resimdeki kahramana benzeyen başka bir kız resmi bulunmaktadır. Arka fonda ise dairesel bir figür kullanılmıştır. Genel olarak arkadaki dairesel figür biraz karmaşık olsa da, kapak dikkat çekicidir.

Arka kapakta ön kapaktaki resimlerin devamı olan figürler bulunmaktadır. Üst kısımda yayınevi, yazarın adı soyadı bulunmaktadır. Arka kapakta kitabın içeriğiyle ilgili dikkat çekici ve merak uyandırıcı şu metin bulunmaktadır:

”Başarılarınızı borçlu olduğunuz esin perilerininizi değerini biliyor musunuz? Neden en yetenekli olduğunuz konuda bile bazen yetersiz kaldığınızı merak ettiniz mi hiç? Ya bir gün esin periniz, karşınıza yaşanmış, çökmüş, incinmiş, kırılmış bir halde çıkıverirse!.. Kapağın en alt kısmında ise kitaba ait bandrol bulunmaktadır. Genel olarak kapak tasarımı seviyeye uygun, dikkat çekicidir.

Resim 18. Mavi Saçlar Pembe Gözler ön kapak

Resim 19. Mavi Saçlar Pembe Gözler arka kapak

Sayfa Düzeni:

Kitapta yazı ve resimler birbiriyle bir bütün oluşturur niteliktedir. Sayfa düzeni, sayfa kenar boşlukları ve kullanılan aralıklar çocuğun kitabı rahat okuması açısından uygun ve düzenlidir.

Resim 20. Mavi Saçlar Pembe Gözler sayfa 14-15

Harfler:

Kitapta uygun büyükte olan 12 punto kullanılmıştır. Arial yazı tipi kullanılmış olup hitap ettiği yaş ve seviyeye uygundur.

Resim:

Kitabın kapak tasarımı ve içerisindeki resimler Şükran KIRCI tarafından tasarlanmıştır. Resimlerin siyah beyaz olması ve metinden bağımsız ayrı sayfalarda yer alması resimlerin etkisini azaltan unsur olmuştur. Olumlu olarak ise resmin altında resmedilen olayın kısaca özetlenmesi anlaşılmalı olumlu yönde etkilemiştir. Kitapta 22 sayfa resim bulunmaktadır.

Resim 21. Mavi Saçlar Pembe Gözler sayfa 30

Resim 22. Mavi Saçlar Pembe Gözler sayfa 27

İç Yapı Özellikleri:**Konu:**

Kitapta konu olarak; sarayda terzilik yapan bir babanın kızını yanına alıp yetiştirmesi, kızın perisi sayesinde çok güzel kıyafetler ortaya koymasına bu durumun onu kibirlendirmesi sonucu başından geçen olaylar ele alınmıştır. Konu, yaş grubuna uygun olup içindeki olağanüstülük nedeniyle okuyucu kitlesinin dikkatini çekebilecek özelliklere sahiptir.

Çatışma; konu kişi- kişi ve kişi- toplum çatışması üzerine kurgulanmıştır. Kızın başlarda saraya girmek için babasıyla çatışması, babasının onu yanına almak istememesi kızın buna karşılık sarayda terzi olmayı istemesi çatışmanın özünü

oluşturur. Kızın kralın oğluyla evlendikten sonra toplumdaki diğer insanları aşağıda görmesi, kibirlenmesi ise kişi-toplum çatışmasına örnek olarak gösterilebilir.

Kitapta konunun yapılandırmasını zayıflatacak unsur ise perinin bir anda belirmesi ve peri hakkında verilen bilgilerin yeterli olmamasıdır. Bu da çocuk okuyucunun peri ile bağ kurmakta zorlanmasına neden olabilecektir.

İleti (Ana fikir):

İnsanlar hayatlarının değişik zamanlarında hayal bile edemeyecekleri konumlara ulaşabilirler. Makam ve mevkilere gelebilirler. Ancak geldikleri yeri unutup, diğer insanları küçük görmek, onlara tepeden bakmak ve aşağılamak, geldiği noktayı unutulursa kaybeden hep kendileri olur.

Tema (İzlek):

Masalda; İyilik, insanlara faydalı olma, alçak gönüllülük, empati, halkı için mücadele etme, hatayı anlama ve hatadan dönme kavramları üzerinde durularak bu kavramların önemi okuyucuya anlatılmak istenmiştir.

Kahramanlar (Karakterler):

Kız: Başkahramandır. Birçok özelliği anlatıldığı ve tüm olay onun çevresinde geliştiğinden Sever' e göre incelediğimizde açık karakterdir. Lukens' e göre ise duygu ve düşüncelerinde değişim meydana geldiğinden devingen(dinamik) grubunda yer alır. Annesi ölünce hem annesiz hem de arkadaşsız kalır. Babası onu adeta eve hapseder.

''Küçük kız babasının kendisini kapatmasına anlam veremedi. Annesi öldüğü için babasının kendisini cezalandırdığını düşündü. Ama o hiçbir şey yapamamıştı. Şimdi yalnız annesi değil, arkadaşı da yoktu''(s.12)

Hal böyle olunca küçük kız kendisine vakit geçirmek için arkadaşlar bulmaya çalışır.

''Kuş beslerdi. Ülkelerine çok erken gelen leylekleri gözlerdi... Sanki onun bu bitmeyen yalnızlığına acımış gibi bir leylek gelip duvarın kenarına yuvasını kurdu.''(s.114)

''Karıncaların taşıyıp duvar dibinde unuttukları bazı tohumlar taş avluda tutunup yaprak verince kız yalnızlık duygusundan büsbütün kurtuldu''(s.16)

Kız böyle yalnızken babası artık dayanamaz ve onu saraya işyerine götürmeye karar verir. Kız bu durumdan çok memnundur. Çünkü konuyla ilgili ve yeteneklidir.

''Kız sabaha kadar uyumadı. Bu kapalı yaşamdan kurtulacağı için seviniyordu... Kız en sonunda yıllardır özlediği yere kavuştuğunu düşündü.''(s.20)

Küçük kız sarayda hayatını değiştirecek ilham perisiyle karşılaşır

''Sen nedin? Bir peri misin? Evet, ben bir periyim. Masallarda yaşayan türden bir periyim.''(s.25)

Kız artık sarayda namlı bir terziydi. Kralın oğlunu düşünüyordu. Ve kendi perisinden onu kıskanıyordu.

''Şımarı. Nedense sivri dilini tutmayı da hiç düşünmedi. Perisine selendi: Benden başkasına görünmemen çok iyi. Çünkü prens seni görmesini hiç istemem. Kılığını görünce seni deli sanır.. . (s.51)

Bu sözleriyle perisine zarar veren kız yanlış üstüne yanlış yapar.

''Sen kendini ne sanıyorsun? Benim yaptığımı nasıl aşağılıyorsun? Defol yanımdan. O komik giysini aldığım için onur duyacağın yerde beni eleştiriyorsun. Gülünçsün sen. Bayağı ve gülünç. (s.58)

Kahraman şöhretin etkisine kapılıp hata yapmış. Prens kendisiyle evlenmekten vazgeçince aklı başına gelmiştir.

''Düğünün ertelendiği bildirilince, terzi kız kendine geldi. Ona neler olmuştu. İnsanlara kötü davranma hakkının olmadığını bilirdi. Ama unutmuştu işte. Son aylarda huysuz ve terbiyesiz biri olup çıkmıştı. (s.63)

Hatayı anlayan ve hatadan dönmeyi bilen kız eğitimini alır ve baş mimar olur. Bu yönüyle devingen bir karakter özelliği gösterir ve çocuklara iyi bir örnek olur.

''Bir terzi kızken, öğrenim yaparak ülkenin baş mimarı oluşunun hikayesiydi bu.. . (s.73)

İlham Perisi: Terzi kıza görünen ve onu daha güzel kıyafetler tasarlamasını sağlayan kahramandır. Lukens' in kriterlerine göre durağan(statik) grubunda yer alır. Sever'e göre açık karakterdir. Fiziksel özellikleri şöyle belirtilmiştir:

''Saçları doğal maviydi ve uçlarına doğru saç telleri yaprak biçimini alıyordu. Böylece başında mavi bir çelenk varmış gibi duruyor, bembeyaz tenini rüyalı bir güzelliğe büründürüyordu. Gözleri tam da şeftali çiçeklerinin pembeliğindeydi. Işıl ışıl parlıyordu. Ne güzel bir gülüşü vardı. '' (s.22)

İlham Perisi, Kendini şu şekilde tarif etmiştir:

''Sana kendimi biraz anlatayım dedi peri. Benim adım Nazlı Peri. Ben insana esin veririm. İnceyim, nazlıyım, kırılğanım, alınganım ve inatçıyım. Bütün esin perileri öyledir. '' (s.25)

Peri aynı zamanda gelecekte olacak olayları bilen bir özelliğe de sahiptir.

''Sana müjde vereyim. Bugün, gün bitmeden kral tarafından beğenilecek, bir hafta içinde saray terzi yardımcısı olarak işe başlayacaksın. (s.28)

Terzi kızının insanları üzen, kendini beğenmiş davranışları ve ağır sözleri sonucunda ilham perisinin vücudunda, anormal değişiklikler meydana geliyor. Bu da onun ne kadar duygusal olduğunu gösteriyor.

''Güzel perinin, hoş mavi saçlarının tepesinde kocaman bir boşluk vardı. Ceviz büyüklüğünde bir boşluk. Yani kellik... Beni üzen sözler yüzünden saçlarımı yitirdim. Bunun nedeni belki de farkında olmadan kullanılan kırıcı bir sözdür dedi'' (s.40)

Terzi: Eserde kapalı karakter olarak tanıtılmıştır. Lukens' e göre ise devingen (dinamik)dir. Birçok özelliği belirtildiği için açık karakterdir. Yıllarca sarayda terzilik yapmış, işine sıkı sıkıya bağlı ve kendini işine adanmış, işinden başka hiçbir şey düşünmemiş, bunu için belki de ailesini bile ihmal etmiş, tek derdi ve amacı kralı daha iyi giyindirmek, onun daha şık görünmesi için geceler boyunca düşünmek ve krala sadık bir insan olmak.

''Terzinin görevi ağırdı. Kendisi gibi iyi terziler yetiştirecekti. Kumaş dokunması, giysileri süsleme görevlerini de düzenleyecekti. '' (s.7)

''Kendisinden istenen bütün bu işleri eksiksiz olarak yapan baş terzi, geçen zamanın farkında olmadı. Günün birinde, kralın provalarını yaptığı kristal aynanın önünden geçerken, beyaz saçlı bir adamın yansısını gördü ve durakladı. ''(s.9)

Terzi kızına çok ama çok düşküdü onu her türlü tehlikeden korumak için elinden gelen her şeyi yapıyordu.

''Baş terzi ölen karısına çok benzeyen kızına aşırı düşküdü. Onunla kimsenin ilgilenmesini istemedi. Herkesten uzak tutacak, yavrusuna hastalıkların bulaşmasına izin vermeyecekti. '' (s.12)

Terzi, kızının da kendisi kadar yetenekli olmasına ve hatta kendisinden bile daha yetenekli olduğunu hissedince çok mutlu olur. Kızıyla gurur duyar.

''Terzi ise daha çok sevindi. Kızı, biricik yavrusu kendisinden bile daha yetenekliydi. '' (s.36)

Terzi kızının yanlış yapmasına çok içerleniyor, yanlış yapmaması için baba şefkatiyle onu uyarıyordu.

''Yaşlı terzinin içi sızladı. Kızı çok gençti. O yüzden düşüncesizlik ediyordu. Böyle söyleme. Esin perileriyle ilişkiler senin söylediğin gibi değildir kızım.'' (s.39)

Kral: Kapalı karakterdir. Yüzeysel olarak tanıtılmıştır. Halkı tarafından oldukça sevilen iyi niyetli ve adaletli bir kraldı. Ülkesini çok sever ülkesi için gecesini gündüzüne katan bir karakteri vardı. Açık karakter olup özellikleri hikâyede şu şekilde anlatılmaktadır:

''Hikâyemizdeki kral da halkına iyi ve adaletli davranırdı. Sarayda oturması ve çok süslü giysiler giyip taç takması dışında diğer insanlar gibi yaşardı. O, insanların birbirini kıskanmamasını ister, işini yapanları ve sanatçıları korurdu.'' (s.7)

''Kral halkı için dinlenme yerleri, çocuklar için okullar ve oyun bahçeleri, kütüphaneler yaptırmıştı. Ayrıca tiyatrolar, şiir ve müzik salonları sergi yerleri de vardı.'' (s.7)

Plan:

Bundan yüzyıllar öncesinde, dünyanın tanıdık ülkelerinde epey uzakta, küçük bir ülke vardı. Orayı bilen çok azdı diye başlar kitapta anlatılanlar. Girişte kral ve terzi hakkında kısa bilgilendirme yapılmış, daha sonra olay terzi kıza bağlanmıştır. Geçişler ve olayların birbirine bağlanması oldukça basittir. Olaylar oluş sırasına göre bir plan dâhilinde başlamış, gelişmiş ve sonuçlanmıştır. Çocuk okuyucular için uygun özelliklere sahiptir.

Dil ve Anlatım:

Eser, yazar tarafından sade ve anlaşılabilir bir şekilde kaleme alınmıştır. Cümleler ve uzunlukları yaş seviyesine uygundur. Cümleler kurallıdır. Paragraflar ortalama 5-6 cümleden meydana gelmektedir. Anlatıma akıcılık katmak için kalıplaşmış ifadeler ve ikilemelerden sıkça yararlanılmıştır.

Eserde kullanılan ikilemelerden bazıları şunlardır:

*''Üstelik **takır takır** takırdayan uzun gagalarıyla çok çirkin şarkılar söylerdi.''*(s.14)

*''**Zaman zaman** erkenden kalkıp babasına yalvarıyordu.''*(s.10)

''Kız bunları söyleyerek kaçar gibi giden baş terzinin ardından **küskün küskün** oturuyordu.''(s.17)

''Bin bir türlü **ıvır zıvır** çok geniş bir alana yerleşmişti. ''(s.20)

''Bu yüzden ona **gizli gizli** bir eş adayı arıyordu.''(s.48)

''Giysisinin üstü çeşitli çizim aletleriyle **pırl pırl** parlıyordu.''(s.71)

Eserde kullanılan benzetmelerden bazı örnekler şu şekildedir:

''Rahattılar, çünkü ülkeyi koruyan dağlar bu zenginliğin çevresini **bir çember gibi** sarıyordu.''(s.5)

''Küçük kız onları beslerken artık yalnız olmadığını fark etti, mutsuzluğu **bir kuş gibi** yüreğinden uçup gitti''(s.14)

''Hatta bazı geceler sabahlara kadar kızının **ipek saçlarını** okşayarak ağlıyordu''(s.16)

''Boylanmış, incelmış, **ceylan gibi** güzel bir kız olmuştu.''(s.19)

''Saçları doğal maviydi ve uçlarına doğru saç telleri **yaprak biçimini** alıyordu.''(s.22)

''Daracak pırl pırl altın gibi pantolon, üstünde gümüşten iplikte örülmüş mont vardı.''(s.24)

''**Tüy gibi** hafif görünüyordu. **Sis gibi** yarısaydamdı.''(s.25)

''Uzantılar, **makara üstüne sarılan iplik gibi** düzgünce upuzun kola sarındı.''(s.29)

''Biz, uçar, bilinmez bir yerde **patlayan sabun baloncuğu gibi** yiteriz.''(s.30)

''**Ceviz büyüklüğünde** bir boşluk. Yani kellik.''(s.40)

''Elleri kolları **kelebek yaldızı gibi** bir yaldıza dokundu sanki. ''(s.71)

Bu yaş grubu çocuklarının anlamakta güçlük çekeceği bazı kelimeler şunlardır:

yansısını(s.9), dadandı (s.16), tedirgin (s.22), büstiyer (s.24), büzgüler (s.24), makastar (s.61), baret (s.71), gönye (s.74)

Eserde anlatımı canlı tutmak amacıyla kullanılan bazı kalıplaşmış ifadeler ise şunlardır:

''Baş terzi ölen karısına çok benzeyen kızına **aşırı düşküdü.** ''(s.12)

''Babasıyla göz göze geldiğinde, onun bakışlarındaki beğeniye **gördü.** ''(s.34)

''Önce prens sonra kraliçe terzihaneye gelip özel olarak kendisine teşekkür edince kız sevinçten **yere göğe sığamadı.**''(s.36)

''herkes yaşlı terziden **yaka silkiyordu.**''(s.45)

''Nedense **sivri dilini tutmayı da hiç düşünmedi.**''(s.51)

''Hem **kalp kırıyordu hem de yalan söylüyordu.**''(s.51)

''Bu fikri oğluna belli etmeden biraz da **kafasına sokmuştu.**''(s.53)

''Söylentiler kralın **kulağına gitti.**''(s.61)

''Kızın **bütün umutları soldu gitti.**''(s.64)

Kitapta bazı yazım yanlışları şunlardır:

''Günün birinde, kralın provalarını yaptığı kristal aynanın önünden geçerken, beyaz saçlı bir adamın **yansısını** gördü ve durakladı.'' (s.9) ''yansısını'' kelimesi yanlış kullanılmış olup; doğru kullanım yansımaları şeklindedir.

''Uzantılar, makara üstüne sarılan iplik gibi düzgünce upuzun kola **sarındı.**'' (s.29) ''sarındı'' kelimesi yanlış yazılmış olup; doğru kullanım sarıldı şeklindedir. Eser üçüncü şahıs ağzından anlatılmıştır.

Kitap genel olarak değerlendirildiğinde çocuklar için gayet sevgiyle okunabilecek, heyecanlı, merak uyandırıcı bir şekilde ele alınmış ve yaş seviyesindeki çocukların rahatlıkla anlayabileceği bir dil kullanılmıştır.

3.6 MELEK VE DOSTLARI

Kitabın Adı: Melek ve Dostları

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Ayda KANTAR ATAMAN

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Temmuz 2013 (2. Baskı)

Sayfa Sayısı: 238

Edebi Türü: Hikâye

Özet:

Melek, ailenin tek çocuğudur. Evlerinin bahçesinin de müsait olmasıyla burada bitkiler ve hayvanlarla yakından ilgilenir. Karpuz çekirdeği dikerek onların yetişmesini doğal ortamda gözler. Bahçelerinde kediler ve yavruları, şirin ismini verdiği köpeği ve yavruları bulunmaktadır. Bununla da kalmaz tabii. Kuşlar, kaplumbağa, kelebek, tırtıl... Hepsi Melek'in dostudur. Melek onlarla alakalı olumsuz bir durum olduğunda kendi gibi hayvanları çok seven Seval Teyze'sinin

yanına gider ve ondan yardım ister. Birlikte onların yaralarını sararlar, onlar için birbirinden güzel isimler bulurlar. Melek onlarla beraber büyür. Kendisine bir kardeş geleceğini duyunca kıskanır ve gelmesini istemez. Biraz huysuzluk eder fakat zamanla durumu kabullenir. Hikâyenin sonunda ise Melek'in kardeşi olur. Melek kardeşini kabullenir ve çok mutlu olur.

Dış Yapı Özellikleri:

Boyut:

239 sayfadan ibaret olan kitap, 2 cm kalınlığında, 21.5 boyunda ve 14.5 cm eninde olup yaş seviyesindeki çocuklar için uygun ebattadır.

Kağıt:

Melek ve Dostları kitabı 1. Kalite beyaz kuşe kâğıt kullanılarak hazırlanmıştır. Beyaz ve parlak olması nedeniyle uzun okumalar için uygun kâğıt özelliği taşımamaktadır. Kâğıt kalın ve dayanıklıdır. Kâğıdın kaliteli olması resimlerin ve harflerin net olmasını sağlamaktadır.

Kapak (Cilt):

Kapak, oldukça kalın, sert ve dayanıklı karton kullanılarak ansiklopedik kapak biçiminde tasarlanmıştır. Ve çok sağlam bir yapısı vardır. Yıllarca saklanabilir özelliktedir. Bu da çocuk okuyucuyla olan bağını güçlendirecek bir özelliktir.

Kitapta kapak renkleri olarak mavi, mor yeşil ve kahve ağırlıklı renkler kullanılmıştır. Kitabın ön kapağında kahverengi saçlı, mor elbiseli, elinde ve omuzunda kedi olan kahramanın resmi bulunmaktadır. Kahraman ön plandadır. Ayrıca etrafında bir sürü hayvan bulunarak Melek ve Dostları başlığı ile düşünüldüğünde bize kitapla ilgili ön bilgi vermektedir. Ön kapakta yeşil zemin ve mavi gökyüzü belirgin bir şekildedir. Ön kapaktaki kahramanın elbise ve tokası kabartmalı olup, simlerle zenginleştirilmiştir. Bu da bu yaş gurubundaki çocukların ilgisini çekecek niteliktedir. Üst kısımda kitabın adı, altında yazarın adı ve soyadı en alt kısımda ise yayınevinin ismi bulunmaktadır.

Arka kapakta ön kapaktaki resmin devamı niteliğinde bir görsel bulunmakta ve daha çok yeşil doğa figürü dikkat çekmektedir. Arka kapakta 6 tane kedi resmi bulunmaktadır. Üst kısımda kitap ile ilgili "Güzel bir çocuk Melek. Tüm çocuklar gibi... Onun da sevinçleri var; kıskançlıkları, korkuları var. Ve sevgi dolu yüreğine

doldurduğu dostları var; tüm çocuklar gibi...”bilgilendirme metni bulunmaktadır. Alt kısımda kitabın denetim pulu bilgileri mevcuttur.

Genel olarak kapak tasarımı oldukça canlı ve ilgi çekicidir. Resimlerdeki kabartma, yazılar ve simler kitaba ayrı bir hava ve çekicilik katmıştır. Kalın ve kaliteli kapak tasarımı çocuklar için kitabın çekiciliğini artıracak niteliktedir. İlk bakıldığında çocuk kitabı olduğu direkt anlaşılmaktadır.

Resim 23. Melek ve Dostları ön kapak

Resim 24. Melek ve Dostları arka kapak

Sayfa Düzeni:

Sayfa düzeni oldukça ilgi çekici ve canlıdır. Çok kaliteli kâğıt kullanımından dolayı sayfa görüntüsü dikkatleri kendi üzerine çekmektedir. Resimler sadece tek sayfaya yerleştirilen, yazı içerisine konulan ve iki sayfada beraber kullanılmak koşuluyla üç farklı şekilde sayfa üzerine yerleştirilmiştir. Bu da çocuğun ilgisini sürekli canlı tutacak bir özelliktir.

Resim 26. Melek ve Dostları sayfa 25

Resim 25. Melek ve Dostları sayfa 50-51

Harfler:

Kitapta başlıklar Arial 16 punto ve kalın, diğer yazılar ise yine Arial 14 punto ile yazılmış ve yaş seviyesine uygun özellik taşımaktadır.

Resim:

Kitaptaki resimler Ayda KANTAR ATAMAN tarafından resimlenmiştir. Resimler kapaktan itibaren göz alıcı, ilgi çekici metinlerle uyumlu, sayfa ile iyi kompozisyon sağlamıştır. Kitapta yazıdan fazla resim kullanılmıştır. Hemen hemen bütün sayfalarda resim vardır. Belki burası biraz fazla abartılmış olabilir. Kitapta 223 sayfada resim bulunmaktadır. Ayrıca ilk sayfasında benim adım diye bir bölüm bulunmaktadır. Bu da kitabın çocukla özdeşleşmesi açısından önemli bir özellik olmuştur.

Resim 27. Melek ve Dostları sayfa 27

Resim 28. Melek ve Dostları sayfa 35

Konu:

Melek ve Dostları'nda, Melek isimli küçük bir kızın hayvanlara olan düşkünlüğü, onlarla tanışma, arkadaş olma serüvenleri ve kardeşini kabullenmede yaşadığı sıkıntılar konu olarak işlenmiştir. Okuyucu grubu dikkate alındığında konu ilgi çekicidir. Çocukların hoşuna gidebilecek niteliktedir.

Çatışma; yeni bir kardeşi olacak olan Melek'in anne ve babası ile kardeşini istemediğine dair tartışması kişi-kişi çatışmasını oluşturmaktadır. Bu çatışma konuya dinamizm kazandıran unsurlardandır.

Melek'in kardeşinin olacağını öğrenmesi üzerine verdiği aşırı duysal tepki ise konunun yapılandırılması açısından zayıf unsur olarak tespit edilmiştir.

İleti (Ana fikir):

Çocuklar hayvan sevgisini küçük yaşta kazanır, kazanmalıdır. Bu sevgiyi kazanırken en önemli yardımcılarını aile ve çevrelerindeki örnek aldıkları büyükleridir. Kardeşimiz, sahip olduğumuz en değerli varlıklarımızdır. İleti, kitabın tamamına yayılmıştır.

Tema (İzlek):

Eserde hayvan sevgisi, yardımlaşma, aile olma, çevredekileri örnek alma, kavramlarının önemi okuyucuya benimsetilmek istenmiştir.

Kahramanlar (Karakterler):

Melek: Kitabın başkahramanıdır. Olay onun etrafında geliştiği için ve özellikleri anlatıldığından Sever' in kriterlerine göre açık karakter özelliğine sahiptir. Lukens' e göre giriş bölümündeki düşünceleri sonuç bölümünde değişikliğe uğradığından devingen(dinamik) karakterdir. Fındık rengi gözleri ve kiraza benzeyen ağzı olan minik ve sevimli bir çocuktur. Ailenin tek çocuğudur. Kendisine yeni bir kardeş geleceğini öğrenince kıskanır ve hemen kabullenmek istemez ama zamanla kabullenir.

''Ne kardeş gelsin, ne de abla olayım! Bebekler gürültücü ve yaramaz olurlar. Söyleyin o çocuğa bize gelmesin, başka eve gitsin.'' (s.26)

''Siz bana kardeş getirmek için yorulmayın. Ben o iki yavruyu kardeş edindim.'' (s.7)

Melek, tam bir hayvan dostu. Hayvanlarla dostluk etmeyi, onlardan yeni yeni şeyler öğrenmeyi çok seviyor. Sürekli olarak onlara yardım etmeyi, onlarla üzülüp eğlenmeyi çok seviyor. Bir sürü hayvan dostu var ve o bu durumdan çok memnun.

''Dahası, bir bahçecik sahibiydi. Kedileri vardı. Kuşlar, kaplumbağa, köpekler... Onlara bakmayı, yardım etmeyi öğrenme işi... Çok bilgili bir kız olmuştu.''(s.123)

''Babasıyla göz göze geldiğinde, onun bakışlarındaki beğeniyi gördü.''(s.34)

Tabi Melek çocuk olduğu için ilginç düşüncelere de inanıyor. Ve bu düşünceler onu çok rahatsız ediyor. Kardeşinin gelişimiyle ilgili durumda olduğu gibi.

''O gelince pabucumun dama atılacağını herkes söylüyor anneanne. Ben çıplak ayakla ne yaparım? ''(s.12)

Melek küçük yaramazlıklar yaptığında da hatasını anlayan özür dileme erdeme sahip bir karakterdir.

''Ben de senin hatalar yapabilecek kadar küçük olduğunu unuttum, kızım dedi babası da. Özür dilemeyi bildiğin için ne zamandır düşündüğüm bir armağanım olacak sana... ''(s.167)

Seval Teyze: Birçok özelliği ile tanıtıldığından açık karakterdir. Lukens' in kriterlerine göre değerlendirdiğimizde ise durağan(statik) karakterdir. Komşuları arasında ''Kedi Seven Seval Teyze'' diye bilinirdi. O tam bir hayvan dostudur. Onlarla yakından ilgilenir.

''Seval Teyze'nin komşuları arasındaki adı biraz daha uzundu: Kedi Seven Seval Teyze... Çünkü bilgili bir hayvan dostuydu. En çok da kedilere dosttu. Seval Teyze'nin evi hayvan hastanesine benzerdi.''(s.37)

Plan:

Melek'in fındık rengi gözleri var diyerek başlayan eser, birbirine bağlı 15 farklı başlıkta okuyucuya sunulmuş ve bu sunuş bir plan dâhilinde yapılmıştır. Geçişler farklı başlıklarla kolay bir şekilde yapılmıştır. Tüm olay Melek etrafında başlamış, gelişmiş ve sonuçlanmıştır.

Dil ve Anlatım:

Yazar, eserini hitap ettiği yaş seviyesine uygun sözcük, cümle ve paragraflar oluşturmuştur. Anlaşılma seviyesi hitap ettiği yaş grubuna uygundur. Cümleler kısa ve kurallıdır. Olaylar üçüncü şahıs ağzından anlatılmıştır.

Eserde kullanılan ikilemelerden bazıları şunlardır:

''Uyandıığında küçük bir kaplumbağanın taze otları **çıtır çıtır** yediğini gördü.''(s.14)

''Melek ikisine **kızgın kızgın** baktı.''(s.25)

''Zeytin ağacının dibine oturdu, **bağıra çağıra** son günlerdeki ünlü şarkıları söyledi.''(s.49)

''Tam bu sırada Kedi Seven Seval Teyze de **oflayarak puflayarak** yetişti.''(s.51)

''Babası ise **kıs kıs** güldü.''(s.48)

''Oysa bağılydı babası onu geri çekince **acıklı acıklı** havladı. ''(s.68)

Eserde kullanılan benzetmelerden bazı örnekler şu şekildedir:

''Melek' in **findık rengi gözleri** vardı. **Ağı da kiraza benziyordu.** ''(s.7)

''**Islak bir sıçana benzeyen yavru** avazı çıktığı kadar bağırıyordu. (s.34)

''Kapıyı açtığı gibi **küçük bir boğa gibi** içeri daldı. ''(s.38)

''**Jilet gibi kesiciydi** çünkü ''(s.50)

''Kısa bacaklı, **gövdesi kocaman bir salama benziyor.** ''(s.65)

''Tepesinde **taç gibi duran** başlığın bağcıkları kulaklarının üstüne sarkıyordu. ''(s.137)

Bu yaş grubu çocuklarının anlamakta güçlük çekeceği bazı kelimeler şunlardır:

epey(s.37), yaygaracı(s.61), boyuna(s.63), tesis(s.90), ummadığımız(s.94), debelenmiş(s.98), halıfleks(s.107), kuluçka(s.117)

Eserde anlatımı canlı tutmak amacıyla kullanılan bazı kalıplaşmış ifadeler ise şunlardır:

''Melek, Açım, açım **dünyayı yiyeceğim** ''(s.10)

''**Can suyu** denilen ilk suyunu verdi ''(s.13)

''Melek sana inanıyor ama sonradan **düş kırıklığı** yaşayacak. ''(s.21)

''Ayakları **yere basar basmaz suratını astı**, arkasına döndü. ''(s.45)

''Melek'in o güzel yanağına **koca bir öpücük kondurdu.** ''(s.78)

''**Canı yandı.** ''(s.51)

''O gelince **pabucunun dama atılacağını** herkes söylüyor anneanne. ''(s.150)

''Hiç **ipucu** veremem ''(s.167)

''Nermin anneanne bir de onlara **göz kulak olacaktı** ''(s.188)

Kitapta bazı yazım yanlışları şunlardır:

''Bu da ailenin geçimini **ağlayan** her şeyin yok olması demektir. '' (s.9)
''**ağlayan**'' kelimesi yanlış yazılmış olup; doğru yazımı **sağlayan** olmalıdır.

''**Tembil** ettiğini gördüler. '' (s.114) ''tembil'' kelimesi yanlış yazılmış olup; doğru kullanım **tembih** şeklindedir.

Kitap genel olarak baskı, ciltleme ve resimleme kalitesi açısından çok kaliteli olup; hitap ettiği yaş seviyesine uygundur. Olay çok basit ve anlaşılır düzeyde tutulmuştur.

3.7 ARTIK ÇOK OLDUNUZ

Kitabın Adı: Artık Çok Oldunuz

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Şükran KIRCI

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Şubat 2011 (4. Baskı) 7 yaş +

Sayfa Sayısı: 68

Edebi Türü: Hikâye

Özet:

Eserde İpek ile Çiçek adlı kardeşlerin anne ve babasının Japonya'ya gitmesi sonucu evde abileriyle kalması ve başlarının sürekli derde girmesi anlatılmıştır. İkizler, önce evdeki musluğu İngiliz anahtarıyla tamir etmeye çalışır ama hep bozarlar. Annelerinin gönderdiği mektubu çekiştirme sonucu paramparça ederler. Daha sonra Çiçek, hasta olunca kendi yöntemleriyle onun iyileşmesi için karışımlar hazırlarlar. Komşuları Kiraz Teyze olaya el atıyor ama onun karışımlarını hiç beğenmez Çiçek. İpek ile Çiçek, güçlerini birleştirerek voltran oluşturur. ÇİİP olurlar, Çiçek hastalıktan bu sayede kurtulur ve hikaye bu iki kardeşin evdeki yaramaz halleriyle hikâye sona eriyor.

Dış Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Boyut:

Kitap 68 sayfadan ibaret olup, 0,4 cm kalınlığında, 19.5 boyunda ve 13.5 cm eninde olup yaş seviyesindeki çocuklar için uygun ebattadır. Hafif ve uygun ebatta olması sebebiyle taşınması kolaydır.

Kağıt:

Kağıt olarak beyaz parlak kağıt kullanılmıştır. Uzun okumalar için gözü yorabilmektedir. Bu dönemdeki okuyucu için uygun cins ve kalitededir. Resimler ve harfler net ve belirgindir.

Kapak (Cilt):

Kapak kalındır. Kartondur ve dayanıklılığını artırmak için sele fonla kaplanmıştır. Kapak renkli olarak tasarlanmış olup, birçok renk bir arada kullanılmıştır. Ön kapakta ikizlerin içinde olduğu odaları resmedilmiştir.

Kahramanlar, Çiçek ve İpek aynı pijamalarla karşımıza çıkmaktadır. Üst kısımda yayınevi, yazar ve kitabın ismine yer verilmiştir. En alt sağ köşede ise 7 yaş+ ve kaçınıcı basım olduğu belirtilmiştir. Ön kısım genel olarak ilgi çekici ve kitabın içeriği hakkında az da olsa bilgi vermektedir.

Arka kısımda ise dağınık bir oda etrafa dağıtılmış eşyalar ve ” Herkesten ustalıkla gizlemeyi başardıkları olağandışı bir özellikleri olmasına rağmen, İpek ile Çiçek’in başları neden sürekli derde giriyor? Harika ikizler dizisinin bu kitabında, sevimli

ikizlerimizin serüvenleri yine şaşırtıyor.” Açıklamasına yer verilmiştir. Bu da kitap hakkında okuyucuda merak uyandırmaktadır. Alt kısımda kitabın bandrol bilgileri mevcuttur.

Resim 29. Artık Çok Oldunuz ön kapak

Resim 30. Artık Çok Oldunuz arka kapak

Sayfa Düzeni:

Sayfa düzeni yazı ve resimlere ayrı sayfalarda yer verilmiştir. Sayfa düzeni açısından herhangi bir olumsuzluk bulunmamaktadır.

Resim 32. Artık Çok Oldunuz sayfa 7

Resim 31. Artık Çok Oldunuz sayfa 29

Harfler:

Times New Roman yazı tipinin kullanıldığı kitapta, harfler 14 punto büyüklüğünde yazılmıştır. Hitap ettiği yaş aralığına uygun tercihtir.

Resim:

Artık Çok Oldunuz kitabının kapak resimleri ve içerisinde bulunan diğer resimler Şükran KIRCI tarafından çizilmiştir. Resimler tek tip ve siyah-beyazdır. Resimlerin siyah- beyaz olması kitabı monotonlaştırmıştır.

Kitapta bulunan resimler içerikle genel olarak ilişkili olup, çocukların anlatılan olayı daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır. Ancak soyut kavramların resmedilerek somutlaştırılması yoluna pek başvurulmamış. Bu da anlaşılmayı zorlaştırmıştır.

İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Konu:

Ayla Kutlu'nun İki Kızın Sırrı isimli eserinin devamı niteliğinde olan Artık Çok Oldunuz hikâyesi, anne ve babanın yurtdışına çıkması sonucu evde kalan İpek ile Çiçek ve abileri Can'ın başından geçen olaylar konu olarak ele alınmıştır. Konu sıradan bir şekilde devam ederken birden kardeşlerin güçlerini birleştirip adeta voltran oluşturması ile bir hareketlilik katılmak istenmiştir.

Çatışma; Konu İpek ile Çiçek'in birbirleriyle ve abileri ile çatışması üzerine kurgulanmıştır konu. Kahramanların bu çatışmaları ile olayda sürekli bir hareket hali mevcuttur. Ayrıca Kiraz Teyze'nin çevresindeki kişilerden kendisini sürekli üstün görmesi ve kibirlenmesi kişi- toplum çatışması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitapta konunun yapılandırmasını zayıflatacak unsur olarak ikizlerin bir anda güçlerini birleştirerek CİİP olmaları okuyucuyu bir anda şoke etmekte nasıl ve hangi durumlarda oluştuğu izah edilmemektedir. Ayrıca bir anda bu durum biter ve bir daha hiç konusu bile geçmez. Bu durum ise konular arasında kopukluk meydana getirmektedir.

İleti (Ana fikir):

Aile olmak, aile kalmak her zaman için çok ama çok önemlidir. Aile içerisinde birbirimize karşı kapsayıcı ve kucaklayıcı davranmamız gerektiği, ailedeki bireylerin birbirlerinin hatalarını görmezden gelmeleri, tahammül göstermeleri ve ne olursa olsun birbirlerine doğru yolu göstermelerinin önemi vurgulanmak istenmiştir. Ancak konunun sıradanlığı ve sonuç bölümündeki kopukluk nedeniyle ileti adeta havada kalmıştır.

Tema (İzlek):

Eserde aile, abi, kardeş, komşu, savurganlık, sevgi, saygı, doğruluk kavramları üzerinde durulmuştur. Özellikle aile içinde olması gereken doğru ilişkilere dikkat çekilmek istenmiştir.

Kahramanlar (Karakterler):

İpek ile Çiçek: Birçok özellikleri belirtildiği için Sever' e göre açık karakterlerdir. Lukens kriterlerine göre davranışlarında değişiklik meydana gelmediğinden durağan(statik) kahramanlardır. İkiz kardeş olan İpek ile Çiçek, ikizliğin verdiği genetik kodlarla da alakalı iyi anlaşılan, birlikte mücadele eden, yaramazlık yapan, birbirini savunan ancak; kavga da edebilen karakterde kitabın ana karakterleri olarak karşımıza çıkmıştır. Bir aradayken ne zaman ne yapacakları belli olmayan sürekli kavga eden ikiz kahramanlar.

''Çiçek de banyoya önce girmek için hamle etti ama geç kalmıştı. Tam kapıya vardığında İpek banyonun kapısını küttt diye kapadı''(s.8)

''Bir tartışma daha başlayıverdi. Sen yaptın, ben yaptım... Sesler girgide yükseldi. Sofranın toplanması, okul zamanının geldiği unutuldu.''(s.10)

''Bu kavga uzardı. Bağırışların arasında nasıl olduysa kapının çalındığını duydular.''(s.9)

''Yine İpek...Ukala ve can sıkıcı bir kardeş. Bu kadar bağırarak ne var sanki?''(s.33)

''Hepinize küstüm. İpek sana da küstüm, Sibel Abla'ya da küstüm.'''(s.59)

Can: Sever'e göre olayın başlaması, gelişmesi ve sonuçlanmasında yardımcı kahraman olduğundan kapalı karakter grubunda yer alan Can, Lukens' e göre durağan(statik) karakterdir. sürekli olarak kardeşleriyle uğraşmakta onlara hem annelik hem de babalık yapmaktadır. Kardeşlerine oldukça düşkün olan Can aynı zamanda onların hatalarını da düzeltmektedir.

''Can içini çekti. İkizlerin içlerinde sürekli olarak yer değiştiren bir melek ve bir şeytan vardı sanki. ''(s.10)

''Can'ın odasının kapısı iki canavar kız tarafından fırtına hızıyla açıldı. Zavallı Can'ın üstüne iki kanatsız ejderha çığlıklar kahkahalarla atladı''(s.68)

Kiraz Teyze: İkizlerin komşusu olan Kiraz Teyze, onların ne zaman başları sıkışsa hemen yardıma koşar ve sürekli olarak onlarla ilgilenir. Açık karakterdir. Lukens' e göre durağan(statik) karakter özelliği taşır. Çünkü davranışlarında değişiklik meydana gelmemiştir.

''Kiraz Teyze bir hindi gibi kurumlandı. Eh biliriz bir şeyler. Ben zaten çok meşhur becerikli ve akıllı...'' (s.19)

''Ona kapıyı açmasak belki olur ama Kiraz Teyze gelince açmadan durabilir miyiz? Apartmanı yıkar o...''(s.30)

Kiraz Teyze'nin bazen saçma hareketleri olsa da kimseyi incitmezdi.

''İpek Kiraz Teyze'nin kardeşini incittiğini anladı. Kiraz Teyze'ye yakın olan herkes onun kimseyi incitmek istemediğini ancak saçma sapan davranışlarına engel olamadığını bilirdi. ''(s.46)

Plan:

Kitabın, giriş ve gelişme bölümünde bir sıkıntı olmasa da sonuç bölümü için aynı durum geçerli değildir. Olay bir düzen içerisinde başlamış ve gelişmiştir; ancak sonuç bölümü yoktur adeta ve olay öylece havada kalmıştır. Kitabın bitip bitmediği okuyucular tarafından anlaşılamamaktadır.

Dil ve Anlatım:

Yazar eseri basit kelime, cümle ve paragraf kalıpları kullanarak ele almıştır. Cümleler çocuk okuyucuların anlayabileceği uzunluktadır. Anlamı bilinmeyen ve anlaşılmayı zorlaştıran kelime kullanmamaya dikkat etmiştir. Cümle ve paragraf

uzunlukları çocuk okuyucular için uygundur. Eserde üçüncü şahıs ağızından anlatım yapılmıştır.

Eserde kullanılan ikilemeler çok olmamakla birlikte şunlardır:

''İpek, Çiçek'e döndü, **ciddi ciddi** konuştu: ''(s.6)

''...**gürül gürül** akan su sesine karışan çığılığı duyuldu:''(s.20)

''Hemen **karşı karşıya** durup gözlerini birbirlerinin gözlerine diktiler. ''(s.24)

''İkizler **göz göze** geldiler. '' (s.50)

Eserdeki bazı benzetmeler ise şu şekildedir:

''Onun **küçük bir cadı** olduğunu biliyorsun değil mi ağabey '' (s.12)

''İpek **yıldırım gibi** koştu''(s.17)

''Kiraz Teyze bir **hindi gibi** kurumlandı. ''(s.13)

''Yeni yaptırdığım saçlarım **sıçan kuyruğuna** döndü. ''(s.20)

''Kiraz Teyze **bir ateş topu gibi** içeri daldı. ''(s.28)

mahsus(s.8), *pataklayacak*(s.8), *fiske*(s.8), *muntazam*(s.9), *kurumlandı*(s.19) kelimeleri bu yaş gurubundaki çocukların anlamını bilmekte zorlanacağı kelimeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genel olarak değerlendirecek olursak yazar eserde duru ve açık bir Türkçe kullanmıştır. Eserdeki olay ve anlatım yaş seviyesi açısından uygun nitelik taşımaktadır.

3.8 İKİZLERİN SIRRI

Kitabın Adı: İkizlerin Sırrı

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Şükran KIRCI

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Ekim 2013 (5. Baskı) **7 yaş +**

Sayfa Sayısı: 68

Edebi Türü: Hikâye

Özet:

İpek ve Çiçek'in annesi tatil için Japonya'ya gidecektir. Hazırlık yapmak isteyen anne, ikizlerin sakarlıkları sebebiyle bir türlü başarılı olamaz. Çok zor olsa da en sonunda tüm hazırlıklarını tamamlar ve sabah yola koyulmak için uyur. Tam

da bu gece evlerine hırsız girer ve annenin valizinden paralarını ve eşyalarını alır. Bu durumu gören ikizler güçlerini birleştirip ÇİİP olurlar. ÇİİP olunca ortaya yeni bir kurtarıcı çıkar. O, hırsızı etkisiz hale getirir ve hırsızın teslim olmasını sağlar. Bu sorunu çözseler de bir sorun daha vardır havaalanı için yola çıkan anne pasaportunu evde unutmuş ve uçak hareket etmek üzeredir. İkizler tekrar ÇİİP olur ve pasaportu anne görmeden çantasına bırakarak annenin uçağa yetişmesini sağlarlar.

Dış Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Boyut:

68 sayfadan ibaret olan kitap, 0.5 cm kalınlığında, 19.5 boyunda ve 13.5 cm eninde olup yaş seviyesindeki çocuklar için uygun ebattadır.

Kağıt:

İkizlerin Sırrı isimli kitapta kağıt olarak beyaz, birinci sınıf ve hitap ettiği yaş seviyesine uygun bir kağıt seçimi yapılmıştır.

Kapak (Cilt):

Ön kapakta yeşil, kırmızı ve mavi renklerin hakim olduğunu görüyoruz. Üst kısımda yayınevi, yazarın ismi ve kitabın adı yazmaktadır. Sağ altta ise kaçınıcı basım olduğu ve hitap ettiği yaş grubu belirtilmiştir. Ön kapaktaki resimde İpek ve Çiçek kardeşler bulunmaktadır. Kıyafetleri, ayakkabıları, saç örgüleri aynıdır. Hemen arkalarında birbirleriyle güçlerini birleştirerek oluşturdukları ÇİİP resmedilmiştir. Bu resimle kitapta olağanüstü bir takım olayların olacağı mesajı verilmektedir.

Arka kapakta ön kapaktaki resmin devamı niteliğinde bir görsel bulunmakta ve ikizler burada el ele tutuşarak resmedilmiştir. Üst kısımda ” Evet, bu ikizlerin bir sırrı var çocuklar; asla tahmin edemeyeceğiniz bir sır. Öğrenince çok hoşunuza gidecek. ” şeklinde bir açıklama yapılmış ilk defa görenlerin merak duyguları üst seviyeye çıkarılmak istenmiştir. Alt kısımda kitabın bandrol bilgileri mevcuttur.

Genel olarak kapak tasarımı rengârenk, ön ve arka kapakta aynı resmin kompozisyonu mevcuttur. Kapak ilgi çekici ve çocuk kitabı olduğu mesajını direkt olarak vermektedir.

Resim 33. İkizlerin Sırrı ön kapak

Resim 34. İkizlerin Sırrı arka kapak

Sayfa Düzeni:

Sayfa düzeni oldukça sadedir. Yazılar ve resimler ayrı sayfalarda verilmiştir. Sayfa düzeninde anormal bir durum söz konusu değildir.

Harfler:

Times New Roman yazı tipinin kullanıldığı kitapta, harfler 14 punto büyüklüğünde yazılmıştır. Hitap ettiği yaş aralığına uygun tercihtir.

Resim:

Kitaptaki resimler Şükran KIRCI tarafından resimlenmiştir. 17 adet resim bulunmaktadır. Resimlerin tamamının siyah beyaz olması ve tüm sayfayı kaplaması kitabı monotonlaştırmıştır. Resimlerin olaylarla ilişkisi bir kaç hariç uygun düzeyde görünmektedir.

Resim 35. İkizlerin Sırrı sayfa 15

Resim 36. İkizlerin Sırrı sayfa 31

İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Konu:

Kitabın konusu; kahramanları İpek ve Çiçek'in annelerinin tatile gidiş hazırlıkları yaparken başından geçen hırsızlık ve pasaport unutma olayının nasıl sonuçlandığıdır. Konu ele alınışı itibariyle yaş seviyesine uygundur. Yazar olayı sıradanlıktan kurtarmak için ikizlerin güçlerini birleştirmiş ve olaya olağanüstülük katmıştır.

Çatışma; diğer serisinde olduğu gibi ikizlerin birbirleriyle ve çevresindeki diğer insanlarla çatışmaları kişi-kişi çatışması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çatışma ile konuya dinamizm katıp okuyucuyu olayın içine katmak hedeflenmiştir. Anneden ayrılacak olmak konuya yerinde bir duygusallık katmıştır.

Yapılandırmayı zayıflatacak unsur olarak, ikizlerin güçlerini birleştirip CİİP olup problem çözme meselesi çocuk okuyucunun seviyesinde anlatılamamış bu durum ise çocuk okuyucunun konudan kopup konu ile bağının zayıflamasına neden olabilecek bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

İleti (Ana fikir):

Güçlerimizi birleştirerek türlü kötülüklerin üstesinden gelinebileceği, aynı zamanda kardeş olmanın insan hayatındaki yeri ve önemi ileti olarak verilmek istenmiştir.

Tema (İzlek):

Aile ve kardeş sevgisi, yardımlaşma ve iyilik üzerinde en çok durulan kavramlardır.

Kahramanlar (Karakterler):

İpek ve Çiçek: Kitabın kahramanlarıdır. Özellikleri ile birlikte anlatıldıkları ve olay onların etrafında geliştiği için açık karakterlerdir. Lukens' in kriterlerine göre ise durağan(statik) karakterlerdir. İkiz kardeşirler. Birbirlerine çok ama çok benzerler.

''Birbirlerine iki su damlası gibi benzeyen iki kızdan biri İpek, diğeri ise Çiçek. '' (s.7)

İpek, akıllı ve usludur. Çiçek' e göre daha düzenlidir. Farklıdır.

''Yine de farklılık vardı işte. İpek'in yatağı düzgündü. Her şey yerli yerindeydi, temizdi .Kitaplığı düzgündü, özenle yerleştirdiği küçük biblolarında bir toz zerresi bile yoktu. '' (s.22)

Çiçek ise, biraz daha yaramaz, dağınık ve düzensizdir.

''Çiçek ise her şeyini her yerde arayacak biçimde yerleştirmişti(!) Giysi dolabının içine tıktığı karma karışık giysileri dışarı taşmıştı, kapısı kapanmıyordu. Çoraplar çalışma masasını üstünde, bibloları ayak ucundaydı. ''(s.22)

Bu iki kardeş birbirleriyle moleküllerine kadar birleşerek voltran oluşturuyorlar ve kötülüklerin üstesinden gelebiliyorlar.

''İlk kez ÇİİP oluşumuzu hatırlıyor musun? İpek de kardeşini öptü. Nasıl unuturum? Gerçi şu ana kadar bir isim koymamıştık ama birçok kez ÇİİP olduk. İlk olduğumuzda beş yaşındaydık. ''(s.29)

''Karşılıklı durdular. Gözlerini birbirlerinin gözlerine diktiler. Gözbebekleri diğerini çekiyor gibiydi. Birden müthiş bir ışık parladı ve İpek ile Çiçek ortadan kayboldu''(s.35)

Can: Sever'in kriterlerine göre kapalı karakterdir. Lukens' e göre ise durağan(statik)dır. Can ikizlerin üniversitede okuyan abileridir. Anne ve babası olmadığı zamanlarda ikizlerin her şeyiyle o ilgilenir. Onlara hem analık hem de babalık yapar. Kardeşlerini korur kollar.

''Can çok iyidir de... Büyük bir kusuru vardır. Kendini iyi yemek yapan biri sanır. Oysa dünyada ondan daha kötü yemek yapan, ondan daha zevksiz sofralar hazırlayan bir başkası olamaz ''(s.10)

Kiraz Teyze: Kapalı ve durağan karakterdir. İkizlerin komşusu olan Kira Teyze, biraz tuhaf bir kadın, kendini övmeyi seven bir kişilik ama çok iyi ve yardımsever bir komşudur. Özellikleri okuyucuyla paylaşıldığı için açık karakterdir.

''Kiraz Teyze çok tatlı kadındı...Tamam orası öyleydi de...Biraz tuhaftı...''(s.21)

'' Komşumuz Kiraz Teyze de her şeyimize göz kulak olacağına söz verdi. ''(s.28)

'' Nasılsa Kiraz Teyze vardı. Her şeyi benim meşhuuuuur diye bağıra çağıra getiren, hazırlayan sevgili Kiraz Teyze''(s.48)

Plan:

Olaylar bir plan dahilinde ele alınmış ve birbirini takip eden olaylar bir ardışıklık içerisinde anlatılmıştır. Yaş seviyesine uygun bir planlama yapılmıştır. Giriş kısmında önce kahramanlar ve özellikleri okuyucuya anlatılmıştır. Gelişme kısmında ikizlerin sakarlıkları ve işleri karıştırmaları, sonuçta ise kahramanlarımız annelerinin tatile çıkmasını sağlamıştır. ÇİİP olmalarının gerekçesi doğru ve açıklayıcı şekilde izah edilememiştir.

Dil ve Anlatım:

Yazar, hitap ettiği yaş seviyesine uygun sözcük, cümle ve paragraflar oluşturmuştur. Anlaşılma seviyesi hitap ettiği yaş grubuna uygundur. Anlatımı durağanlıktan kurtarmak için ikileme ve kalıplaşmış ifadelerden yararlanmıştır. Eser üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.

Eserde kullanılan ikilemelerden bazıları şunlardır:

''*Can, bilgiç bilgiç başını salladı*''(s.11)

''*Sema Hanım dolu dolu geldi, oğluna sarıldı*''(s.11)

''*İpek süklüm püklüm ayağa kalktı.*''(s.16)

''*Çiçek kardeşine ters ters baktı*''(s.24)

''*Hırsız yavaş yavaş içeri girdi*''(s.33)

''*Anneleri kırıgın kırıgın başını kaldırdı.*''(s.46)

Eserde kullanılan benzetmelerden bazı örnekler şu şekildedir:

''...*İki su damlası gibi benzeyen iki kızdan biri İpek, diğeri ise Çiçek.*''(s.7)

''*Bu canlı ÇİİP'di. Yıldırım gibi daireden çıktı.*''(s.35)

''*Göğüsleri körük gibi şişip iniyordu.*''(s.40)

Eserde kullanılan bazı kalıplaşmış ifadeler şu şekildedir:

''*Ancak onları uyku tutmuyor.*''(s.10)

''*Bakkala kasaba giderken içim titriyor.*''(s.14)

''*Selma Hanım, midesinin ağzına geldiğini hissetti.*'' (s.20)

''*Bu gece uyku tutmayacaktı kendisini*''(s.20)

''*Onun pek çok serüveni art arda aklına düştü.*''(s.21)

''*Gerçekte ikisinin de içleri içlerini yiyordu.*'' (s.54)

Bu yaş grubu çocuklarının anlamakta güçlük çekeceği bazı kelimeler şunlardır:

muzur(s.8),*maşrapalarla*(s.44), *abanarak*(s.45), *didiniyor*(s.45), *apron*(s.61)

Kitap genel olarak baskı ve dış görünüş açısında uygun özelliklere sahiptir. Olay okuyucunun günlük hayatta karşılaşılabileceği türden ve sıradan bir şekilde devam ederken birden kahramanlar güçlerini birleştirir ve ÇİİP olur. Bu durum biraz dikkat çekici olsa da niçin ÇİİP oldukları ve bu olağanüstü olay yaş seviyesine uygun şekilde anlatılamamıştır.

3.9 KÜÇÜK MAVİ TREN

Kitabın Adı: Küçük Mavi Tren

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Şükran KIRCI

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Eylül 2016 (7. Baskı) 7 yaş+

Sayfa Sayısı: 80

Edebi Türü: Masal

Özet:

Kitapta beş adet masal yer almaktadır.

İlk masal Küçük Mavi Tren' de; küçük çocukların mutlu olması için kentte bir lunapark açılır. Lunaparka çocukların eğlenmesi için bir de tren getirilir. Çocuklar bu trene bayılır. Tren yıllarca mahalledeki çocukları eğlendirir. Sonunda lunaparkın kapatılması kararı alınır. İnsanlar trenin bütün parçalarını sökerler. Sadece kafa kısmı kalır. Yalnız ve çaresizdir. Bir gün çok güçlü bir fırtına çıkar. Çok uzak diyarlardan bir kanguru trenin yakınına gelir. Tren onu içine alarak fırtınadan kurtarır. Yine sürüden ayrılmış bir koyuna yardım eder. Artık çok yorulmuştur onun için uyuma vakti gelmiştir derin bir uykuya dalar.

Rengini Arayan Balon; dünyanın bir yerinde yaşlı bir balon yapımcısı vardır. Dostları ise sadece çocuklardır. Onun yaptığı balonlar başka balonlara benzemez. Çok renkli ve değişik biçimli balonlar yapar. Her balonun öyküsünü kulağına fısıldar rengini verir öyle kutulara koyar. Ama bir tanesini unutur. O renksiz ve öyküsüz bir balondur. O rengini gündüz havanın maviliğinden, akşam yıldızlardan sabah gün ışığından, kardan, yağmurdan alır ve dünyanın en güzel balonu oluverir. Çocukları hep mutlu eder.

Gökkuşağıyla Yolculuk; Onur'un en büyük hayali dünya turuna çıkıp Afrika çöllerini, Brezilya yağmur ormanlarını, kuzey kutbunu ve nice görmediği

yerleri gezmektir. Bir gün balkonda otururken gökkuşuğu çıkar. Yalnız değişik bir gökkuşuğudur. Adeta Onur'u çağırılmaktadır. Onur da karşılık verir. Ayağını uzatır ve üzerine oturur. Artık gezme vaktidir. Gökkuşuğu Onur'u hayalini kurduğu yerlere götürür ve gezdirir. Sonunda Onur bir rüyaya daldığını fark eder ve uyanır.

Zeynep'in Rüyası; çalışkan ve terbiyeli bir öğrenci olan Zeynep'in diğer özelliği ise çok zayıf olmasıdır. Arkadaşları ona "Parmak Çocuk" ismini takmışlardır. Zeynep çok iyi bir koşucuydu. Hedefi Türkiye birincisi olmaktır. Bir akşam rüyasına bir palyaço girer. Değişik biçimde bacaklar tasarlayarak Zeynep'e yardımcı olur. Keyifli geçen bu rüyanın ardından uyanır Zeynep. Artık yarış zamanı gelmiştir.

Sevinç Adlı Bulut; Kentin üzerine bahar günü bir bulut gelir. Değişik bir bulutu beyaz, pembe, sevimli... Çocuklar bu bulutu kuzuya, çiçeğe, kurdeleye benzetiyorlardı. Bulut güzelliğinden o, habersizdir. Bulut dağ keçisi olmak ister ve olur. Yalnız bir avcı onu avlamak ister korkar vazgeçer. Otomobil olmaya karar verir, olur, ancak bir yolcu onu üzer ve o yine vazgeçer. Sonra çocuklar için at olur ve onları gezdirir. Ve artık kimlerle birlikte olması gerektiğinin farkına varır ve onları mutlu etmek için çalışır.

Dış Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Boyut:

Kitap 80 sayfadan ibarettir. 0.6 cm kalınlığında, 19.5 boyunda ve 13.5 cm eninde olup yaş seviyesindeki çocuklar için uygun ebattadır. Taşınması ve kütüphane oluşturma açısından uygun niteliklere sahiptir.

Kağıt:

Küçük Mavi Tren isimli eserde gözü çok fazla yormayan 3. Hamur sarı renkli kâğıt kullanılmış olup, yaş seviyesine uygundur. Kâğıt üzerine harfler ve resimler net ve anlaşılabilir şekilde yerleştirilmiştir. Kağıt uzun okumalar için uygundur.

Kapak (Cilt):

Kapak, kalın kartondandır ve dayanıklı olması için sele fonla kaplanmıştır. Ön kapakta sarı, mavi, yeşil ağırlıklı bir uyum yakalanmaya çalışılmıştır. Üst kısımda yayınevi, yazar ve kitabın ismine yer verilmiştir. Kitabın ismiyle de uyumlu olan bir mavi tren ve bu trenin üzerinde oynayan çocuklar resmedilmiştir.

Ancak kitabın içerisinde birden fazla hikâye olup, ismiyle alakalı olduğu için bu resim tercih edilmiştir. Çocukların elinde balon olması bir sonraki hikâyeye ilişkilidir. Gökkuşuğu ve bir de bulut resmedilseydi kitabın tamamını kapsamış olabilirdi. En alt sağ köşede basım sayısı ve okuyucu yaş sınırı belirtilmiştir.

Arka kapakta ön kapaktaki resmin devamı niteliğinde bir görsel bulunmaktadır. Yine küçük mavi tren arka kapağa uzanmış ve üzerinde bir sürü çocuk eğlenmektedir. Diğer kitapların aksine arka sayfasında kitabın içeriğiyle ilgili bir açıklama bulunmamaktadır.

Genel olarak kapak canlı, renkli ve ilgi çekicidir. Bu yaş grubundaki çocukların ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Resim 37. Küçük Mavi Tren ön kapak

Resim 38. Küçük Mavi Tren arka kapak

Sayfa Düzeni:

Sayfa düzeni sade, anlaşılabilir ve çocukları sıkmayacak şekilde tasarlanmıştır. Yazı ve resimlere farklı sayfalarda yer verilmiştir. Yazı ve resimler birbiriyle bir bütün oluşturur biçimdedir.

Harfler:

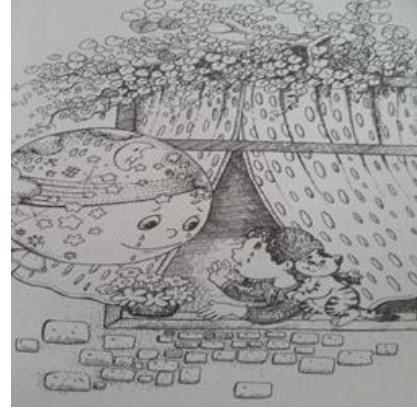
Kitapta uygun büyükte olan 12 punto kullanılmıştır. Arial yazı tipi kullanılmış olup hitap ettiği yaş ve seviyeye uygundur.

Resim:

Kapak ve diğer resimler Şükran KIRCI tarafından resimlenmiştir. 25 adet resim bulunmaktadır. Resimlerin tamamının siyah beyaz olması resimlerin etkisini azaltmıştır. Resimlerin anlatılan olaylarla bağlantısı gayet iyi ve uygundur. Resim sayısı fazladır.

Resim 39. Küçük Mavi Tren sayfa 33

Resim 40. Küçük Mavi Tren sayfa 33

İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:**Konu:**

Kitapta beş adet masal bulunmaktadır. Bütün masalların konusu hemen hemen aynıdır. Çocukların mutlu olması ve mutlu edilmek istenmesidir. Tüm kahramanlar çocukların mutlu olması için çabalar ve sonunda çocukları mutlu eder.

Çatışma; kahramanlarımız doğa ile sürekli çatışma halindedir. Bu çatışmalar eserde çok iyi kurgulanmış ve çocuk okuyucunun eserle bağı sürekli canlı tutulmaya çalışılmıştır.

Kitapta konunun yapılandırmasını zayıflatacak herhangi bir öğeye rastlanılmamıştır. Olaylar mantıksal bir sıra gözetilerek verilmiş, abartılmış merak, rastlantısallık ve duygusallık gibi çocukla kitap arasındaki bağı olumsuz etkileyecek bir durumla karşılaşılmamıştır.

İleti (Ana fikir):

Çocuklar her zaman masum ve tertemiz halleriyle mutlu olmayı en fazla hak eden toplumsal tabakadır. Onların mutluluğu her şeye değer şeklinde verilmek istenen ileti okuyucu olan çocukların oldukça ilgisini çekecektir.

Tema (İzlek):

Hayal kurma ve gerçekleştirme, yardımlaşma, çocukları mutlu etme üzerinde en çok durulan kavramlardır.

Kahramanlar (Karakter):

Kitapta birden fazla hikâye bulunmaktadır. İlk hikâye Küçük Mavi Tren adından da anlaşılacağı üzere kahramanı trendir. Açık ve durağan karakterdir. Bu tren çok iyi kalpli ve çocuklara sürekli yardım eden onları eğlendiren özellikler sahiptir.

''Kendisinden dah zor durumda olan, ısınmazsa ölebilecek bir yavru için elinden geleni yapmasa olmazdı.'' (s.16)

Rengini Arayan Balon, isimli hikâyede ise kahramanımız bir balon olarak karşımıza çıkmaktadır. Açık ve durağan karakterdir. Çocukları mutlu eden onlarla eğlenen bir balondur.

''O çocukla oyunlar oynadı. Onu hiçbir zaman üzmedi.'' (s.34)

Gökkuşağıyla Yolculuk isimli hikâyede ise gökkuşağı Onur isimli bir çocuğu dünya turuna çıkarıyor. Çünkü bu Onur'un hayatta en çok yapmayı istediği şeydi. Onur olaylar onun çevresinde gelişip sonuçlandığından açık karakterdir. Lukens' e göre ise durağan(statik) karakterdir.

''Bir gün gelecek... Diyordu. Evet, bir gün gelecekti. Onur Afrika çöllerinden Brezilya'daki yağmur ormanlarına, kuzey kutbundan Arjantin'in güneyindeki ateş toraklarına kadar her yere gidecek, bunları yazacaktı.''(s.37)

Diğer hikâye ise Zeynep'in Rüyası, burada kahramanımız Zeynep açık ve Lukens' e göre devingen(statik) karakterdir. Çalışkan ve terbiyeli bir öğrencidir. Tanıştığı bir palyaço da ona çok yardım ediyor ve mutlu oluyor.

Sevinç Adlı Bulut isimli hikâyede ise yine kahramanımız çocuklara yardım, edip onları eğlendiren bir bulut.

Plan:

Kitapta birden fazla bölüm olduğundan her bölümün kendi içerisinde bir akışı ve planı mevcuttur. Masallarda olayların giriş, gelişme ve sonuç bölümleri bir sıra ile kaleme alınmıştır. Tüm masallarda olduğu gibi sonu hep mutlu bitirilmiştir.

Dil ve Anlatım:

Dil ve anlatım bu yaş seviyesindeki çocuklar için uygundur. Eserde uygun uzunlukta cümle ve paragraf kullanılarak okuyucunun sıkılması önlenmek istenmiştir. Kullanılan edebi sanatlar, ikilemeler ve kalıplaşmış ifadelerle anlatıma akıcılık katmak hedeflenmiştir. Eser üçüncü kişi ağzından anlatımla anlatılmıştır.

Eserde kullanılan ikilemelerden bazıları şunlardır:

''...İnsanların **harıl harıl** çalıştıklarını görünce merak etti.''(s.11)

''...bacayı **sıkı sıkı** tuttu''(s.16)

''**Tedirgin tedirgin** soluk aldı''(s.26)

''O sevinçle **hop hop** oynamaya başladı.''(s.32)

''Eline ucu **renk renk** püsküllü bir sopa verdiler.''(s.42)

''Anneleri **kırgın kırgın** başını kaldırdı.''(s.46)

Eserde kullanılan benzetmelerden bazı örnekler şu şekildedir.

''Kırmızı ince dili ve tatlı sesi vardı.''(s.16)

''Bir ayna gibi üzerinde parlamaya başladı.''(s.29)

''Zeynep'in bacakları upuzun birer sopaya benzedi.''(s.58)

Eserde kullanılan bazı kalıplaşmış ifadeler şu şekildedir:

''Yavru kanguruya nasıl **göz kulak olacağını** bilmiyordu.''(s.14)

''Sanki **kuştüyünden** bir mindere oturmuş gibi....''(s.72)

Bu yaş grubu çocuklarının anlamakta güçlük çekeceği bazı kelimeler şunlardır:

kımıldatıldığını(s.30), tımpırdatıyordu(s.44), mokesenler(s.46), yitti(s.52), uskuru(s.57)

Kitap genel olarak kullanım ve dış görünüş olarak çocuk okuyucu için uygun özelliklere sahiptir. İçinde anlatılan hikâyeler her çocuğun hayali olan, hayal edebileceği konulardan oluşmaktadır. Bu da hikâyenin anlaşılmasını ve akılda kalmasını kolaylaştırıcı unsurlardandır.

3.10 BAŞI KUŞLU ÇOCUK

Kitabın Adı: Başı Kuşlu Çocuk

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Şükran KIRCI

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Nisan 2015 (7. Baskı) 7 yaş+

Sayfa Sayısı: 100

Edebi Türü: Roman

Özet:

Ümit; uyumayı çok seven, dağınık, odasını bile toplamayan, çevresine karşı çokta duyarlı olmayan bir çocuktur. Ümit bir sabah kendinde gariplik hisseder başında özel yetenekleri olan geveze bir kuş ile uyanır. Kuşu yalnızca kendisi görebilmektedir. Başta çok korksa da yavaş yavaş kuşun varlığına alışır. O kadar ki zamanla onsuz yapamaya başlar. Kuş kim tarafından neden gönderildiğini neden Ümit'i seçtiğini asla açıklamaz. Ümit'in kuşla konuşması ve ailesinin dahil hiç kimsenin kuşu görmemesi Ümit'in ailesinde korku ve şüphe oluşturulur. Hatta Ümit'i doktora bile götürürler. Kuşun bir amacı vardır. O da Ümit'i faydalı işlere yönlendirmek ve çevresine karşı duyarlı bir birey haline getirmek. Kuş sayesinde zamanla Ümit kendisini fark eder kısmen de olsa çevresine karşı duyarlı bir çocuk olur.

Dış Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Boyut:

Başlı Kuşlu Çocuk, 13,5 eninde, 19.5 boyunda, 0.6 cm kalınlığında olup 100 sayfadır. Bu boyutlar çocuklar için uygun bir kitap olma özelliğini taşımaktadır. Taşınırılığı ve kullanılabilirliği açısından çocuk kitapları özelliğini göstermektedir.

Kağıt:

Kitap çocukların gözünü uzun süreli okumalarda gözü yorabilecek beyaz renkli 1. Hamur kâğıda basılmıştır. Kâğıt kalınlığı 80 gramdır. Sayfalar parlaktır. Harfler ve resimler anlaşılabilir ve nettir.

Kapak (Cilt):

Kitapta Amerikan karton kapak kullanılmıştır. Kapak kalın ve renklidir. Kitap kapağı kitabın uzun süre kullanılabilmesi için sele fonla kaplanmıştır. Böylece kapağın dayanaklığı artırılmıştır. Ancak cilt tutkalla yapıştırıldığından dağılma riski fazladır. Uzun süre dayanıklı olmayabilir. Bu da kitabın ciltlenmesi ile ilgili olumsuz bir durumdur.

Kapakta mavi rengin ağırlıkta olduğu kitabı tanıtıcı bir resme yer verilmiştir. Kapakta kitabın adı, yayınevi, yazarın adı ve soyadı, kaçınıcı basım olduğu ve hangi

yaş grubuna hitap ettiği yer almıştır. Arka kapakta da aynı bilgilerle birlikte kitabın içeriğiyle ilgili ön kapaktaki resmin devamı bulunmaktadır.

Resim 41. Başı Kuşlu Çocuk ön kapak

Resim 42. Başı Kuşlu Çocuk arka kapak

Sayfa Düzeni:

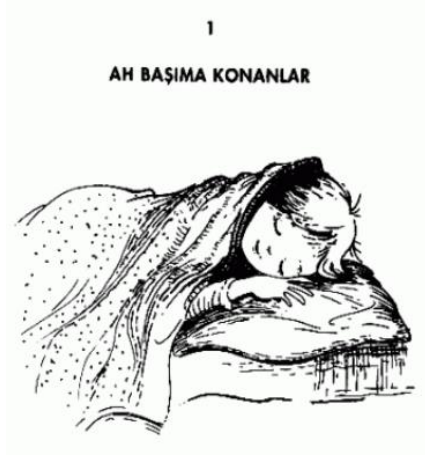
Sayfa kenarlarında yanlardan ve üstlerden bırakılan boşluklar kitabın genelinde aynıdır. Metinlerle resimlere aynı sayfada yer verilmemiş, resimler farklı farklı sayfalara yerleştirilmiş ve birkaç sayfa hariç o sayfayı kaplamıştır. Bununla metin içerisindeki karışıklık engellenip, daha rahat anlaşılma amaçlanmıştır. Paragraflar arası satır aralığı 2 mm olarak kullanılmış ve bu kullanım 7 yaş üstü öğrencilerin rahat bir şekilde okumasını sağlamaktadır.

Harfler:

Kitaptaki harfler on iki puntoyla yazılmış. Yazı karakteri Century Gotiktir. On iki punto olmasına rağmen yazı karakteri ile de alakalı olarak harflerin boyutları bu yaş seviyesine uygunluk göstermektedir.

Resim:

Kitap, görsel açıdan Şükran KIRCI' nın imzasını taşımaktadır. Dış kapak resimleri renkli olup kitabın ismi ve içeriği ile uyumlu olduğu görülmüştür. Kitabın içerisinde 21 adet resim bulunmaktadır. Bu da 100 sayfalık bir kitaba göre oldukça iyi bir sayıdır. Bu resimler siyah beyaz olup, anlatılan hikayelerin içerisinde önemli noktaları çocukların zihninde canlandırılmaya çalışmıştır. Çünkü kitapta yer alan resimler, okuma motivasyonunu ve kitaba bağlılığı sağlamaktadır.

Resim 44. Başlı Kuşlu Çocuk sayfa 5

Resim 43. Başlı Kuşlu Çocuk sayfa 10

İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Konu:

Kitapta, Ümit ve başında bulunan kimsenin görmediği kuş arasında geçen olaylar konu edinmiştir. Konu çocuk okuyucu için uygun ve ilgi çekicidir.

Çatışma; kahramanımız Ümit, başındaki kuş ve çevresindekilerle kişi- kişi çatışması yaşamaktadır. Bu çatışma olaya canlılık katmaktadır. Çatışmalar çocuk okuyucu seviyesinde ve merak unsuru içermektedir.

Eserin yapılandırılmasını zayıflatan unsur ise; Ümit'in başında bulunan kuşların nasıl ve ne şekilde orada olduğu çocuk okuyucu seviyesinde anlatılamamış ve okuyucunun konu ile bağında kopukluk oluşturmuştur.

İleti (Ana fikir):

Başlı Kuşlu Çocuk kitabının iletisi, insanlar birbirini anlamak ve sevmek için çaba harcamalıdır. Bireyler birbirini sevmeli, topluma hizmet insanlara hizmet için çaba harcamalıdır. Aile bireyleri birbirini anlamalı ve duygudaşlık kurmalıdır.

Tema (İzlek) :

Romanda insan sevgisi, iyilik, topluma hizmet, aile sevgisi, yardımlaşma, duygudaşlık yapma gibi kavramların üzerinde durularak okuyucuda içselleştirilmek istenmiştir.

Kahramanlar (Karakterler) :

Ümit: Başlı Kuşlu Çocuk kitabında Ümit, açık karakterdir ve öne çıkan başkahramandır. Lukens kriterlerine göre ise giriş bölümündeki Ümit ile sonuç

bölümündeki Ümit' in düşünce davranış açısından değişim yaşadığından devingen(dinamik) karakterdir. Her sabah zorla uyanan uykucu dağınık, çevresine karşı çokta duyarlı olmayan çocuktur.

Bir sabah uyandığında başında bir kuşun varlığını hisseder ve tek düze yaşamı orada değişir.

Kuşun varlığı onu çok korkutur.

“İşte o an Ümit kendini kaybetti, bir yandan avazı çıktığı kadar bağırıyor, bir yandan da kuşun kanatlarından yapışmış çekerek onu yerinden oynatmaya çalışıyordu.” (s.15)

Zamanla Ümit, kuş sayesinde çevresine daha duyarlı bir çocuk haline gelir. Yardımsever bir insan olur.

“Önünde yürüyen yaşlı başlı adamın şapkası başından uçuverdi, adam şapkasının ardından koşmaya başladı. Şapka açık bir kanalizasyon deliğinin içine düşerken, Ümit beş altı metre uzağa sıçradığını algıladı. Son anda şapkayı yakaladı, sirkeledi. Yaşlı adama uzattı” (s.30)

Kuş sayesinde çevresine daha duyarlı hale gelen Ümit komşusunun evine giren hırsızların yakalanmasını sağlar.

Ümit kitap okumayı çok sever. Her fırsatta kitap okur. Bir gün rüyasında kitap ağacından kitaplar toplar. Tam o sırada kuş onu uykusundan uyandırır. Kitap sevgisi çok olan Ümit buna çok kızar.

“Ne var? Bak kuş, sen beni çileden çıkarıyorsun, rüyamda neler gördüğümü bilseydin. Kitaplar, sonsuz sayıda kitaplar taşıyan koskoca orman.” (s.42)

Kuş: Açık ve durağan(statik) karakter olan kuş, sıradan kuşlardan farklı özel yetenekleri olan bir kuştur. Renkleri papağan gibi canlıdır. Gövdesi sarı, kanatları sarılı yeşilli, kafası lacivettir. Gagası ve bacakları küçüktür. Kuş Ümit'in başında gezmektedir. Zaman zaman kaybolur zaman zaman tekrar ortaya çıkar. Ümit kuş dan rahatsız olsa da kuş ona yardımlaşmayı, insanları anlamayı, düzenli olmayı, hayvan sevgisini kavratmaya çalışır. Olaylar üzerinden Ümit'in ders alarak bu değerleri öğrenmesini sağlar. Kuşun bu amaçla ortaya koyduğu bu davranışlara şöyle birkaç örnek verebiliriz.

“Sevgili Ümit her insanın sevilecek yanları vardır. Bize düşen bunları bulmaktır.” (s.29)

“Sevmek çaba göstermektir. Şimdi sevmesen de olur. Bu çabayı gösterecek misin, Ümit kardeş?” (s.32)

“Yok yok, sen iyi çocuksun. İşine gelen şeyleri yapanları değil, sevmeye değer olanları seversin sen” (s.26)”

Anne, Baba: Ümit’in anne babasıdır. Kapalı ve durağan(statik) karakterlerdir. Aynı işyerinde çalışırlar. İş telaşı ve günlük koşuşturmada çocukları ile çok fazla ilgilenemezler. Görmedikleri bir kuşun varlığından haberdar olduktan sonra, çocuklarına yönelik endişeleri artar. Ümit’i doktora götürerek bu soruna çözüm bulmaya çalışırlar. Anne baba Ümit’e karşı duyarlıdır ve onu destekleyici tavırlar içerisindedir. Açık karakterlerdir.

“Ümit bu gün tuhaf bir duyguyla doldum, ne zamandır sana kitap almadığımı hatırladım. O yüzden çok güzel kitaplar seçtim” (s.54)

Ümit’in dağınık olması ve tavırları zaman zaman çok endişelendirmekte ve kızdırmaktadır.

“Bu baş akıllı bir çocuğun başına benziyor ama... Akıllı gibi davranmıyorsun, geç kaldın oğlum. Hala yıkanmamışsın, acele etmelisin.” (s.17)

Kuş geldikten sonra Ümit’in değişimi anne babayı mutlu etse de derin bir endişe içine sokmaktadır.

“Ertesi sabah, annesinin, nasıl olup da odasının derli toplu kaldığı sorusuna, ‘Kuş Sayesin...’ diye cevap verdi. ‘Hırsızları karakola haber veren sen miydin?’ Sorusuna da...’Ben tek başıma yapamazdım. Kuş bunu sağladı.’ Dedi. Annesi kara kara düşünmeye başladı.”

Plan:

Yazar her öykünün çocukların dikkatini öyküye toplamak için ilgi çekici giriş cümleleri kullanmıştır. Olayları bir düzen içerisinde geliştirmiş ve sonuç bölümünde yine çocukların hafızalarında yer etmesi için öğüt verici cümlelerle öykülerini bitirmiştir. Ayrıca öykülerine masal havası katmayı da ihmal etmemiştir.

Dil ve Anlatım:

Yazar eserinde duru, açık, anlaşılır ve içten bir anlatım kullanmıştır. Eserde Türkçenin gücünü ve anlatım tekniklerini kuralları içerisinde kullanmaya çalışmıştır. Zaman zaman günümüzde çok kullanılmayan sözcüklerde kullanılmıştır. Paragraflardaki cümle sayısı ortalama 2-3 civarındadır. Ancak cümleler birden çok yüklemi olan sıralı cümle yapısıyla oluşturulmuştur. En çok hikâye birleşik zaman kipi kullanılmıştır. Eser üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.

Romana sohbet havası içindeymiş gibi samimi bir şekilde başlanmıştır.

''Ümit uyuyordu.''(s.5)

''Ümit o zamana kadar ödevini yapmış, bitirmişti.''(s.50)

Yazar dilimizin anlatım gücünü hissettirmek için ikilemeleri ve deyimlere oldukça fazla yer vermiştir. Kullanılan bazı ikilemeler:

''Annesini **alaylı alaylı** kesti.''(s.14)

''Çocuklar **şaşkın şaşkın** ona bakıyorlardı.''(s.32)

''...kötü insanlar oldukları belli hırsızlar **süklüm büklüm** çıktılar.''(s.49)

''Ümit adeta uçtu ve bir metre öteye **paldır küldür** düşüverdi.''(s.61)

''Polisler **kesik kesik hızlı hızlı** yürüyor...'' (s.48)

Kullanılan bazı kalıplaşmış ifadeler:

''İşte o an Ümit **kendini kaybetti**''(s.16)

''Ümit başını iki yana salladı **iç çekti**.''(s.14)

''O sırada yan daireyi ne zamandır **gözüne kestiren** hırsız aşağı apartmanın genel sigortasını gevşediyordu''(s.39)

''Yakında **başını şişirecek** kadar öterler korkma.''(s.65)

''Kuş, **canı pahasına** insanları kurtarıyordu''(s.72)

Eserdeki benzetmelerden bazıları:

''Tuhaftı bu ses **gıcirtı gibiydi**.''(s.9),

''Öyle **rüzgar gülü gibi** çevrinip durma''(s.9)

''O sırada, başındaki şey **gudık gudık gibi** bir ses çıkardı.''(s.14)

''Anorak''(s.23),''Almaç''(s.45), kelimeleri yaş grubundaki çocukların

anlamakta zorlanacağı ve anlamlarını öğrenerek söz varlığını geliştirecekleri kelimelerdir.

''Ertesi gün, annesi ile babası doktordan randevu aldılar. Ümit sessizce gitti doktora. Çok mantıklı yanıtlar verdi. Davranışları, düşünceleri, ruhsal değerlendirmeleri kontrolden geçti. Doktor annesi ve babası ile konuştu''(s.73)

Eserde konuşma cümleleri tırnak içerisinde verilmiş, konuşma çizgisi kullanılmamıştır. Eser genelinde kelimeler doğru yazılmış, noktalama işaretleri yerli yerinde kullanılmıştır.

Eser genel olarak konusu itibariyle seviyeye uygundur. Sonuç bölümünün çok sıradan ve basit bir şekilde bitirilmesi eserle okuyucu arasındaki bağı zayıflatmıştır.

3.11 ÇİÇEK ELLİ ROBOT

Kitabın Adı: Çiçek Elli Robot

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Şükran KIRCI

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Ağustos 2014 (4. Baskı) 7 yaş+

Sayfa Sayısı: 83

Edebi Türü: Masal

Özet:

Kitapta beş adet masal bulunmaktadır.

Küçük Şimşek' de; varlığından herkesi haberdar etmek isteyen, gücünün ve büyüklüğünün farkında olmayan enerji dolu bir şimşegin başından geçenleri ele almış yazar. Küçük Şimşek çocukluğun verdiği toyluk ve tecrübesizlikle hareket eder. Çevrede gördüğü köstebek ve ağaçları korkutmak için elinden geleni yapmasına karşı onlar şimşegi kale almazlar. Şimşek bu duruma çok sinirlenir. Gökyüzü Baba' ya gider ve durumu anlatır. Gökyüzü Baba' nın yıkmayı değil yapmayı öğrenmelisin nasihatleri onda hiç etki etmez. Ağaçları, keçileri, gördüğü her şeyi korkutmaya çalışır. En son bir geyik Küçük Şimşege öyle bir kafa atar ki neye uğradığını şaşırır. Sonra akıllanarak yıkmanın, insanları korkutmanın gerekli olmadığını anlar.

Dünyayı Kurtaran Çocuklar' da; dünyadaki insanlar her günkü işleriyle uğraşırken, büyük bir tehlike insanlara doğru yaklaşır. Bu tehlikenin adı ise FEY adı verilen uzay yaratıklarıdır. Fena yaratık anlamına gelen FEY' ler bundan önce bazı gezegenleri yok etmişlerdir. Bu sefer de gözlerine Pasifik Okyanusunu kestirmişlerdir. Bu tehlikenin farkına varan küçük çocuklar onlarla mücadele eder. FEY' lerin zırhlı araçlarının sadece hindistancevizi sütüyle yok edileceğini anlayıp, onları yok ederler ve dünyayı bu tehlikeden kurtarırlar.

Uzaydan Gelen Yolculuk' da; uzayın çok uzak bölgelerinin birinde, bir büyük galakside yaşayan canlılar, uygarlıklarının kuruluşunun bir milyonuncu yılını kutlama etkinlikleri düzenleyip, içinde canlı barındıran tüm gezegenlere hediye göndermek isterler. Önce ağacı hediye olarak dünyaya gönderirler. İnsanlar tarafından kesilince o da havuzda oynayan çocuklar için topa dönüşür. Sonra uçak

olur bir süre sonra bir köşeye atılır. En son kitap olmaya karar verir. Çünkü bu sayede nesiller boyunca yaşayacağını ve hep faydalı olacağını anlar.

Uzaydan Gelen Dostlar; Emre yalnız bir çocuktur. Yalnızlığını gidermek için bir kardeşi olsun istiyordu. Ama olmamıştı. Uzaya ve uzaydaki yaratıklar onun ilgisini çekiyordu. Bir gün Emre' ye iki tane uzaylı arkadaş geldi. Biri çok meraklı diğeri ise çok yemek yiyen iki arkadaşdır. Emre onlarla çok mutluydu ve çok eğleniyordu. Ancak tatil biter. Uzaylı arkadaşları da artık kendi evlerini özlemişti. Ayrılık vaktiydi gelir. Ayrılırken yemek yemeyi çok seven arkadaşı dünyayı kirleten plastik, kimyasal madde, zararlı gazların hepsini yiyerek dünyaya zararlı maddelerden kurtarır.

Çiçek Elli Robot; küçük yıldızlardan birinde, her şeye ama özellikle dünyaya hâkim olmak isteyen bir grup kötü insan, yoğun bir çalışma içerisine girmiş. Amaçları dünyayı ele geçirip burada bulunan doğal cevherleri kullanmaktır. Bunun için büyük bir robot yaparlar. Adını Hoyrat koyarlar. Hoyarat büyük dağları tepeleri söker çevreyi yerle bir eder. Hoyrat bir süre sonra bozulur. Mühendis üzerinde çalışırken çok yorulur ve uyuya kalır. Masanın üzerindeki çiçeklerle tepkimeye girer ve çiçek elli robot olur. Hoyratın verdiği tüm zararları onarır. Yine iyiler kazanır.

Dış Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Boyut:

Çiçek Elli Robot, 13,5 eninde, 19.5 boyunda, 0.5 cm kalınlığında olup 83 sayfadır. Bu boyutlar çocuklar için uygun bir kitap olma özelliğini taşımaktadır. Taşınırılığı ve kullanılabilirliği açısından çocuk kitapları özelliğini göstermektedir.

Kağıt:

Kitabın sayfalarında beyaz, parlak kağıt kullanılmıştır. Uzun süreli okumalarda gözü yarabilmektedir. Resimler ve harfler anlaşılabilir netliktedir.

Kapak (Cilt):

Kapak Amerikan karton olup, kalın ve renklidir. Sele fonla kaplanmıştır. Böylece kapağın dayanıklılığı artırılmıştır. Ancak cilt tutkalla yapıştırıldığından dağılma riski fazladır.

Kapakta yeşil, sarı ve mavi renk hâkimdir. Kapakta kitabın adı, yayınevi, yazarın adı ve soyadı, kaçınıcı basım olduğu ve hangi yaş grubuna hitap ettiği yer

almıştır. Kapakta elleri çiçekli bir robot resmedilmiş ve etrafındaki çocuklar hayran hayran robotu ellerini incelemektedir. Arka kapakta ise çocukların hiç ilgilenmediği, etrafında hayvanların olduğu sert görünümlü başka bir robot bulunmaktadır.

Resim 45. Çiçek Elli Robot ön kapak

Resim 46. Çiçek Elli Robot arka kapak

Sayfa Düzeni:

Sayfalarda üst, alt ve yanlardan bırakılan boşluklar tüm sayfalarda hemen hemen aynıdır. Resimlerin olduğu bazı sayfalarda yazı bulunmakta bazılarının da ise bulunmamaktadır. Satır ve paragraflar arası boşluk 7 yaş üstü çocuklar için istenilen boyuttur.

Harfler:

Kitaptaki harfler on iki puntoyla yazılmış. Yazı karakteri Century Gothic'tir. On iki punto olmasına rağmen yazı karakteri ile alakalı olarak harflerin boyutları bu yaş seviyesine uygunluk göstermektedir.

Resim:

Kitap, Şükran KIRCI tarafından resimlenmiştir. Dış kapak resimleri renkli olup kitabın ismi ve içeriği ile uyumlu olduğu görülmüştür. Kitabın içerisinde 25 adet resim bulunmaktadır. Bu kalınlıkta bir kitap için uygun bir sayıdır.. Bu resimler siyah beyaz olup, anlatılan hikayelerin içerisinde önemli noktaları çocukların zihninde canlandırılmaya çalışmıştır. Olayların anlaşılmasını kolaylaştırmakta ve dikkat çekmektedir.

Resim 47. Çiçek Elli Robot sayfa 5

Resim 48. Çiçek Elli Robot sayfa 10

İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Konu:

Kitapta konu olarak uzay, burada yaşayan robotlar, insanların bilmediği başka gezegenler ele alınmıştır. Okuyucunun dikkati uzay bilimlerine çekilmeye çalışılmış, bu alanla ilgili kavramlarda sıkça kullanılmıştır.

Çatışma; eserdeki bütün hikâyeler çatışmalar üzerine kurgulanarak okuyucuya sunulmuştur. Küçük Şimşek'in doğadaki herkesle problem yaşayıp çatışması, Dünyayı Kurtaran Çocuk 'ta kahramanımızın dünyayı yok etmek isteyen yaratıklarla mücadelesi, Uzaydan Gelen Oyuncak ve Dostlar' da kahramanların doğa ile çatışmaları, Çiçek Elli Robotta ise Hoyrat ile kahramanımızın çatışması kurgulanmış ve anlatıma ritim katılmıştır.

Eserin yapılanmasında olumsuz herhangi bir unsura rastlanmamıştır.

İleti (Ana fikir):

Nerede olursa olsun iyiler, iyilik yapanlar ve iyilik için mücadele edenler her zaman kazanır. Kitapta da bu iletiler okuyucuya kazandırılmak istenmiştir.

Tema (İzlek) :

İyilik, sevgi, hoşgörü, yardımlaşma, yardıma muhtaç olanlara el uzatma kavramları üzerinde durulmuştur.

Kahramanlar (Karakterler) :

Küçük şimşek, dünyayı kurtaran çocuklar, uzaydan gelen oyuncak, uzaydan gelen dostlar ve çiçek elli robot hikâyelerin ana karakterleridir. Hepsinin ortak

özelliği dünyayı ve burada yaşaya insanları kötü niyetlilerden kurtarmaları ve insanlara yardım etmeleridir.

Küçük Şimşek: Birçok özelliği anlatıldığı için ve olaylar etrafında geliştiği için açık; herkese zarar vermek isterken hatasını anladığından vazgeçtiğinden devingen(dinamik) karakterdir. Kendini ve gücünü diğer canlılara kabul ettirmek için kendini fazlaca yorar.

''Zarar verebilir miyim? Ne kadar zarar verebilirim? Yangınlar çıkarabilir miyim? Çukurlar açarak bütün köstebekleri oraya yığabilir miyim?''(s.10)

Dünyayı Kurtaran Çocuklar: Hikâyede olay onlar etrafında geliştiğinden açık karakterlerdir. En sonunda dünyayı fena yaratıklardan kurtarırlar.

''Dünyayı kurtarmışlardı. Bundan sonra, şimdiye kadar yaptıklarının tersini uygulayarak tekrar eski doğal yaşamlarına ve mekânlarına döndüler'' (s.34)

Uzaydan Gelen Oyuncak: Hikâyenin kahramanıdır. Olaylar onunla başlayıp sonuçlandığı için açık karakterdir. Lukens' e göre ise davranışlarında birçok değişim meydana geldiğinden devingen(dinamik) karakterdir. O önce ağaç olur, sonra top, sonra uçak ve en son kitap olarak insanlığa faydalı olacağını düşünür.

''Kitap olacaktı. Hem sevindirirdi, hem öğretirdi, hem eğlendirirdi. Böylece yararı sonsuza kadar sürerdi.'''(s.48)

Emre: Uzaydan Gelen Dostlar hikâyesinin kahramanıdır. Açık ve durağan(statik) karakterdir. Yalnızdı ve oynamak için bir kardeşi olsun istiyordu. Onun yalnızlığını uzaydan gelen dostları giderdi.

''Emre tek çocuktü uzun süre kardeşi olsun diye anne ve babasına yalvardı.'''(s.51)

''-Senin adın Emre. Dünyalısın. Arkadaş, istedin. Kafadaki otlara siz saç diyorsunuz. Sen iyi ve yalnız bir çocuksun...''(s.58)

Çiçek Elli Robot: Anlatılan olaylar onun etrafında başlayıp, düğümlenip, çözüme kavuştuğundan açık karakterdir. Lukens' e göre ise devingen(dinamik) karakterdir. Hoyrat isimli dünyayı yok etmeye çalışan robotu yenerek dünyayı kurtarmış ve kahramanlaşmıştır.

''Çiçek Elli Robot bu arada bir iş daha yapıyordu. Hoyrat' in hayvanlardan kurtulmamasını sağlamak için onun bulduğu yerlere bir sürü hayvan gönderiyordu.'''(s.77-78)

Plan:

Hikâyeler, özellikle isimleri ve giriş cümleleri okuyucunun ilgisini çekmek için bir plan dâhilinde tasarlanmış ve yazıya aktarılmış. Eserde ilgi çekici olaylar başlamış, düğümlenerek merak duygusu üst seviyeye çıkarılmış ve sonuçlandırılmıştır. Sonuç bölümlerinde iyiler kazanmış, çocuklar mutlu olmuştur.

Dil ve Anlatım:

Paragraflardaki cümle sayısı ortalama 3-4 civarındadır. En çok hikaye birleşik zaman kipi kullanılmıştır. Yazar çok sade cümleler kullandığı için dilin gücünden yararlanmamış ve anlatımın etkisinden uzak kalmıştır. İkileme, deyim ve atasözlerinden çok az yararlanmıştır. Bu durum anlatımı durağanlaştırmıştır.

Kullanılan bazı ikilemeler:

“... **şaşkın şaşkın** sağına soluna baktığını gördü.”(s.8)

”Küçük Şimşek, **hop hop** hopluyor....”(s.11)

”...**yavaş yavaş** yeryüzüne indi.”(s.49)

”Onu yapanlar **pis pis** güldüler.”(s.68)

“**Ağır ağır** iki adım attı.” (s.74)

Kullanılan bazı kalıplaşmış ifadeler:

”...**canı çok sıkılıyordu.**”(s.51)

”...birbirlerine **arka çıkıyor, yardımlaşıyor...**”(s.51)

”...**kafası yıldırım hızıyla çalışıyordu.** (s.62)

”**Damakçı açlığını biraz bastırmış**”(s.62)

”...kendilerine **göz kırptığını** gördükten sonra **mutlulukla uçup gidiyorlar.**”(s.83)

Eserdeki benzetmelerden bazıları:

” Küçük Şimşek, **hop hop** hopluyor, **top gibi oluyor...**”(s.11),

”...**bir balon gibi** patlayıp oradaki yaşamı yok etmişlerdi.”(s.23)

”...**bir kağıt parçası gibi**, yavaş yavaş yeryüzüne indi”(s.47)

”**mikroçip**”(s.24),”**astroidlere**”(s.35), kelimeleri yaş grubundaki

çocukların anlamakta zorlanacağı ve anlamlarını öğrenerek söz varlığını geliştirecekleri kelimelerdir.

Eser üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.

Eser genel olarak konusu itibariyle seviyeye uygun olup, işlenen konular çocukların dikkatini çekebilecek türdedir; ancak anlatımdaki tekdüzelik konuların sığ ele alınması çocuk okuyucuyu sıkabilecek düzeyde seyir etmiştir.

3.12 GEZGİN KERTENKELE İLE KUTUP AYISI

Kitabın Adı: Gezgin Kertenkele İle Kutup Ayısı

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Murat SAYIN

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Eylül 2014 (4. Baskı) 7 yaş+

Sayfa Sayısı: 72

Edebi Türü: **Masal**

Özet:

Kitapta beş adet masal bulunmaktadır.

İlk masal Büyük Balık Pişman Oldu' dur; uzak denizlerin birinde, çok farklı yaşamların sürdüğü bir derinlikte yaşayan büyük bir balık varmış. Denizaltı canlılarının pek çoğu ondan korkarmış. Büyük balık kendini denizaltının kralı olarak görürmüş. Deniz hayvanlarını ikide bir azarlar, kötü davranır, onları yanından kovarmış. Çevresindekiler en sonunda onun bu davranışlarına dayanamayarak onu terk ederek başka ülkelere giderler. Büyük balık yalnız kalır. Onun vücudunu temizleyen küçük balıkların gitmesiyle tüm vücudunu parazitler basar. Büyük balık bunları temizleyemez. Sürekli kaşınır. Aynı zamanda yalnızlıktan da çok sıkılır. Sonunda pişman olur. Olabildiğince kendine çekidüzen verir. Hepiniz bana güç veriyormuşsunuz. Ben aptallık ettim. Yalnız başıma yaşayacak gücüm yokmuş diyerek özür diler. Ve arkadaşlarıyla mutlu bir şekilde hayatına devam eder.

Suya Küsen Kurbağa' da; yüksek bir dağın başında küçük ama güzel bir göl vardır. Bu gölün sahibi bir kurbağadır. Kurbağa güzel, ancak kendini çok beğeniyor, bütün hayvan ve bitkileri kendinden aşağı görürdü. Çok küçük şeyler karşısında hemen küserdi. Yine bir gün gölde yaşayan arkadaşlarına küsüp, gölü terk etmeye karar verdi. Onun gölü terk etmesiyle göldekiler rahat bir nefes alır. Kurbağa göldekilerin kendisi olmadan yaşayamayacağını kendisini çok arayacaklarını düşünüyordu. Ama yanıldı. Bu arada yardımlaşmanın ne kadar

önemli olduğunu anladı. Göle geri döndü. Göl kurbağayı görünce suratını astı. Kurbağa hatasını anlayarak göldekilerden özür diledi. Ve gölde mutlu bir şekilde yaşamaya devam ettiler.

Gezgin Kertenkele ile Kutup Ayısı; Afrika kıtasının ortalarındaki büyük bir çölde bir kertenkele yaşıyordu. Burada yaşamak onun hiç hoşuna gitmiyordu. Tepesinde kum dağları değil, buzdağları istiyordu. Bu sırada çok yukarılarda kuzey kutbunun yakınındaki Kuzey Denizi'nde yaşayan küçük beyaz ayının da canı çok sıkılıyordu. Değişik yerleri görmek istiyordu. Yavru kertenkele ve kutup ayısı yaşadıkları coğrafyalardan kaçmışlardı. Yolları ortada bir kıyı şehrinde kesişti. Çok iyi arkadaş oldular. Yalnız zaman geçtikçe ikisi de kendi doğal yaşam alanlarını özlemeye başladılar. Evden kaçtıkları için pişmanlık duyup evlerine geri döndüler.

Küçük Denizkızının Yeryüzü Serüveni; Küçük denizkızı suların pırıl pırıl ışıklarla beyazlandığı bir denizde yüzüyordu. Karaya çıktığı bir gün anne kaplumbağa ile tanıştı. O yumurtalarını kumların içerisine bırakırdı. Tabiatı gereği onları bırakıp gidecekti. Giderken onları denizkızına emanet etti. Denizkızı günlerce yumurtaların başında caretta-carettaların çıkmasını bekledi. Ve sonunda yavrular dünyaya gözlerini açtı. Onlar içgüdüsel olarak suya doğru hareket ederdi. Tam da bu arada kötü niyetli insanlar onlara doğru yaklaşıyordu. Denizkızı ne yapacağını bilemedi. İnsanların amacı onları yakalayıp satmaktı. Denizkızı sesinin güzelliğini kullanarak insanları meşk etti. Bu sırada caretta-carettalar suya kavuştu ve denizin soğuk sularında yüzerek kayboldu.

Çevreci Melek ve Fosiller; kilometreler boyunca uzanan insanların çok beğendiği rengârenk mor bir dağ varmış. Melek ise bu dağı koruma görevini üstlendi. İnsanlar taş zannettikleri ve dağın her yanına saçılmış beyaz sert nesnelerin çok eski çağlardan kalma fosiller olduğunu anladılar. Buraya akın ederek fosilleri toplamaya başladılar. Melek bunu durdurmalıydı. Dağdaki yaşayan bütün hayvanlardan yardım istedi hepsi bu çağrıya kulak verdi. Bir de çocuklar vardı onlara yardım eden. Doğadaki tüm fosillerin üzerini kapladılar. Burada fosil göremeyen insanlar artık dağa uğramaz oldu. Dağdakiler ise huzura kavuştu.

Dış Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Boyut:

Kitap 72 sayfa olup, 0.4 cm kalınlığında, 19.5 boyunda ve 13.2 cm eninde olup yaş seviyesindeki çocuklar için uygun özelliklere sahiptir. Kullanışlılık ve taşınabilirlik açısından çocuk okuyucu için uygun ebattadır.

Kağıt:

Kitapta parlak beyaz kâğıt kullanılmıştır. Kalite yönünden birinci sınıftır. Çocuğun kitabı uzun yıllar okumasını sağlayacak niteliktedir. Ancak uzun okumalarda gözü yorabilmektedir.

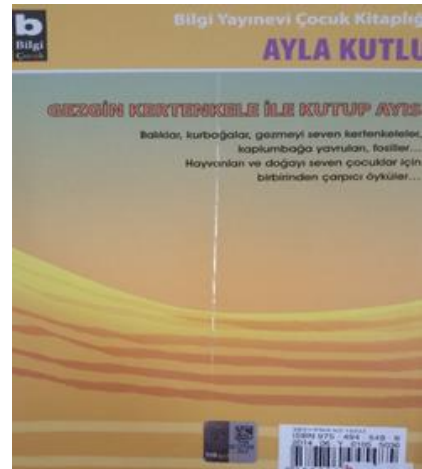
Kapak (Cilt):

Kapak, kalın kartondur ve dayanıklı olması için sele fonla kaplanmıştır. Ciltleme açısından sadece tutkal kullanıldığından dikişe göre daha tez dağılır özelliğindedir. Ön kapak sarı ağırlıklıdır. Üst kısımda yayınevi, yazarın adı ve soyadı, hemen altında kitabın adı yazılmıştır. Tam ortada kocaman beyaz renkli bir kutup ayısı ve kafasının üzerinde taşıdığı kertenkele resmi mevcuttur. Kapak ilgi çekici ve içeriği yansıtmaktadır. Kapak kalın ve dayanıklı malzemeden üretilmiştir.

Arka kapakta yine ön tarafla ilişkili olarak sarı çöl fonu vardır. ” Balıklar, kurbağalar, gezmeyi seven kertenkeleler, kaplumbağa yavruları, fosiller... Hayvanları ve doğayı seven çocuklar için birbirinden çarpıcı öyküler...” şeklinde bir açıklama metni bulunmaktadır. Bu metinle kitap için merak uyandırılmaya çalışılmıştır.

Resim 50. Gezgın Kertenkele ile Kutup Ayısı ön kapak

Resim 49. Gezgın Kutup Ayısı ile Kertenkele arka kapak

Sayfa Düzeni:

Sayfalardaki boşluklar genel olarak uygun şekildedir. Resim olan sayfalarda yazı bulunmamaktadır. Birçok sayfa tam doldurulmuştur. Bu çocuklar için biraz sıkıcılık oluşturabilmektedir. Satır ve paragraf boşlukları uygun boyuttur.

Harfler:

Kitapta uygun büyükte olan 12 punto kullanılmıştır. Arial yazı tipi kullanılmış olup hitap ettiği yaş ve seviyeye uygundur.

Resim:

Kapak ve diğer resimler Murat SAYIN tarafından resimlenmiştir. 14 adet resim bulunmaktadır. Resimlerin tamamının siyah beyazdır. Resimlerin sade ve anlaşılır şekildedir.

Resim 51. Gezgin Kutup Ayısı ile Kertenkele sayfa 43

Resim 52. Gezgin Kutup Ayısı ile Kertenkele sayfa 59

Konu:

Kitapta beş adet masal bulunmaktadır. Büyük Balık Pişman Oldu' da çevresindekilere kötü davranan balığın başına gelenler, Suya Küsen Kurbağa' da kendini beğenen kurbağanın sonu, Gezgin Kertenkele ile Kutup Ayısı' nda doğal ortamını beğenmeyen ayı ve kertenkelenin pişmanlığı, Küçük Denizkızının Yeryüzü Macerası' nda denizkızının yardımseverliği, Çevreci Melek ve Fosiller' de ise çevreye zarar veren insanlara karşı Melek ve doğadaki insanların mücadelesi konu olarak işlenmiştir. Konular okuyucu seviyesine uygun ve dikkat çekicidir.

Çatışma; Yazar konuları kişi-kişi ve kişi- doğa çatışması üzerinden kurgulayarak okuyucuya sunmuştur. Büyük Balık Pişman Oldu ve Suya Küsen

Kurbağa' da büyük balık ve kurbağa çevresindeki herkesi işe yaramaz olarak görmüşler çevresindekilerle sürekli çatışma halindeyken yanlışlarını anlamalar. Gezgin Ayı ile Kertenkele kendi yaşadıkları çevre ile Çevreci Melek ise çevreye zarar vermek isteyen insanlarla çatıştırılarak merak ve heyecan üst seviyede tutulmaya çalışılmıştır.

Konunun yapılandırmasını sınırlayacak herhangi bir unsura rastlanılmamıştır.

İleti (Ana fikir):

Çevremizle barışık olup, çevredeki tüm canlıların yaşam hakkına saygı duymalıyız. Bizim içine doğduğumuz çevre bizim için en güvenli ve huzurlu olan yerdir. İletiler genel itibariyle günümüzde en çok ihtiyacımız olan değerler üzerine kurulmuş, yazar tarafından başarılı bir şekilde okuyucuya ulaştırılmaya çalışılmıştır.

Tema (İzlek):

Dostluk, paylaşım, yardımlaşma ve iyilik üzerinde en çok durulan kavramlardır.

Kahramanlar (Karakterler):

Kitapta beş adet hikâye ve her hikâyenin bir kahramanı bulunmaktadır. İlk hikâyede büyük balık, kurbağa, gezgin kertenkele ve kutup ayısı, denizkızı ve çevreci melek ana kahramanlardır.

Büyük Balık: Büyük Balık Pişman Oldu hikâyesinin kahramanıdır. Özellikleri ile anlatıldığı ve olay onun çevresinde dolaştığından açık karakterdir. Lukens kriterlerine göre kahramanımızın giriş bölümünde çevresindeki herkesi küçük görmesi sonuç bölümünde ise onların da değerli olduğunu anladığından devingen(dinamik) karakterdir. Çevresindekileri kendinden güçsüz ve işe yaramaz gördüğü için zamanla çevresinde kimse kalmamış yalnız kalıp sıkıntıya düşünce yaptıkları için pişmanlık duymuştur.

''Denizaltı canlılarının pek çoğu ondan korkardı. Bu nedenle büyük balık kendisini denizaltının kralı olarak görür, yüzerken bile kasım kasım kasılırdı.''(s.8)

''Bugüne kadar kral gibi görünmesinin yaşamasının ve saygı görmesinin nedeni, çevresindeki renk renk, boy boy balıklardı.''(s.14)

Suya Küsen Kurbağa: Baş kahramandır. Kurbağa açık karakterdir. Kendini çok beğenip çevresindekileri aşağı görmesi onun en büyük özelliğiydi. Sonuç bölümünde hatasını anladığından Lukens'e göre devingen(dinamik) karakterdir. Hikayenin sonunda yaptığı yanlışını anladı.

"Kurbağa güzeldi, ancak kendini çok beğeniyor, bütün hayvanları ve bitkileri kendisinden aşağı görüyordu."(s.19)

"Kurbağa asıl gerçeği şimdi anlıyordu: Kendini birlikte yaşadığı canlılara sevdirememişti. Yaşamı boyunca dost edinmek için caba göstermemiş, özveride bulunmamış, her şeyin kendisinin olduğunu sanmıştı."(s.30)

Gezgin Kertenkele: Kertenkele hikayenin baş kahramanlarından. Başrolde olduğundan açık karakterdir. Lukens kriterlerine göre ise yaşadığı yeri başta sevmemesi sonuç bölümünde kendi karakteri için en uygun bölgenin buralar olduğunu anlaması sebebiyle devingen(dinamik) karakterdir. Sorun çıkarır, kardeşlerine uymaz ve yaşadığı çevreyi beğenmeyerek başka ülkelere göç eder. Sonunda onun için en iyi yaşam koşullarının burada olduğunu anlar.

"Dünyaya geldiği andan başlayarak sorun çıkarmaya koyuldu. Kardeşleriyle ve başka kertenkelelerle oynamıyor, yaşamından ve sıcaktan sürekli olarak yakınıyordu."(s.36-37)

"İşte yuvasına yaklaştığı anda artık daha fazla dayanamadığı içim hızlanıyor, kendisinin yaşamından umut kesmiş olan annesine ve kardeşine sarılıyor."(s.48)

Kutup Ayısı: Yavru Kertenkele ile birlikte başkahramandır. Özellikleri anlatılarak açık karakter özelliği verilmiştir. Lukens kriterlerine göre ise yaşadığı yeri başta sevmemesi sonuç bölümünde kendi karakteri için en uygun bölgenin buralar olduğunu anlaması sebebiyle devingen(dinamik) karakterdir. O da buzulları sevmiyor, gezmek istiyordu. Sonunda kendisinin buzullardan başka yerde yaşayamayacağını farkına varır.

"Bu sıralarda, çok yukarılarda, kuzey kutbunun yakınındaki Kuzey Denizi'nde yaşayan küçük beyaz ayının canı çok sıkılıyordu. Burada geceler ve gündüzler aylarca sürüyor, soğuk hiç azalmıyordu."(s.38)

"Buralar bana göre değil sevimli yavru kertenkele. Artık dönmeliyim."(s.47)

Plan:

Kitapta birden fazla bölüm olduğundan her bölümün kendi içerisinde etkileyici ve dikkat çekici bir girişi, merak duygusunu üst seviyeye çıkaran gelişme ve tüm masallarda olduğu gibi mutlu ve iyilerin kazandığı sonuç bölümleri ustalıkla planlanmıştır.

Dil ve Anlatım:

Eserde, Türkçe kurallarına uygun açık, anlaşılır ve sade bir dil kullanılmıştır. Cümleler ve paragraf uzunlukları yaş seviyesine uygun uzunluktadır.

Eserde kullanılan ikilemelerden bazıları şunlardır:

''...yüzerken bile **kasım kasım** kasılırdı''(s.8)

''**Kıpır kıpır** kıpırdıyordu.''(s.12)

''Çevresine **kurumlu kurumlu** baktı.''(s.20)

Eserde kullanılan benzetmelerden bazı örnekler şu şekildedir:

''Şimdi bir **kör gibi** yüzüyordu.''(s.16)

''**Küçük çanların sesi gibi** uzayan kahkahalar attı.''(s.16)

''Göl **gümüş gibi** parlıyordu''(s.58)

Eserde kullanılan bazı kalıplaşmış ifadeler şu şekildedir:

''Doğup büyüdüğü göl **burnunda tütüyordu.**''(s.24)

''Midesi **bayram yapıyordu.**''(s.27)

Bu yaş grubu çocuklarının anlamakta güçlük çekeceği bazı kelimeler şunlardır:

galsamalarından (s.11), *berelenmişti*(s.13)

Kitap genel olarak kullanım ve dış görünüş olarak uygun özelliklere sahiptir. Anlatılan hikâyeler ise gayet ilgi çekici ve ders verici niteliktedir.

3.13 EYVAH KARDEŞİMİ SEVMEMEYE BAŞLADIM

Kitabın Adı: Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Serap DELİORMAN

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Ağustos 2015 (1. Baskı)

Sayfa Sayısı: 77

Edebi Türü: Roman

Özet:

Tolga sekiz yaşındadır. Dört yaşına kadar evin tek çocuğu bunun yanında anneannesinin ve dedesinin de ilk ve tek torunudur. Dört yaşında iken Tolga'nın Can isminde bir kardeşi olur. Tolga kardeşini pek sevmez ve ondan hoşlanmaz. Anne ve babasının çok dikkat etmesine rağmen Tolga Can'ı kıskanır. Çevresindeki herkesin kardeşini daha fazla sevdiği düşüncesi Tolga'yı rahatsız ediyordu. Tolga ondan kurulmak ve aile bireylerinin ondan nefret etmesi için her şeyi yapıyordu. Ona dondurma yedirip hasta olmasına neden olmuştu. Can' ın merdivenlerden düşmesinde de payı büyüktü. Can' ın ayağı kırılmıştı. Bu sırada Tolga' da bir değişim başlamıştı. Can'ı sevmeye başlamıştı. Artık onunla oyun oynamak istiyor, oyuncaklarını onla paylaşıyordu. Kardeşini sevmeye başlamıştı.

Dış Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:**Boyut:**

Kitap 77 sayfa olup, 0.7 cm kalınlığında, 19.5 boyunda ve 13.2 cm eninde olup yaş seviyesindeki çocuklar için uygun ebattadır. Kullanılabilirliği ve taşınması kolaydır.

Kağıt:

Kitapta üçüncü hamur sarı kâğıt kullanılmıştır. Bu yaş seviyesindeki çocuklar için uygun özelliktedir. Resimler ve harfler net ve anlaşılabilir özelliktedir. Uzun yıllar okumaya uygundur.

Kapak (Cilt):

Kapakta kalın karton ve dayanıklılık için sele fon kullanılmıştır. Ciltleme açısından tutkalla yapıştırılmış dikiş kullanılmamıştır. Bu durum ciltleme açısından olumsuzluk oluşturur. Kapağın arka fonu mattır. Sağ üst köşede resimleyenin adı ve soyadına yer verilmiştir. Bir daire içerisinde kitabın adı ve yazarın adı soyadı belirtilmiştir. Resim olarak ise, iki küçük kardeşin oyuncaklarla oyun oynamaları resmedilmişti. Sanki büyük kardeş bu durumdan pek memnun gözükmemektedir.

Arka kapakta ise küçük kardeş Can bir arabanın içerisinde, büyük kardeş Tolga ise bir iple onu çekmektedir.

Resim 53. Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım ön kapak

Resim 54. Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım arka kapak

Sayfa Düzeni:

Sayfalardaki boşluklar genel olarak uygun şekildedir. Resimler yazıların içerisine yerleştirilmiştir. Bu da anlatımın hafızada yardımcı olması ve etkisinin artmasına yardımcı olacaktır.

Harfler:

Kitapta uygun büyükte olan 12 punto kullanılmıştır. Arial yazı tipi kullanılmış olup hitap ettiği yaş ve seviyeye uygundur.

Resim:

Kapak ve diğer resimler Serap DELİORMAN tarafından resimlenmiştir. 13 adet resim bulunmaktadır. Resimlerin tamamı renklidir. Resimlerin sade ve anlaşılır şekildedir.

Resim 55. Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım sayfa 33

Resim 56. Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım sayfa 69

İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Konu:

Konu olarak her evde yaşanan bir olay ele alınmıştır. Evin en büyüğü olan Tolga'nın kardeşi olacağını öğrendiğinde verdiği tepki, kıskançlık krizleri ve ondan kurtulmak için yaptığı çocukça planlar anlatılmıştır.

Çatışma; konu Tolga'nın kardeşi olacağını anladığı andan itibaren anne, baba ve doğduktan sonra kardeşi ile çatışması üzerine kurgulanmıştır. Çatışmalar sayesinde çocuk okuyucunun kitap ile bağı canlı tutulmak istenmiştir.

Konunun yapılandırması açısından kardeşi olacağını öğrenen Tolga aşırı duygusal bir hale bürünmüş bu durum fazlaca tekrar edilerek tekrara düşülmüştür.

İleti (Ana fikir):

Kardeş bir çocuğun sahip olacağı en değerli arkadaştır. Onlar sayesinde, paylaşmayı, yardımlaşmayı aile olmayı öğreniriz. Kıskançlık ise tüm çocukların uzak durması gereken bir duygudur.

Tema (İzlek):

Kardeş, aile, paylaşma eser genelinde aktarımı yapılmak istenen kavramlardır.

Kahramanlar (Karakterler):

Tolga: Kitabımız ana kahramanı Tolga'dır. Olaylar onun etrafında düğümlendiğinden ve özelliklerinden sık sık bahsedildiğinden açık karakterdir. Lukens' e göre ise giriş ve gelişme bölümünde kardeşini istememesi ve nefret etmesine karşın sonuç bölümünde sevmeye başlamasından dolayı devingen(dinamik) karakterdir. Tolga 4 yaşına kadar el bebek gül bebek büyütülmüştür.

''Adım Tolga. Sekiz yaşındayım. Dört yaşına kadar çok mutluydum.''(s.14)

Tolga kardeşi olduğunda onu kabullenmez ve çok kıskanır.

''Merakla bebeğe bakıyordum. Çok çirkindi. Kara ve kırmızı karışımı bir şey.''(s.21)

''Annemle babama göre, hatta büyükannelerime ve dedeme göre bile Can'ı sevmeyecek insan olamazdı. Ben vardım ama bunu unutmuşlardı sanki''(s.21)

Tolga ne kadar plan yapıp ondan kurtulmak istese de sonunda onu çok sevmeye başlar ve yaptıklarından pişman olur.

''Sana içinde senin olduğun bir masal hazırladım Can dedim. Bütün gün kafamda onu geliştirdim. Bakalım sevecek misin?''(s.76)

Plan:

Kitap bir plan dâhilinde kaleme alınmıştır. Önce giriş yapılmış özellikle anne ve babaların çocuklara kardeşleri olacağını nasıl söyleyecekleri ile alakalı oradan olay Tolga'ya bağlanmış, gelişme bölümünde Tolga kardeşinden kurtulmak ve aile bireylerinin onu sevmemesi için elinden gelen her şeyi yapmış ve sonuç bölümünde bu duygusunun yerini sevgiye bıraktığını anlamıştır.

Dil ve Anlatım:

Kitapta açık, anlaşılır ve sade bir Türkçe kullanılmıştır. Cümleler ve paragraflar yaş seviyesine uygundur. Anlatım gayet canlı ve heyecanlı tutulmuştur. İkilemeler ve kalıplaşmış ifadeler

Eserde kullanılan ikilemelerden bazıları şunlardır:

''...ve sizi **uzun uzun** öper.''(s.6)

''...gözünüzü **parıl parıl** parlayan hediye paketinden ayıramazsınız.''(s.12)

''Benimle **uzun uzun** konuştu.''(s.27)

Eserde kullanılan benzetmelerden bazı örnekler şu şekildedir:

''Ama **yelken gibi kulakları** vardı.''(s.32)

''Tüylerim **diken diken** oldu.''(s.43)

''...neredeyse **top gibi** fırladı.''(s.59)

Eserde kullanılan bazı kalıplaşmış ifadeler şu şekildedir:

''...sonra **pabucun dama atılır**.''(s.10)

''**Zamane çocukları** bunlar her şeyi bilir..''(s.14)

''O tamamdı da, benim **paşa keyfim** varsa...''(s.14)

''Can bir yaşına girdi ve her yere **burnunu sokmaya** başladı.''(s.27)

''Böylece **bir taşla iki kuş** vurmış olacaktım''(s.40)

Bu yaş grubu çocuklarının anlamakta güçlük çekeceği bazı kelimeler şunlardır:

hipopotam (s.14),

Kitap genel olarak ilgi çekici ve hayatın tam da içerisinde bir konuyu işlediği için çocukların dikkatini çekmeyi amaçlamıştır. Her ailenin ve çocuğun başından geçen konu güzel bir şekilde ele alınmış ve okuyucuya sunulmuştur.

3.14 KENDİNİ KÖPEK SANAN AYAKKABI

Kitabın Adı: Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Murat SAYIN

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Mart 2016 (7. Baskı) 7 yaş+

Sayfa Sayısı: 100

Edebi Türü: Masal

Özet:

Beş adet masaldan ilki Kara Kediyle Küçük Kız' dır; Asuman kendi yaşındaki akıllı ve uslu çocuklara pek benzemeyen bir çocuktur. Unutkandı. Günün birinde babası eve bir kedi getirir. Asuman bu kedi geldikten sonra çok değişir. Akıllı uslu bir çocuk olur.

Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar' da; Kemal, bir sabah kalktığında yeni ayakkabılarını yerinde bulamaz. Bulduğunda ise onlarda bir değişiklik hisseder. Ayakkabılarını giymek istemedi ama mecbur kalır. Okul dönüşü top oynarken topu oldukça uzağa kaçar. Bu sırada orada bir hırsızlık olayına denk gelir. Ayakkabılar birden köpek gibi havalar ve hırsızın peşine düşer. Hırsızı yakalayıp polislere teslim ederler.

Kent Ağacıyla Dostu' unda; Araçların girmedeği, evlerin bahçeli olduğu bir sokaktan anayol geçmesine karar verilir. Bahçeler yol olur. Burada çok bilgin ve faydalı bir ağaç vardı. Tam önünden yol geçirdiler. Kökleri sıkıştı. Egzoz gazları yüzünden nefes alamıyordu. Ancak tohumlarını toprakla buluşturmalı nesli devam etmeli havada bulunan kirlilik yok edilmeliydi. Rüzgar yardımıyla başardı. Çevrenin ağaçsız kalmasına izin vermedi.

Yalnız Kalan Eşek' te; Yardım Meleği, dünyadaki çocuklara yardım etmekle görevliydi. Tüm çocuklar mutlu olsun diye oradan oraya koşuyordu. Bir gün sahibi tarafından yıllarca çalıştırılmış sonra terk edilmiş bir eşeğe rast gelir. Ona yardım eder. Hayata tutunmasını sağlar.

Kedi Seven Dede' de; Kıyı kentinin kenar semtlerinden birinde küçük bir sokak varmış. Burada yaşlı bir dede yaşarmış. Dede çocukları çok severmiş. Dedenin diğer bir özelliği de kedileri çok sevmesi ve bir sürü kediyi beslemesiymiş. Çocuklar ne zaman kedi görmek veya sevmek istese dedenin yanına gidermiş. Orda ki kedilere isim koyarlarmış. Kedilerin beslenme ihtiyacını gidermek için çocuklarla birlikte bir kampanya başlatmışlar. Ve insanların yardımıyla kediler artık sağlıklı besleniyormuş. Sonunda dedenin olduğu sokağa Kedi Seven Sokağı ismini vermişler.

Dış Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Boyut:

Kitap, 13,5 eninde, 19.5 boyunda, 0.6 cm kalınlığında olup 75 sayfadır. Bu boyutlar çocuklar için uygun bir kitap olma özelliğini taşımaktadır. Taşınırılığı ve kullanılabilirliği açısından çocuk kitapları özelliğini göstermektedir.

Kağıt:

Kitapta üçüncü hamur sarı renkli kağıt kullanılmıştır. Okuyucu seviyesine uygun ve gözü yormamaktadır. Resimler ve harfler açık ve nettir.

Kapak (Cilt):

Kitapta Amerikan karton kapak kullanılmıştır. Kapak kalın ve renklidir. Kitap kapağı kitabın uzun süre kullanılabilmesi için sele fonla kaplanmıştır. Böylece kapağın dayanıklılığı artırılmıştır. Ancak cilt tutkalla yapıştırıldığından dağılma riski fazladır. Uzun süre dayanıklı olmayabilir. Bu da kitabın ciltlenmesi ile ilgili olumsuz bir durumdur.

Kapakta mor renk ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Üst kısımda yayınevi, yazarın adı soyadı orta kısımda ise mavi renkte bir çift ayakkabı, ayakkabılara göz ve dil konularak farklı bir durum ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Kapak tasarımı sadedir. Arka kapakta ise ” Ayakkabılarınız günün birinde kendilerini köpek sanıp sizden bağımsız davranmaya başlarsa ne yaparsınız sevgili çocuklar?” kitabın içeriği ve çocuklarda merak duygusu uyandırılmak istenmiştir.

Resim 57. Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar ön kapak

Resim 58. Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar arka kapak

Sayfa Düzeni:

Sayfa kenarlarında yanlardan ve üstlerden bırakılan boşluklar kitabın genelinde aynıdır. Metinlerle resimlere aynı sayfada bir tanesi hariç yer verilmemiş, resimler farklı farklı sayfalara yerleştirilmiş Paragraflar arası satır aralığı 2 mm olarak kullanılmış ve bu kullanım 7 yaş üstü öğrencilerin rahat bir şekilde okumasını sağlamaktadır.

Harfler:

Kitaptaki harfler on iki puntoyla yazılmış. Yazı karakteri Century Gothic'tir. On iki punto olmasına rağmen yazı karakteri ile alakalı olarak harflerin boyutları bu yaş seviyesine uygunluk göstermektedir.

Resim:

Kitap, görsel açıdan Murat SAYIN' nın imzasını taşımaktadır. Dış kapak resimleri renkli olup kitabın ismi ve içeriği ile uyumlu olduğu görülmüştür. Kitabın içerisinde 21 adet resim bulunmaktadır. Bu resimler siyah beyaz olup, anlatılan hikâyelerin içerisinde önemli noktaları çocukların zihninde canlandırılmaya çalışmıştır.

Resim 59. Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar sayfa 5

Resim 60. Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar sayfa 10

İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Konu:

Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar, kitabında beş adet farklı konuda masal bulunmaktadır. Konuları itibariyle; hayvan sevgisi, hırsızlık, çevre bilinci, yardımseverlik, konuları işlenmiş ve yaşadığımız çevrede bu konulara dikkat çekilmek istenmiştir. Konular çocukların seviyesine ve yaşına uygun niteliktedir.

Çatışma; konu kahramanların çevresinde bulunan diğer kişilerle ve doğa ile çatışmaları üzerine inşa edilmiştir. Çatışmalar sayesinde konu ile okuyucu sürekli etkileşim halinde kalmıştır.

Konu, yapılandırılmadaki sınırlılık açısından ise özellikle kendini köpek sanan Ayakkabılar açısından ayakkabıların köpek gibi haylayıp, hırsız kovalaması ve yakalaması basit çocuk okuyucunun anlayamayacağı şekilde kurgulanmıştır.

İleti (Ana fikir):

Kitapta, hayvanları sevmeliyiz onlarla aynı çevreyi paylaşmamız gerektiğini bilmeli ve buna göre davranmalıyız mesajı verilmek istenmektedir.

Tema (İzlek) :

Masalda, hayvan sevgisi, yardımseverlik, arkadaşlık, çevre bilinci üzerinde en çok durulan konulardır.

Kahramanlar (Karakterler) :

Farklı masallar olması sebebiyle her bölümün ayrı kahramanı bulunmaktadır. İlk masalın kahramanı küçük kız ve kara kedi, ayakkabılar, kent ağacı, eşek ve kedi seven dede diğer masalların kahramanlarıdır. Bu masallardaki kahramanların temel özelliği doğa ve hayvan sevgisi üzerinde durmaları insanları doğaya sahip çıkmaya ve hayvanları sevmeye davet etmeleridir.

Küçük Kız ve Kara Kedi: Hikâyenin başkahramanlarıdır. Olaylar onların etrafında dolaştığı için açık karakterdirler. Küçük Kız, Lukens kriterlerine göre önceleri çok dağınık ve tembel olmasına karşı küçük kediden sonra düzenli ve çalışkan bir kıza dönüşmesi sebebiyle devingen(dinamik) karakterdir.

Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar: Olayın kahramanı kemal ve köpek özelliğine sahip ayakkabılarıdır. Olay onların etrafında düğümlendiğinden açık karakter olarak karşımıza çıkarlar. Lukens' e göre ise durağan (statik) karakter statüsünde değerlendirebiliriz.

Kent Ağacı: Masalın ana kahramanıdır. Onun başından gecenler ve yaşadıkları anlatılmıştır. Açık karakterdir.

Yalnız Kalan Eşek: Olaylar onun etrafında başlayıp, düğümlenip, sonuçlandığından ve özellikleri anlatıldığından açık karakterdir. Terk edildiği ilk zamanlar umutsuz olduğu halde sonradan hayata tutunduğu için devingen (dinamik) karakterdir.

Kedi Seven Dede: Mahalledeki bütün çocukların sevgilisi olması ve kedilerin besleyicilik görevini üstlenen ana kahramandır. Başrolde olduğundan açık karakterdir. Lukens' e göre ise durağan(statik) karakterdir.

Plan:

Yazar kitap içerisindeki masalarda bir plan dahilinde hareket etmiştir. Çocukların dikkatini ve ilgisini masal çekecek bir giriş yapmış, olayları yine onların seviyesinde düğümlemiş ve tam da çocukların istediği gibi mutlu bir şekilde sonuçlandırmıştır.

Dil ve Anlatım:

Yazar eserinde duru, açık, anlaşılır ve içten bir anlatım kullanmıştır. Eserde Türkçe'nin gücünü ve anlatım tekniklerini kuralları içerisinde kullanmaya çalışmıştır. Kullandığı ikileme ve kalıplaşmış ifadeler anlatıma ritim katmıştır. Eserde üçüncü şahıs ağzından anlatım kullanılmıştır.

Kullanılan bazı ikilemeler:

“...eteği **kırış kırış** çorabı yırtılmış”(s.8)

“Gözleri **sert sert** bakıyordu.”(s.32)

“**uzun uzun** güldü korudaki ağaç”(s.45)

“...**derin derin** içini çekti.”(s.51)

Kullanılan bazı kalıplaşmış ifadeler:

“Kemal **pes etmedi**”(s.26)

“...**ipe sapa gelmez** sözcüklerle bağırıyordu.”(s.31)

“Hayır, **aklımı kaçıyorum**... (s.32)

Eserdeki benzetmelerden bazıları:

“...bir Kızılderili gibi çevresinde dolanıp duruyordu.”(s.31),

“muzır”(s.49), kelimesi yaş grubundaki çocukların anlamakta zorlanacağı ve anlamlarını öğrenerek söz varlığını geliştirecekleri kelimelerdir.

Eserde “her kez”(s. 50) kelimesi yanlış yazılmıştır. Doğrusu herkes olmalı.

Eser genel olarak evrensel konuların işlendiği ve evrensel mesajların verildiği masallardan oluşmaktadır. Seviyeye uygun konu ve anlatıma dikkat edilmiştir.

3.15 MİNİK SULTAN' IN SERÜVENLERİ 1, 2, 3

Kitabın Adı: Minik Sultan'ın Serüvenleri 1,2,3

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Şükran KIRCI

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Nisan 2000 (1. Baskı)

Sayfa Sayısı: 45

Edebi Türü: Masal

Özet:

Minik Sultan Sihirbaz' da; Minik Sultan diğer sultan çocukları gibi değilmiş. Annesi onun tam bir sultan kızı gibi görünmesi için kıyafetlerini takılarla, incilerle süslemek ister ancak minik sultan bu durumdan hiç hoşnut olmazmış. En sonunda kendi gibi olmayı başarmış. Tembellik yapar, Arkeolog olur kazı yapar, yolculuk edermiş. Bir gün islediği bir gösteri sonucu sihirbaz olmaya karar vermiş. Abisi ona sihirlerin gerçek olmadığını bunların göz yanılması olduğunu söylemiş. Fakat Sultan dinlememiş. Günlerce gecelerce çalışmış. Sihirle ilgili binlerce kitap okuyup araştırma yapmış. Sonunda bir sihir ustasından bütün teknikleri öğrenerek doğruyu öğrenmiş.

Minik Sultan Denizkızı' ında; Minik Sultan babası ve annesi tarafından güzel bir göl kenarına tatile gönderilmiş. Burada kendine benzeyen bir denizkızı ile tanışmış. Çok ama çok iyi arkadaş olmuşlar. Aralarındaki tek sorun denizkızı karada o da gölde uzun süre kalamazmış. Buna aldırış etmiyorlarmış. Bir diğer sorun ise insanların gölleri kirletmesiymiş. Bütün kirli maddeleri göllere denizlere atıyorlarmış. Denizkızından bunları duyan Sultan çok üzölmüş. Ve bir temizlik ordusu kurup insanların suları kirletmemesi için mücadele etmeye karar vermiş. Sonra hayvanat bahçesine geziye gitmiş, sokaklarda kalarak sokak çocuğu olmuş, Bulutlarla dostluk kurup onların üzerine çıkmış ve son olarak soluğu Himalayalar' da almış.

Minik Sultan Beceriksiz Palyaço' da; Güzel bir ülkeydi Minik Sultan' ın ülkesi. Yalnız ormanlarına avcılar dadanmıştı. Minik Sultan'ın buna bir çözüm bulması gerekiyordu. Ormandaki bütün hayvanları topladı ve birlikte mücadele etmeye karar verdiler. Ve başarıya ulaştılar. Minik Sultan, beceriksizliği yüzünden işinden kovulan bir palyaço ile tanışmış. Bu palyaço çok becerikli fakat çocukların seviyesine inemediği için başarısız oluyormuş. Minik Sultan ona yardım etmiş ve palyaço çocukları artık çok eğlendirmiş.

Dış Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Boyut:

Kitaplar, 21,5 eninde, 99.5 boyunda, 0.4 cm kalınlığında olup 45 sayfadır. Bu boyutlar çocukların ilgisini çekmesi açısından uygun olsa da taşıma açısından biraz zordur.

Kağıt:

Kitapta birinci hamur beyaz ağırlıklı, tamamı renkli kalın mat kâğıt kullanılmıştır. Yaş seviyesi için uygundur.

Kapak (Cilt):

Kitaplarda Amerikan karton kapak kullanılmıştır. Kapaklar çok renkli ve çizgi karakterlerden oluşmaktadır. En üst kısımda yayınevinin oluşturduğu serinin ismi "Çağdaş Çocuk Masalları" altında yazarın adı ve kitabın adı, en alt kısımda yayınevinin adı yer almaktadır.

Arka kapaklarda ise aynı yazılar yer almaktadır. Arka kapaklardaki resimler ön kapaktaki resimlerin devamıdır. Kapak tasarımı canlı, renkli, dikkat çekici ve masalların içeriğini yansıtan hayal ürünü öğelerden oluşmaktadır.

Resim 61. Minik Sultan Serisi ön kapak

Resim 62. Minik Sultan Serisi arka kapak

Sayfa Düzeni:

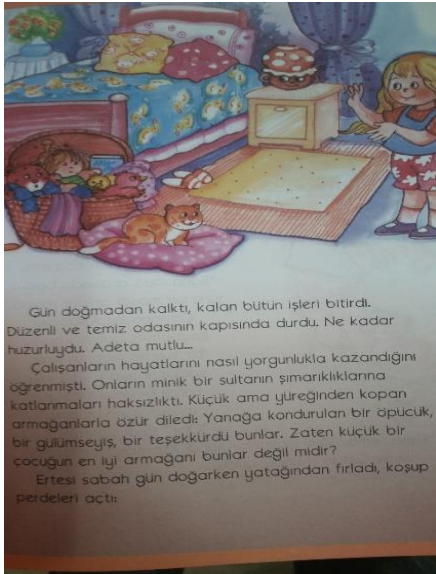
Sayfalar çocukların ilgisini çekecek biçimde tasarlanmıştır. Resimlerle birlikte sayfaların tamamı renklendirilmiştir. Sayfadaki olayları yansıtacak resimler ve karakterler seçilerek sayfalara dağıtılmıştır.

Harfler:

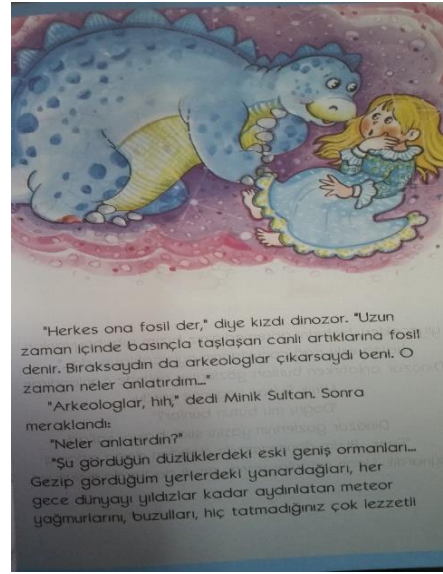
Kitaptaki harfler on dört puntuyla yazılmış. Yazı karakteri Century Gotiktir. Yaş seviyesine uygunluk göstermektedir.

Resim:

Kitap, görsel açıdan Şükran KIRCI' nın imzasını taşımaktadır. Dış kapak resimleri renkli olup kitabın ismi ve içeriği ile uyumlu olduğu görülmüştür. Kitabın içeriği tamamen resimli ve renklidir.

Resim 63. Minik Sultan sayfa 17

Resim 64. Minik Sultan sayfa 25

İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:

Konu:

Minik Sultan' ın kraliyet ailesinin diğer bireylerinden farklı görünmesi ve davranması, hayal dünyası ve hayal dünyası ile gerçek dünyanın birbirine karışması konusu ele alınmıştır. Konu ele alınışı itibariyle seviyeye uygun ve ilgi çekicidir.

Çatışma; Minik Sultan'ın annesi ve babası ile onların istediği gibi bir çocuk olmama adına ve doğaya zarar veren diğer insanlarla çatışması olarak kurgulanmıştır. Kişi-kişi ve kişi- doğa çatışmaları oldukça fazladır.

Konunun yapılandırılması açısından anlatılan hikâyelerde merak unsurunun hiç olmaması ve konuların birbiriyle ilişkisinin zayıf tutulması okuyucu ile kitap arasındaki bağı zayıflatmıştır.

İleti (Ana fikir):

Güzellikten öte şeyler vardır. Hayattaki gerçek önemli olan şeylerin farkına varılmalıdır. Kendimizin ve yeteneklerimizin farkında olmalıyız. İnsanlar birlik içinde hareket etmelidir. Birlikten kuvvet doğar.

Tema (İzlek) :

Masallar da; kendini bilmek, çalışmak, insan sevgisi, hayvan sevgisi, doğa sevgisi, çevreye karşı duyarlı olmak, birlikte hareket etmek, yardımlaşma, doğaya saygı öğütlenmektedir.

Kahramanlar (Karakterler) :

Minik Sultan: Başkahramandır. Kraliyet ailesinin diğer bireylerinden tamamen farklıdır. Normal insanlar gibi yaşamak istemektedir. Çevresine ve çevresindeki olaylara karşı çok duyarlıdır. Mücadelecidir. Doğa ve hayvan sevgisi çok fazladır.

Baba: Minik Sultan'ın babasıdır. Ülkenin kralıdır. Kızına karşı çok duyarlıdır. Kızını çok sevmektedir. Ülkesini anlayış ve sevgi içerisinde yönetmektedir. Doğaya ve hayvanlara karşı duyarlıdır.

Anne: Minik Sultan'ın annesidir. Kralın karısıdır. Minik Sultan'ı bir kraliçe gibi yetiştirmek için mücadele vermektedir.

Ağbey: Minik Sultan'ın ağabeyidir. Kralın oğludur. Minik Sultan ile ilişkileri iyidir. Tahtın veliahtı olduğu için politik davranışlar içerisindeydir.

Plan:

Yazar kitap içerisindeki masallarda çocukların ilgisini çekebilecek giriş cümleleri kullanmaya çalışmış, gelişme bölümünde olayları yeterince ilgi çekici hale sokacak şekilde planlayamamış ve sonuç bölümleri ise durağan şekilde bitirilmiştir. Planlamadaki kusurlar okuyucu ile eser arasındaki bağı zayıflatmıştır.

Dil ve Anlatım:

Yazar eserinde duru, açık, anlaşılır ve içten bir anlatım kullanmıştır. Eserde ikileme, deyim ve atasözlerine yer vermemiştir. Bu da anlatımın etkinliğini zayıflatmıştır. Eser genel olarak ders vermektten öteye çocuklarda düşünce ve hayal dünyasını geliştirmeye yönelik olayları işlemiştir.

3.16. MERHABA SEVGİ

Kitabın Adı: Merhaba Sevgi

Kitabın Yazarı: Ayla KUTLU

Resimleyen: Şükran KIRCI

Yayınevi: Bilgi Yayınevi Kitaplığı

Basım Yılı: Kasım 2016 (17. Baskı)

Sayfa Sayısı: 168

Edebi Türü: Roman

Özet:

Sevgi hayvanlarla çok sıkı dostluklar kuran onların mutluluğu için elinden gelen her şeyi ortaya koyan bir hayvan severmiş. İnekler, kediler, kuşlar ve onlarca hayvan dostu varmış. Sevgi üçüncü sınıfa geçtiği sene tarihi yerleri gezmek için öğretmenleri ve sınıf arkadaşlarıyla birlikte bir geziye giderken araç kaza yapmış kahramanımız Sevgi' nin bu kazada tek kolunu kaybetmiş. Önceleri kabullenmek zor olsa da Sevgi yaşamdan ve onu hayata bağlayan hayvanlarından asla vazgeçmemiş. Tek hayali ise Veteriner olmakmış. Hayallerine ulaşmış.

Dış Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:**Boyut:**

Kitap 18.9 cm boyu, 10.9 eninde 167 sayfadır. 1 cm kalınlığında olan kitap boyutu itibariyle uygun özelliklere sahiptir. Taşınması ve kullanılması kolaydır.

Kağıt:

Kağıt olarak üçüncü sınıf sarı kağıt tercih edilmiştir. Bu kağıt tipi hitap ettiği yaş seviyesine uygun olup uzun okumalar için gözü yormamaktadır. Harfler ve resimler açık ve nettir.

Kapak (Cilt):

Kapak Amerikan karton olup, kalın ve renklidir. Sele fonla kaplanmıştır. Böylece kapağın dayanaklığı artırılmıştır. Ancak cilt tutkalla yapıştırıldığından dağılma riski fazladır.

Ön kapakta arka fon yeşil ağırlıklıdır. En üstte yazarın adı soyadı, kitabın adı, orta kısımda ise kafasında kuş, kucağında kediler ve köpek olan kahramanımız Sevgi resmedilmiştir. Sevgi adı gibi sevgili ve şefkatli bir yüz ifadesine sahiptir. En alt kısımda ise yayınevi ve baskı sayısı belirtilmiştir.

Arka kapakta ise, ön kapaktaki resmin devamı bulunmaktadır. Burada bir ev, bir samanlık ve uçuşan kuşların olduğu temiz bir doğa resmi bulunmaktadır. En alt kısmında denetim pulu bilgileri mevcuttur.

Resimler ve kapak tasarımı oldukça ilgi çekici ve doğaldır.

Resim 66. Merhaba Sevgi ön kapak

Resim 65. Merhaba Sevgi arka kapak

Sayfa Düzeni:

Sayfalar ince uzun ve dar olduğundan okuma esnasında biraz zorluk yaşatmaktadır. Üst, alt ve kenar boşlukları kitap genelinde aynıdır. Resimler ayrı sayfalarda ve yazıyla iç içe olmak üzere iki çeşittir.. Kitabın içerisinde boş satırları çizili sayfalar bulunmakta, yazar burayı okuyucunun kendisinin doldurması için boş bırakmıştır. Bu sayede okuyucuyla kitabı bütünleştirmek istemiştir.

Harfler:

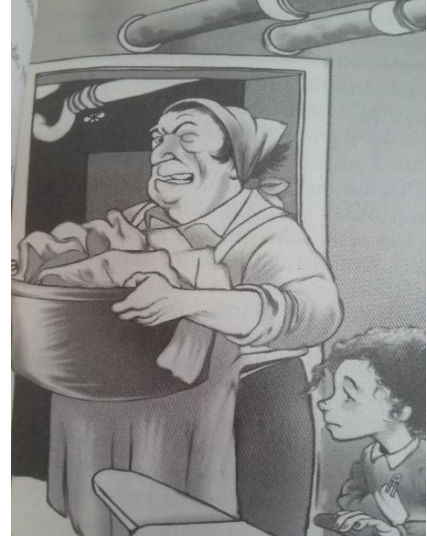
Kitaptaki harfler 12 puntoyla yazılmış. Yazı karakteri Century Gothic'tir. On iki punto olmasına rağmen yazı karakteri ile alakalı olarak harflerin boyutları bu yaş seviyesine uygunluk göstermektedir.

Resim:

Kitap, Murat SAYIN tarafından resimlenmiştir. Dış kapak resimleri renkli olup kitabın ismi ve içeriği ile uyumlu olduğu görülmüştür. Kitabın içerisinde 23 adet resim bulunmaktadır. Bu kalınlıkta bir kitap için uygun bir sayıdır. Bu resimler siyah beyaz olup, anlatılan hikayelerin içerisinde önemli noktaları çocukların zihninde canlandırılmaya çalışmıştır. Olayların anlaşılmasını kolaylaştırmakta ve dikkat çekmektedir.

Resim 67. Merhaba Sevgi sayfa 53

Resim 68. Merhaba Sevgi sayfa 101

İç Yapı Özelliklerinin Değerlendirilmesi:**Konu:**

Kitapta konu olarak Sevgi'nin hayvan sevgisi ve karşılaştığı olumsuzluklar kaleme alınmıştır. Yaş grubundaki çocukların ilgisini çekebilecek özelliktedir.

Çatışma; Sevgi'nin hayvanlara olan ilgi bağına karşı insanlarla olan kişi-kişi ve kişi-doğa çatışması üzerine olay kurgulanmıştır. Ayrıca olaydaki merak unsuru da yerli yerinde verilmiş ve çocuk okuyucu sürekli olarak olayın içinde tutulmuştur.

Konunun yapılandırılması ile ilgili herhangi bir olumsuzluğa rastlanılmamıştır.

İleti (Ana fikir):

Sevginin doğadaki tüm paydaşlara gösterilmesi gereken bir duygu olduğu, tüm olumsuzluklara rağmen hayattan ve hayallerimizden vazgeçmememiz yazar tarafından ileti olarak iletilmek istenmiştir.

Tema (İzlek):

Hayvan sevgisi, dostluk, yardımlaşma, iyilik en çok üzerinde durulan kavramlardır.

Kahramanlar (Karakterler):

Sevgi: Kitabımızın ana kahramanı Sevgi. Kitaptaki tüm olaylar onun etrafında başlar, düğümlenir ve sonuçlanır. Bu yönüyle açık karakterdir. Özellikle kolunu kaybettiği zamanlar umutsuzluğa kapılmış olsa da bu karamsarlıktan çabuk kurtulması yönüyle Devingen(dinamik) karakterdir. İyi niyetli, herkese yardım etmeyi seven hassas olmasının yanında özensiz, duygusal ve hassas bir şekilde karşımıza çıkıyor. Kahramanımızın azmi de çok önemlidir. Tek kolu kopmasına rağmen mücadeleyi bırakmıyor ve sonunda başarıya ulaşıyor. Sevginin yanında kahraman olarak Sütlaç, Sarı ışık, Çift Yürek diğer kahramanlarımızdır.

Plan:

Kitapta olaylar bir plan dâhilinde başlayıp, gelişmiş ve sonuçlanmıştır. Yalnız olay gelişim evreleri açısından biraz durgunluk gözlemlenmiştir. Yazar sayfalarda boşluklar bırakarak ve okuyucunun kitaba güzel bir anısını yazması için boşluk bırakarak kitap ile bağ kurmasını kitabı içselleştirmesini planlamıştır.

Dil ve Anlatım:

Paragraflar diğer çocuk kitaplarına göre daha uzun, cümlelerdeki kelime sayısı daha fazladır. Aynı kelimeler, ikilemeler sıkça tekrarlanmıştır.

Kullanılan bazı ikilemeler:

“Göletin suyu yeşil, **purul purul** buz gibiydi.”(s.65)

”Sevgi sevincinden, **hop hop** hopluyor....”(s.67)

”...tatlı bir ırmak **ağır ağır** akıyordu.”(s.106)

Kullanılan bazı kalıplaşmış ifadeler:

''Ondan sonra da **tut tutabilirsen** yaramazları.''(s.26)

'' Sevgi'nin yaklaştığını **sezer sezmez bir cayırtı koparıyorlardı.**''(s.50)

''Annesinden **azar işitmek için** ablalarından birine yalvarır.'' (s.57)

''Her yere giriyor **her işin altından çıkıyorsun.**''(s.128)

Eserdeki benzetmelerden bazıları:

'' Göletin suyu yeşil, pırıl pırıl **buz gibiydi**''(s.65),

''Çamışırda bir gün önceki gibi az değildi **dağ gibi** yığılmıştı.''(s.100)

''çiziktirdiğim''(s.13), kelimesi yaş grubundaki çocukların anlamakta zorlanacağı ve anlamlarını öğrenerek söz varlığını geliştirecekleri kelimelerdir.

Eser genel olarak Kutlu'nun sayfa sayısı en fazla olan çocuk kitabıdır. Dolayısıyla seviye olarak çocukluk döneminin en üst kısmında olan çocuklara hitap etmektedir. Ancak olayların yüzeyselliği ve anlatımdaki monotonluk ve basitlik okuyucuyu sıkabilecek düzeyde gözlemlenmiştir. Eser üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; araştırmada Ayla Kutlu'nun çocuklar için kaleme aldığı çocuk kitapları tek tek incelenerek, kitapların çocuk yayınlarında bulunması gereken biçim ve içerik özelliklerine uygun olup olmadığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Çocuk kitaplarının dış yapı özellikleri itibariyle çocuğun dikkatini çekici onu kitaba bağlayıcı özelliklere sahip olması gerekmektedir. İncelenen eserlerin biçimsel açıdan hitap ettiği yaş seviyesine uygun olduğu; boyut, kağıt, kapak, sayfa düzeni, harfler ve resimleme özellikleri açısından çocuk okuyucunun ilgisini çekecek, onlarda okuma isteği uyandıracak nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

İçerik yönünden değerlendirildiğinde ise; incelenen eserlerin konu, ileti, tema, kahraman, plan, dil ve anlatım özellikleri açısından hitap ettiği seviyeye uygun olduğu eserlerin edebi zevk ve estetiğe sahip olduğu saptanmıştır.

İncelenen eserlerde konu olarak çevre bilinci, hayvan sevgisi, yardımlaşma, doğayı koruma bilinci, aile olma, kardeş sevgisi temalarını işlediği görülmüştür. Bu temalar MEB' in Türkçe programındaki temalarla eşdeğerdir. Bu nedenle bu kitaplar okullarda özellikle Türkçe derslerinde kullanılabilir.

Eserler çocukların yaş seviyesine ve hayal dünyasına uygundur. Hayal unsuru öğelere ve olaylara çok sık yer verilmiştir. Hayal unsurlarından hareketle gerçek dünyaya yönelik dersler verilmeye çalışılmıştır. Örneğin; Yıldız Yavrusu, Küçük Mavi Tren, Mavi saçlar Pembe Gözler, Gezgin Kertenkele ile kutup Ayısı kitaplarında hayali olaylar ve kahramanlar mevcuttur.

Kitaplardaki iletiler çocuklara en iyi kitabın kahramanı yoluyla verilebilir. Olaylarda ortaya konulan sorunların çocuk kahramanlar tarafından çözülmesi, doğada yaşanan olumsuzluklara karşı duyarlı olunması ve bu sorunların çözüme ulaştırılması, hayvan haklarına yönelik mücadelelerin verilmesi çocukların yaşadığı dünyaya karşı duyarlı olmasını sağlamaktadır. Sorunlara karşı çözüm üretme yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. İncelene eserlerde Sevgi, Arı ile Karınca, Huvava, Gezgin Kertenkele ile Kutup Ayısı, Büyük Balık gibi kahramanlar çocuklara örnek olabilecek ve olumlu davranış kazandırabilecek nitelikte kahramanlardır.

Yazar kahramanlarını hayatın değişik alanlarından seçmiştir. Bazen sirkte palyaço, bazen gökyüzünde yıldız, bazen doğacak kardeşini kıskanan abi, bazen kurbağa, bazen ayakkabı... Bu kahramanların büyük çoğunluğu ise çocuktur. Bu durum çocukların olayların içine çekilmesi ve içselleştirme açısından olumludur. Eserlerdeki kahramanların devingen özellik taşıması çocuğun hatalarından ders alması yönünde olumlu etkiye sahiptir.

Çocuk edebiyatının en belirleyici unsurlarının başında dil ve anlatım gelir. Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak, olumlu iletiler vermek için ortaya konan eserde Türkçe'yi zenginleştirici, sevdirci ve güzel anlatım özelliklerini ortaya koyma gerekir. Kutlu eserlerinde sade, arı bir dil kullanmıştır. Eserlerinde atasözü ve deyimlere yeterince yer vermemiş, ikilemeleri ise yeterince kullanmıştır.

Eserlerdeki anlatım çoğunlukla üçüncü kişi ağzından yapılırsa da zaman zaman olaylarda ve anlatımda yazarın küçük müdahaleleriyle ve yorumlarıyla karşılaşmaktayız. Bu durum teknik olarak kusurlu görünse de eseri okuyan çocukların olayları daha iyi anlaması için yapılan bir müdahale olarak kabul edildiğinde olumlu bir durum olarak karşılanabilir.

Sonuç olarak Ayla Kutlu, çocuk edebiyatı alanında oldukça fazla sayıda eser vermiş bir yazar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu alanda da başarılı eserler ortaya koymuş ve alana eserleriyle katkı sağlamıştır.

Bu araştırmayla elde edilen bilgiler doğrultusunda şu öneriler sıralanabilir:

İncelenen eserler çocuk yayınlarında bulunması gereken biçim ve içerik özellikleri açısından uygundur.

Çocuk kitapla ilk kez ailede tanıştığı, tanıştırıldığı için ailelerin konuya azami özen göstermeleri gerekmektedir. Çocuklarını doğru dönemde doğru yaşta doğru ve uygun kitapla buluşturmalıdır. Aileler Ayla KUTLU'nun kitaplarını evde çocuklarına okutabilirler.

Çocuğun okula ilk adımını attığı bölüm olan anasınıfında mutlaka çocukları okumayı sevdirecek etkinlikler düzenlenmeli, onlara sevecekleri kitaplar okunmalıdır. Yazarın bu yaş seviyesine uygun kitapları anasınıfı öğretmenleri tarafından kullanılabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı, özellikle Türkçe kitaplarına koyduğu metinleri kuyumcu hassaslığıyla belirlemeli, dönem özellikleri göz önünde bulundurarak kitaplarda yer alacak metinleri belirlemelidir. Ayla KUTLU'nun çocuk kitaplarına bakanlık tarafından Türkçe ders kitaplarında yer verilmelidir.

Sonuç olarak; Ayla KUTLU' nun ocuk edebiyatı alanında verdiği eserler ocuk yapıtlarında bulunması gereken özelliklere göre incelenmiştir. Ayla KUTLU zerine yeni çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Atasü, E. (2008). Ayla Kutlu ve Kadınlığın Tarihçesi. *Varlık*, 1213, s. 33-34.
- Cemiloğlu, M. (2003). *Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. İstanbul : Alfa Yayıncılık.
- Demirel, Ş. (2010). *Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demir, G. (2006). *Konya ili Cihanbeyli ilçesinde Anlatılan Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Dilidüzgün, S. (2004). *Çağdaş Çocuk Yazını, Yazın Eğitime Atılan İlk Adım*. İstanbul: Morpa Kültür Yayıncılık.
- Güleryüz, H.(2006).*Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gürel, Z., Temizyürek, F. & Şahbaz N. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Kitap.
- Huck C. & Kiefer B. (2003). *Charlotte Huck's Children Literature*. McGraw Hill Humanities
- Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık,
- Kutlu, A. (1992). "Yaşamım". *Gündođan Edebiyat Dergisi*, 2, s. 32-33.
- Kutlu, A. (2000a).*Minik Sultan ile Denizkızı*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2000b). *Minik Sultan Beceriksiz. Palyaço*, Ankara: Bilgi Yayınları
- Kutlu, A. (2000c). *Minik Sultan Sihirbaz*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2004). *Kadın Destanı*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kutlu, A. (2006). *Zaman Da Eskir*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kutlu, A. (2009). *Huvava İlk Çevre Koruyucu*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2011a). *Artık Çok Oldunuz*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2011b). *İkizlerin Sırrı*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2011c). *Zavallı Mideler*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2011d). *Kendini Köpek Sanan Ayakkabılar*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2012).*Yıldız Yavrusu*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2013a). *Küçük Mavi Tren*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2013b). *Melek ve Dostları*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2014a). *Mavi Saçlar Pembe Gözler*. Ankara: Bilgi Yayınları.

- Kutlu, A. (2014b). *Çiçek Elli Robot*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2015a). *Başı Kuşlu Çocuk*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2015b). *Eyvah Kardeşimi Sevmeye Başladım*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Kutlu, A. (2015c). *Merhaba Sevgi*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Lekesiz, Ö.(2001). *Yeni Türk Edebiyatında Öykü*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- N. Damla, M. (2014), *Ayla Kutlu'nun Cadı Ağacı ve Asi ...Asi Romanları ile Doris Lessing'in The Summer Before The Dark ve The Sweetest Dream Romanlarının kadın karakterler ve kadın sorunları açısından karşılıklı incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Oğuzkan, A. F. (1979). Dünyada ve Bizde Çocuk Yazınının Gelişmesine Toplu Bir Bakış. *TD*, 331, s. 261-283.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, A. F. (2010). *Çocuk Edebiyatı* (9.baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Önal, M.(2009). *Yeni Türk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sever, S. (2007). *Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır?*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2013). *Çocuk Edebiyat ve Okuma Kültürü*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Şirin, M. R. (2002). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şirin, M. R. (2006). *Çocuğa Adanmış Konuşmalar* (2. Baskı). İstanbul: İz Yayıncılık,
- T. Karaca, N.(2006). *Edebiyatımızın Kadın Kalemleri*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (1998). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, s. 161-168.
- Tekin, M. (2005). Çocuk Edebiyatı. *Hece Dergisi*, (Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı), s. 469.
- Üzel, Ö. (2007). *Serpil Ural'ın Çocuk Kitaplarının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), On Sekiz Mart Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü,Çanakkale.<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Yalçın, A. & Aytaş, G. (2005). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ.

Yalçın, A. & Aytaş, G. (2011). *Çocuk Edebiyatı*(5. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları,

Yalçın, A. & Gıyasettin, A.(2003). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara.: Akçağ Yayınları.

Yavuzer, H.(2001). *Çocuk ve Suç*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yılar, Ö. & Turan, L. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

İnternet Siteleri

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>

<http://www.habercuncuna.com/haber/1776/ayla-kutlu-ayla-kutlu-ya-acirim-zaman-zaman-cok-insafsiz-davraniyorum.html>

<http://mulkiyehaber.net/ayla-kutlu-la-sesi-asi-ve-mulkiyeli/>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı-Soyadı	ZÜHTÜ YANIK
Doğum Yeri-Tarihi	ORDU- 16.05.1983
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	NİĞDE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ
Yüksek Lisans	
Bildiği Yabancı Diller (varsa)	İNGİLİZCE
Bilimsel Faaliyetleri (varsa)	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
İletişim	
E-Posta Adresi	ahirim52@ hotmail.com
	02.08.2019